

TALOUSARVIO 2023

TALOUSSUUNNITELMA 2024-2025

SISÄLLYSLUETTELO

TOIMINTAYMPÄRISTÖN ANALYSOINTI	3
KAUPUNGIN ORGANISOINTI	6
PARAISTEN KAUPUNGIN STRATEGIA	8
PARAISTEN KAUPUNGIN TALOUSNÄKYMÄT	16
TULOSLASKELMA	25
RAHOITUSLASKELMA	26
NETTOMÄÄRÄRAHAT VASTUUALUEITTAIN JA TOIMIALOITTAIN	27
KÄYTTÖTALOUS	28
VAALIT	29
TILINTARKASTUS	30
HALLINTO JA TUKIPALVELUT	31
ELINVOIMA	47
KASVATUS JA KOULUTUS	60
TASEYKSIKÖ VESIHUOLTOLAITOS	66
INVESTOINTIEN TALOUSARVIO	69
VUODEN 2023 KONSERNITAVOITTEET	76

VEROTULOT

42,4

MILJOONAA EUROA

VALTIONOSUUDET

10,6

MILJOONAA EUROA

TOIMINTATULOT

27,3

MILJOONAA EUROA

HENKILÖSTÖ

33,0

MILJOONAA EUROA

OSTOPALVELUT

18,8

MILJOONAA EUROA

MUUT MENOT

19,3

MILJOONAA EUROA

VUOSIKATE

8,4

MILJOONAA EUROA

LAINAKANTA

3 512

€/ ASUKAS

**NETTO
INVESTOINNINT**

12,4

MILJOONAA EUROA

VÄESTÖ

15 060

9/2022

**TULOVERO-
PROSENTTI**

7,86 %

**TYÖTTÖMYYS
-ASTE**

5,1 %

9/2022

TOIMINTAYMPÄRISTÖN ANALYSOINTI

Yleinen talouskatsaus

Vuoden 2022 alkupuolella maan talouteen ovat vaikuttaneet sekä koronapandemia että Venäjän hyökkäys Ukraina. Koronapandemia jatkuu edelleen ja uusia tautitapauksia ilmenee yhä, mutta viruksen leviämisen estämisestä ei ennakoita aiheutuvan enempää taloudellisia vaikutuksia. Venäjän edelleen jatkuva hyökkäys Ukraina heikentää talouden näkymiä. Vaikutukset energian, raaka-aineiden ja ruoan hintoihin ovat olleet negatiivisia. Nopea hinnannousu on heikentänyt kotitalouksien ostovoimaa ja kulutusta ja investointeja siirretään myöhemmäksi. Inflaatio nousi lokakuussa 8,3 prosenttiin

Kiihtyvä inflaatio hyydyttää talouden kasvun ja talouskasvu hidastuu aiemmin ennakoitua enemmän. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,7 % vuonna 2022, 0,5 % vuonna 2023 ja 1,4 % vuonna 2024. Ennusteessa on arvioitu, että kesällä 2022 asetetut talouspakotteet jäävät voimaan ja ettei koronapandemian leviämisen estämiseksi tehdä sellaisia rajoituksia, joilla olisi taloudellisia vaikutuksia.

Ulkomaankaupan näkymät ovat heikentyneet Venäjän kanssa käytävän kaupan merkittävän vähenemisen vuoksi; Venäjän osuus Suomen viennistä ja tuonnista on puolittunut hyökkäyssodan alkamisen jälkeen. Muun Euroopan ja Yhdysvaltojen talouskehityksen näkymät ovat heikentyneet ja viennin kasvun ennustetaan jäävän tulevana vuosina vaatimattomaksi. Myös vienti- ja tuontihintojen voimakas kasvu hillitsee ulkomaankauppaa. Lisäksi Kiinan rajut koronasulut aiheuttavat epävarmuutta maailmankauppaan, mikä heijastuu riskinä Suomelle.

Alkuvuonna 2022 työllisyyden vahva kasvu johti työttömyyden selvään laskuun, mutta lasku pysähtyi kesällä. Avoimien työpaikkojen määrä on korkea samalla kun työttömien määrän lasku on pysähtynyt. Yritysten on haastavaa löytää tarvitsemiaan työntekijöitä osaamisen ja koulutuksen riittämättömyyden ja kokemuksen puutteen vuoksi. Koska talouskasvun odotetaan hidastuvan loppuvuoden aikana, myös työttömyys kasvaa. Alkuvuoden laskun seurauksena vuoden 2022 työttömyysaste jää kuitenkin prosenttiyksikön viime vuotta alemmaksi. Vuonna 2023 talouskasvun ennakoitaan jäävän hyvin niukaksi ja työvoiman kysynnän vähentyvän, jolloin työllisten määrä supistuu hieman. Talouden elpyminen lisää työllisten määrää vuonna 2024, varsinkin palvelutoimialoilla.

Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu vuonna 2022 ripeän talous- ja työllisyyskasvun sekä koronatoimien päättymisen johdosta. Vuonna 2023 alijäämä kääntyy kuitenkin uudelleen kasvuun ja julkinen talous pysyy syvästi alijäämäisenä tulevana vuosina. Tämä johtuu siitä, että kun talouden kasvu hidastuu ja velanhoitomenot kasvavat, julkisen talouden alijäämät ja velka alkavat kasvaa. Julkisen velan suhde BKT:hen alenee vuonna 2022, mutta kääntyy nousevalle uralle vuonna 2023. Velkasuhteen arvioidaan olevan 76 % vuonna 2026.

Maa- ja maailmantalouden näkymät ovat synkentyneet nopean inflaation, Euroopan energiakriisin ja Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen takia. Maailmantalouden kasvun ennakoitaan hidastuvan vuoden 2021 nopean kasvun jälkeen 2,7 %:iin vuonna 2022 ja edelleen 2,5 %:iin vuonna 2023, mikä hillitsee kotimaisia investointeja. Maailmantalouden kehitysnäkymiin liittyy riskejä, jotka ovat suurelta osin negatiivisia. Maailmantalouteen voivat vaikuttaa negatiivisesti muun muassa inflaation jatkuminen odotettua pidempään, Venäjän Ukraina kohdistaman hyökkäyssodan pitkittyminen ja energiemarkkinoilla vallitseva vaikea tilanne, joka voi johtaa kriisiin Euroopassa. Maailmantalouden näkymien heikennyttä inflaatio voi sen sijaan hidastua monessa taloudessa odotettua nopeammin.

Suomen talouden ennuste,
Määrän muutos %

		2021	E2022	E2023
Tarjonta	BKT	3,0	1,7	0,5
	Tuonti	5,6	1,8	2,6
Kysyntä	Yksityinen kulutus	3,6	1,1	0,8
	Julkinen kulutus	2,7	1,8	-0,2
	Investoinnit	1,1	3,6	1,2
	Vienti	5,6	1,1	2,7
Muut	Työttömyysaste	7,7	6,6	6,7
	Kuluttajahintainflaatio	2,2	6,5	3,2

Lähde: Valtioneuvoston taloudellinen katsaus, syyskuu 2022, 2022:59

Sote-uudistus 1.1.2023

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta annetun lain (616/2021) mukaan sosiaali- ja terveys-, sairaanhoito- ja pelastuspalvelujen järjestäminen, kehittäminen, ohjaus ja valvonta siirtyvät hyvinvointialueille 1.1.2023. Kuntien päätöksentekorakenne muuttuu siten sosiaali- ja terveyslautakuntien toiminnan loppuessa. Paraisten kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta lakkautetaan kokonaisuudessaan ja sen pääasialliset tehtävät siirtyvät hyvinvointialueelle.

Varsinais-Suomeen muodostetaan hyvinvointialue, Varha. Paraisten kaupungin sosiaali- ja terveydenhuolto toimintoinen, sopimuksineen ja henkilöstöineen siirtyy Varhaan 1.1.2023. Kunnat vastaavat tulevaisuudessa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyö ja yhdyspinnat Paraisten kaupungin ja Varhan välillä tulevat olemaan tärkeitä palvelujen yhteensovittamisessa asukkaiden hyväksi. Vuonna 2023 tärkeä osa kaupungin toimintaa tulee olemaan tulevien yhteistyöverkoston rakentaminen hyvinvoinnin turvaamiseksi Paraisten kaupungin maantieteellisellä alueella.

Sote-uudistuksen vaikutukset kuntatalouteen

Uusimman arviolaskelman mukaan uudistuksen jälkeen kunnilla olevien tehtävien kustannukset ovat noin 15,09 miljardia euroa vuoden 2022 tasolla. Euromääräisesti merkittävin tulo kunnille on edelleen kunnallisvero, noin 8,11 miljardia euroa. Sen suhteellinen osuus kuntien verorahoituksesta (verotulot ja valtionosuudet yhteensä) ei suuresti muutu, vaikka kunnallisveroa leikataan varsin voimakkaasti uudistuksen yhteydessä. Yhteisöveroa vähennetään 0,82 miljardilla eurolla, jolloin kuntiin jää yhteisöveroa noin 1,63 miljardia euroa. Kiinteistöveroon ei ehdoteta muutoksia, jolloin sen määrä on edelleen noin 2,09 miljardia euroa. Kiinteistöveron suhteellinen osuus kuntien verorahoituksesta yli kaksinkertaistuu nykyiseen verrattuna. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen jää noin 2,6 miljardia euroa, josta verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen osuus on noin 0,7 miljardia euroa.

Uudistusten jälkeen verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, mutta verorahoituksen osalta valtionosuuksien osuus kasvaa joillakin kunnilla selvästi verrattuna nykytilanteeseen.

Vaikka sote-uudistuksessa kunnilta siirtyy koko maan tasolla yhtä paljon tuloja kuin kustannuksia, voivat kuntakohtaiset siirtyvät kustannukset ja tulot poiketa merkittävästi toisistaan. Siirtyvissä sote-kustannuksissa on asukaskohtaisesti suuria eroja kuntien välillä, minkä lisäksi kunnallisveron tuotto- ja yhteisöveron kuntakohtaiset jako-osuudet poikkeavat merkittävästi kunnittain. Jotta poikkeamat kunnalta siirtyvien kustannusten ja tulojen määrässä eivät aiheuttaisi yksittäisen kunnan talouden tasapainoon merkittäviä muutoksia, kuntakohtaisia eroja rajoitetaan valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä muutoksilla ja tasauselementeillä. Yksittäisten kuntien osalta nämä saattavat vaikuttaa oleellisesti valtionosuuden määrään sote-uudistuksen jälkeen.

Siirtyvien kustannusten ja tulojen epäsuhtaa tasoitetaan valtionosuusjärjestelmässä niin sanotulla muutosrajoittimella, joka kasvattaa tai vähentää kunnan valtionosuuksia 60 prosentilla siirtyvien tulojen ja menojen erotuksesta. Suuri vaikutus valtionosuuden tasoon on myös järjestelmämuutoksen tasauksella, jolla rajoitetaan sote-uudistuksesta aiheutuvaa kunnan tasapainotilan muutosta. Tasapainotilan (vuosikate poistojen jälkeen) muutos rajataan uudistuksessa +/- 60 euroon asukasta kohti viiden vuoden siirtymäkauden aikana siten, ettei kunnan tasapainotila juuri lainkaan muutu uudistuksesta johtuen vielä vuoden 2023 tasolla. Tähän muutokseen sisältyvät myös negatiiviset valtionosuudet.

(Lähde: Kuntatalousohjelma vuodelle 2023 / Syksy 2022)

KAUPUNGIN ORGANISOINTI

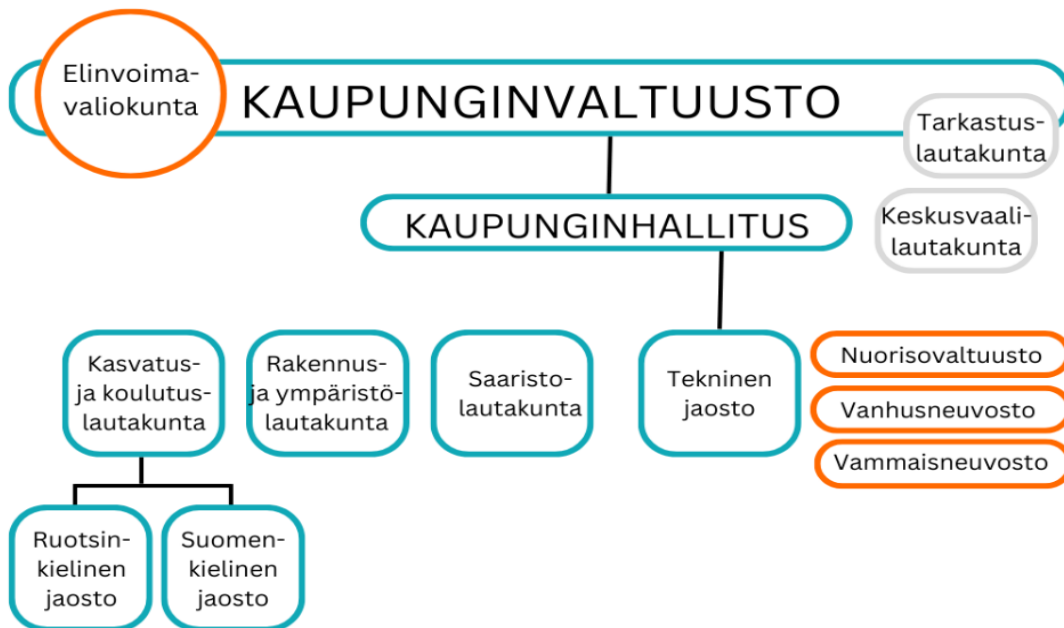
Paraisten kaupungin organisaatiomuutos on tullut ajankohtaiseksi vuoden 2023 alusta voimaan tulevan sote-uudistuksen johdosta. Sosiaali- ja terveystieteiden ja pelastuspalvelujen siirtyminen hyvinvointialueelle vuonna 2023 tulee vaikuttamaan merkittävästi kaupungin organisaatioon ja toimintaan. Sote-uudistuksen lisäksi työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuodesta 2025 alkaen.

Organisaatiomuutostyössä ovat olleet mukana sekä luottamushenkilöorganisaatio että hallinto-organisaatio. Kaupunginhallitus asetti 17.1.2022 §:ssä 17 hallintosääntö- ja organisaatiotyöryhmän. Organisaatiomuutostyötä on tehty kaikilla kaupungin tasoilla suuri osa vuotta 2022.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 20.6.2022 §:ssä 95 hyväksynyt kaupungin uuden viranhaltija- ja luottamushenkilöorganisaation.

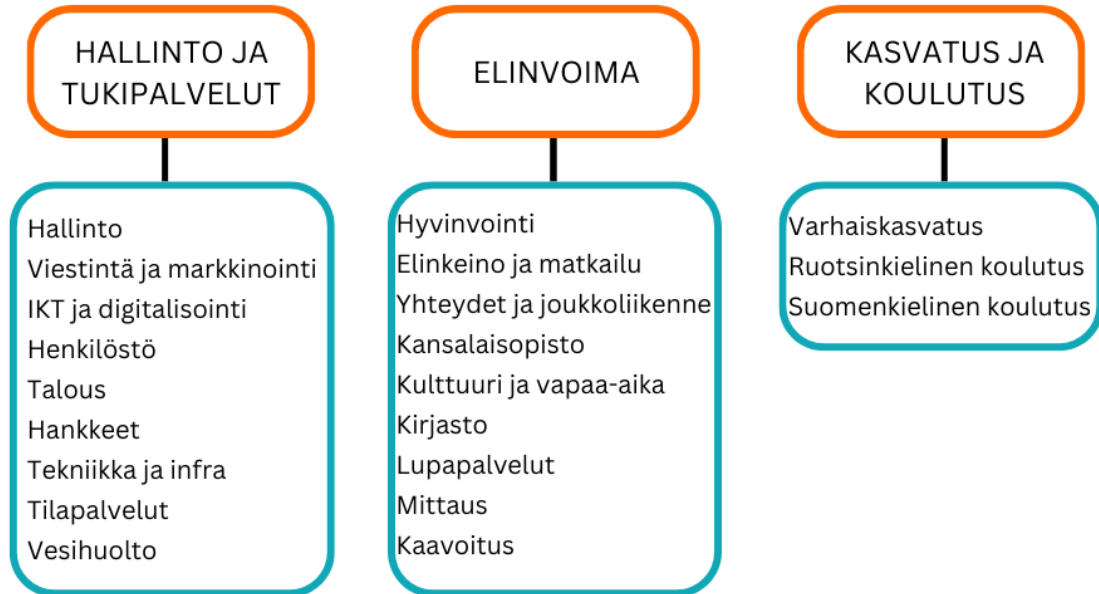
Kaupungin uusi hallintosääntö hyväksyttiin kaupunginhallituksen kokouksessa 14.11.2022 §:ssä 302 ja ehdotus tulee kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi 28.11.2022 pidettävään kokoukseen.

Kaupungin uusi luottamushenkilöorganisaatio 1.1.2023 lukien

Kaupungin uusi hallinto-organisaatio 1.1.2023 lukien

Kaupungin uusi hallinto-organisaatio koostuu kolmesta toimialasta ja 21 vastuualueesta.

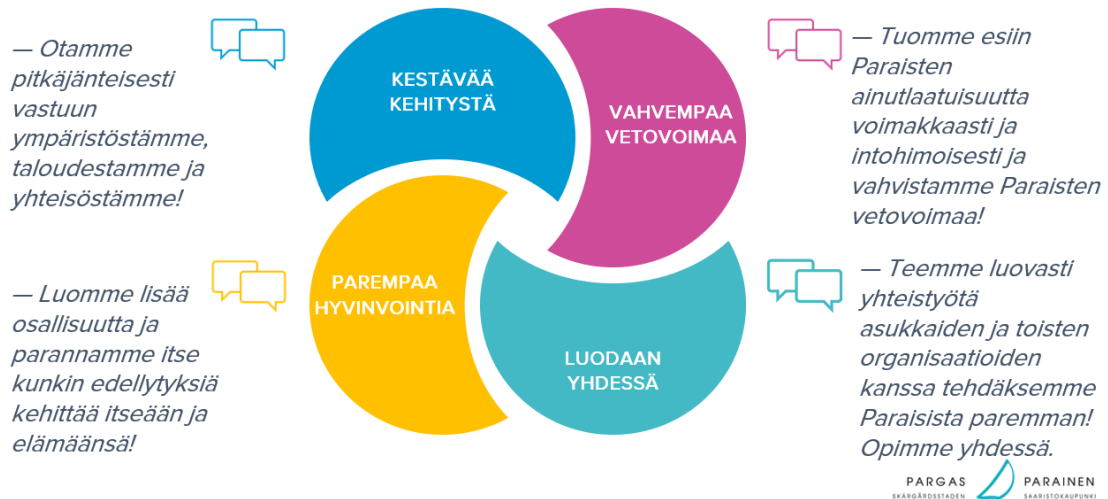

PARAISTEN KAUPUNGIN STRATEGIA

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Paraisten kaupungin uuden strategian 25.4.2022.

Uuden strategian valmistelu käynnistyi syksyllä 2021 ja se on laadittu hyvässä yhteistyössä päättäjien, asukkaiden ja kaupungin henkilöstön kesken.

Strategia määrittelee kaupungin tavoitteet ja tavoitellun muutoksen. Strategiassa on määritelty tavoitteet ja mittarit neljälle uudelle painopistealueelle. Valtuustokauden tavoitteiden saavuttamiseksi talousarvion laatimisen yhteydessä määritellään vuosittaiset tavoitteet ja toimenpiteet. Valtuustokauden tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja seurataan vuosittain toiminnan ja talouden raportoinnin yhteydessä.

Strategiset painopistealueet vuonna 2023

Kaupunki on asettanut talousarviovuodeksi 2023 kaikkiaan 21 strategista tavoitetta, jotka on johdettu suoraan strategiasta. Kullekin tavoitteelle on nimetty tavoitteesta vastaava vastuualue. Tavoitteesta vastaavan vastuualueen tehtävänä on luoda strategisen tavoitteen ympärille dynaaminen ja poikkihallinnollinen verkosto toivotun tuloksen saavuttamiseksi talousarviovuoden aikana.

Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan vuoden aikana talousarvion seurannan yhteydessä.

Strateginen tavoite	Tavoitteesta vastaava vastuualue	Suunniteltu toiminta	Vuoden 2023 käyttötalousarvioon budjetoitu euromäärä
1 Sovimme yhteisestä brändistä, joka yhdistää kaikki Paraisten osat, ja työskentelemme brändin vahvistamiseksi sekä sisäisesti että ulkoisesti.	Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Iso kohdennettu kampanja • Palkataan markkinointiasistentti brändäysprojektia varten vuonna 2023. • Uudistetaan asukasmarkkinoinnissa käytettävää "Ihan oikea pieni kaupunki" -konseptia. • Päivitetään kaupungin graafinen profiili brändin vahvistamiseksi. • Tehdään ulkopuolisen toimijan johdolla kaupungin vahvuuksiin pohjautuva brändiselvitys/määrittely, jonka tuloksena brändi-identiteetti ja -lupaus kiteytyy ja sanoittuu. Tehtävänanto sisältää myös suunnitelmanteon, miten brändi jalkautetaan kaupungin markkinoinnissa ja viestinnässä sisältäen mm. kohderyhmämäärittelyn. <p>Määrärahan käyttö sidotaan hallituksen erilliseen päätökseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuodaan esiin saariston ainutlaatuisen luonnon vetovoima. 	100 000
2 Vahvistamme mediayhteistyötä usealla kielellä Paraisten tunnettuuden lisäämiseksi.	Elinkeinoelämä ja matkailu	Matkailu järjestää mediallyle ja sosiaalisen median vaikuttajille tutustumismatkoja ja tekee kaupungin näkyväksi matkailualan kohteena.	21 000
3 Kehitämme uusia ja joustavia asumismuotoja eri elämänvaiheisiin ja elämäntyyliin.	Kiinteistöt	Asumiskokonaisuudet sisältäen vaihtoehdot palveluasumiseen, tuettuun palveluasumiseen, vuokra-asumiseen ja omistusasumiseen. Elämäntilanteen mukaan valinta asumisvaihtoehtojen välillä lähellä palveluja.	0

4	Luomme paremmat edellytykset etätyölle Paraisilla tutkimalla uudenlaisia konsepteja nykyaikaisten ja toimivien hybridityötilojen toteuttamiseksi yhdessä muiden toimijoiden kanssa.	Elinkeinoelämä ja matkailu	Haemme yhdessä Turun ammattikorkeakoulun kanssa hankevaroja konseptin kehittämiseen siten, että meillä on ensi vuonna ainakin yksi ”hubi”.	40 000
5	Luomme joustavia päivähoitoratkaisuja.	Varhaiskasvatus	Miten määrittelemme joustavat päivähoitoratkaisut? Mitä se tarkoittaa varhaiskasvatukselle, luottamushenkilöille, muille toimialoille? Luentoja ja työpajoja vuoden 2023 aikana.	4 000
6	Tuemme paikallisia yrityksiä yhteistyön ja markkinoinnin keinoin.	Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Laajennetaan "Ihan oikea pieni kaupunki" -konsepti yrittäjyyteen. • Tuodaan yrityksiä esiin Nyttissä + somessa (yhteistyössä yritysten kanssa). • Yhteistyö messuilla kokonaiskuvan antamiseksi siitä, mitä Paraisilla on tarjota • Yhteiset esitteet ja ilmoitukset mediassa – korostetaan yrityksiä, jotka tuovat Paraisille elinvoimaa • Jatketaan yrittäjien näkyvyyttä lisäävän tapahtumakalenterin aktivoimista. • Aktiivinen läsnäolo ”siellä missä tapahtuu” 	10 000
7	Hyödynnämme ainutlaatuista kulttuuriympäristöämme, biosfäärialueetta ja kansallispuistoa kestävän matkailun markkinoinnissa ja kehittämisessä.	Elinkeinoelämä ja matkailu	Keskitytään sellaisten kestävien tuotteiden kehittämiseen, markkinointiin ja jakeluun, jotka kytkeytyvät saariston ainutlaatuisiin vahvuuksiin. Keskitytään tukemaan yritysten ja alueen kestävä kehityksen prosesseja ja niiden näkyvyyttä.	34 000
8	Hyväksymme maapoliittisen ohjelman.	Mittaus	Valmistellaan maapoliittinen ohjelma, joka hyväksytään valtuustossa.	0
9	Kehitämme kaikenikäisten ympäristökasvatusta ja tietoisuutta siitä, miten saaristossa voi elää kestävästi.	Koulutus	Jatketaan nykyisten yhteistyömuotojen kehittämistä.	0
10	Otamme aktiivisen roolin Saaristomeren suojelussa.	Elinvoima		

11	Lisäämme tekemämme ympäristötyön näkyvyyttä ulospäin.	Tekniikka ja infra	Toteutetaan ilmasto- ja ympäristöohjelmaa ja järjestetään työpaja vuoden aikana.	10 000
12	Työskentelemme palvelujen turvaamiseksi palvelujen siirtyessä kaupungilta hyvinvointialueelle.	Hallinto	Luodaan yhdyspinnat kaupungin ja hyvinvointialueen välille nimeämällä tehtävään vastuuhenkilö.	23 000
13	Kehitämme palvelujamme yhdessä asukkaiden kanssa.	Kansalaisopisto	Arvioidaan Kirjastokahveja, Erätauko-koulutus, innovatiivisia ja yhteistyöhaluisia asukkaita esittelevät luennoitsijat, Pohjanmaan case-tutkimus	4 000
14	Luomme kaupunkiin rakenteita yhteistyön turvaamiseksi hyvinvointialueen kanssa.	Hyvinvointi	Nimetään kaupungin toiminta-alueille vastuuhenkilöt, joiden tehtävänä on valvoa kaupungin etua, sekä asetetaan kaupunkiin hyvinvointiryhmä.	0
15	Osallistamme kolmannen sektorin palvelutuotantoon.	Kulttuuri ja vapaa-aika	Seminaari, opintokäynnit	8 000
16	Kehitämme perhekeskusmallia yhdessä hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa.	Hyvinvointi	Kaupunki osallistuu alueelliseen yhteistyöhön perhekeskusmallin kehittämisessä.	0
17	Selvitämme ja kehitämme asukasbudjetointijärjestelmää.	Talous	Toteutetaan asukasbudjetointi.	50 000
18	Kehitämme luovuuskeskusta verkostoitumalla muiden koulutuslaitosten ja yritysten kanssa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.	Koulutus	Jatketaan nykyisten yhteistyömuotojen kehittämistä.	0
19	Tutkimme ja tuemme uusia elinkeinoja, kuten kestävyyselinkeinoa ja web3:a.	Elinkeinoelämä ja matkailu	Aloitetaan suunnittelu.	0

<p>20 Työskentelemme luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välisen vuoropuhelun ja yhteistoiminnan parantamiseksi.</p>	<p>Hallinto</p>	<p>Kehitetään jatkuvaa vuoropuhelua luottamushenkilöiden kanssa. Vuoden aikana pidetään puheenjohtajakokouksia johtavien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kesken. Kaupungissa otetaan käyttöön johdon dashboard.</p> <p>Nimetään kaupungin sisältä vastuuhenkilö, ns. saaristoasiamies, joka hoitaa käytännön juoksevia saaristoasioita ja voi toimia päivittäisessä työssä kaupungin yhteyshenkilönä eri organisaatioiden ja viranomaisten, kuten esim. ELY-keskuksen ym. suuntaan</p>	<p>25 000</p>
<p>21 Tuomme kaikissa tilanteissa esiin psykologisen turvallisuuden ja työskentelemme psykologisen turvallisuuden vahvistamiseksi.</p>	<p>Henkilöstö</p>	<p>Nimetään vastuuhenkilö, joka työskentelee kaupungissa näiden asioiden parissa.</p>	<p>23 000</p>

Luovuuskeskus

Koulukadulle keväällä 2023 valmistuva oppimiskeskus tarjoaa laadukkaan oppimisympäristön vuosiluokkien 7–9 oppilaille ja lukiokoulutuksen opiskelijoille. Koulurakennuksen lisäksi koulupiha on osa toiminta-alueetta. Toiminta-alueeseen kuuluvat myös vapaa sivistystyö, nuoriso- ja liikuntatoimi sekä yhteistyö kaupungin kulttuuritoimen kanssa. Nykylainsäädännön ja normien mukaisesti alueellinen yhteistyö, valtakunnalliset verkostot sekä kansainvälinen yhteistyö kuuluvat toiminta-alueeseen.

Laadukkaan perusopetuksen ja lukiokoulutuksen lisäksi koulukeskuksen tiloissa on toimintaa myös iltaisin ja viikonloppuisin. Erityisesti vapaa sivistystyö monimuotoisine kursseineen ja tapahtumineen varmistaa tilojen tehokkaan käytön.

Uusi oppimisympäristö antaa mahdollisuuden toteuttaa opetuksessa uusia pedagogisia ratkaisuja, kannustaa toimijoita luoviin ratkaisuihin ja tukee yhteisöllisyyttä. Esteettiset ja toimivat tilat antavat mahdollisuuden uudistaa toimintakulttuuria oppijoiden ja koko työyhteisön hyväksi.

Koulukeskuksen tiekarttaan on vuosille 2024–2025 kirjattu seuraavat tavoitteet:

Ottaa uudet tila- ja toimintatavat käyttöön, luoda selkeät tilankäytön mallit sekä vahvistaa tavoiteltua toimintakulttuuria jatkuvan oppimisen keinoin. Tavoitteiden saavuttamista voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla mittareilla: uusien toimintatapojen jakamisen määrä, henkilöstöltä tulleiden ideoiden määrä toimintatapojen kehittämiseksi sekä johdon tuki toiminnallisesti ja taloudellisesti kehittämisehdotuksille.

Oppilasmäärän säilyminen nykyisellä tasolla varmistaa koulujen elinvoimaisuuden säilymisen myös lähitulevaisuudessa.

Vuosina 2024–2025 tilojen käyttö laajenee kaupungin eri toimintoihin ja koulukeskuksesta muotoutuu keskeinen kokous- ja kohtaamispaikka.

Ilmasto- ja ympäristöohjelma

Kaupunginhallitus asetti 28.2.2022 ilmasto- ja ympäristötyöryhmän valmistelemaan kaupungille ensimmäistä ilmasto- ja ympäristöohjelmaa. Kaupunginhallitus ja -valtuusto olivat vuonna 2021 käsitelleet sekä ilmastostrategiaa että hiilineutraaliutta koskevia aloitteita ja rakennus- ja ympäristölautakunta oli antanut Varsinais-Suomen liitolle lausunnon Varsinais-Suomen ilmastotiekartasta vuodelle 2030. Todettiin, että kunnille kuuluvat toimenpiteet ilmasto- ja energia-asioissa ovat pitkän aikavälin toimenpiteitä ja että niitä on ajan mittaan muokattava ja täydennettävä aktiivisesti.

Ilmasto- ja ympäristötyöryhmän viranhaltijajäseniksi nimettiin tekninen päällikkö ja ympäristönsuojelupäällikkö ja lisäksi kaksi edustajaa ja asiantuntija. Elokuussa 2022 ohjelman tekoprosessiin palkattiin määräaikainen projektityöntekijä.

Ilmasto- ja ympäristöohjelma asettuu tavoitteisiin, joita on asetettu kansainvälisellä tasolla Pariisin ilmastopöytäkirjassa, kansallisella tasolla Hiilineutraali Suomi 2035-suunnitelmassa ja maakunnallisella tasolla Varsinais-Suomen ilmastotiekartassa vuodelle 2030. Lisäksi Suomen hallitus hyväksyi 20.10.2022 esityksen ilmastolain täydentämisestä niin, että 1.1.2023 eteenpäin kunnat ovat veloitettuja laatimaan ilmastosuunnitelman ja sisällyttämään siihen mm. tavoitteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä sekä toimet, joilla päästöjä vähennetään. Paraisten ilmasto- ja ympäristöohjelma tehdään vastaamaan näitä vaatimuksia. Ohjelman myötä Paraisten kaupungille esitetään asettavaksi hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035 ja päästötavoitteeksi HINKU-kuntien tapaan 80 % päästövähennys vuoden 2007 tasosta, vuoteen 2030 mennessä. Ohjelma tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn joulukuussa 2022 ja valtuustoon 2023 alussa.

Ilmasto- ja ympäristöohjelma tulee toimimaan strategisena ja ohjeellisena asiakirjana, toimintasuunnitelmana kaupungin vuosien 2023–2035 ilmasto- ja ympäristötoimenpiteille. Se on tarkoitettu hyödynnettäväksi sekä viranhaltijoiden että päättäjien strategisessa työssä. Se luo toiminta- ja ajattelutapaa, jolla kaupunki haluaa suhtautua ilmasto- ja ympäristöasioihin Paraisten kaupungissa. Ohjelma on asetettu yhdeksi toimenpiteeksi kaupungin strategiaan kestävä kehityksen osa-alueen alle, mutta sitä tullaan hyödyntämään laajemmin ja aktiivisesti kaupungin strategiaa toteutettaessa.

Ohjelman toimenpiteet on jaettu viiden teeman alle: Saaristomeri, luonnon monimuotoisuus, liikkuminen, energia ja yhteistyö, viestintä ja kasvatusta. Ohjelma asettuu kaupungin ilmasto- ja ympäristötyön ajalliselle jatkumolle ja siinä tuodaan esille myös ilmasto- ja ympäristötoimenpiteitä, joita kaupunki on jo tehnyt. Ohjelman kantava teema on kaupungin, yritysten, kuntalaisten ja yhdistysten yhteistyö. Koska kaupungin suorien toimien vaikutus kaupungin alueella tapahtuviin kasvihuonekaasupäästöihin on vain n. 5–10 %, kansainväliset, kansalliset ja maakunnalliset päästötavoitteet voidaan saavuttaa vain yhdessä toimimalla.

Ilmasto- ja ympäristöohjelman hyväksymisen jälkeen ohjelma tullaan kytkemään kaupungin budjetointielinkaareen, tilinpäätökseen ja osavuosisiraportointiin.

Tekniikan ja infran vastuualueelle on annettu vastuu koordinoita ja budjetoida kaupungin strategian painopistealue 'lisäämme tekemämme ympäristötyön näkyvyyttä ulospäin'.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvointi määrittyy elämänlaatuna, joka koostuu koetusta fyysisestä ja psyykkisestä terveydestä ja hyvinvoinnista, sosiaalisista suhteista ja verkostoista, sekä hyvinvointia edistävästä elinympäristöstä, elinoloista ja palvelujen saatavuudesta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen koostuu kolmesta eri tasosta: yksilön hyvinvointi, yhteisön hyvinvointi ja monialainen yhteistyö.

Paraisten kaupungin strategiassa on lueteltu paremman hyvinvoinnin tavoitteet ja mittarit, joiden avulla jatkossa seurataan hyvinvoinnin edistymistä Paraisten kaupungissa.

HYTE-kerroin

Kunnille otetaan vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

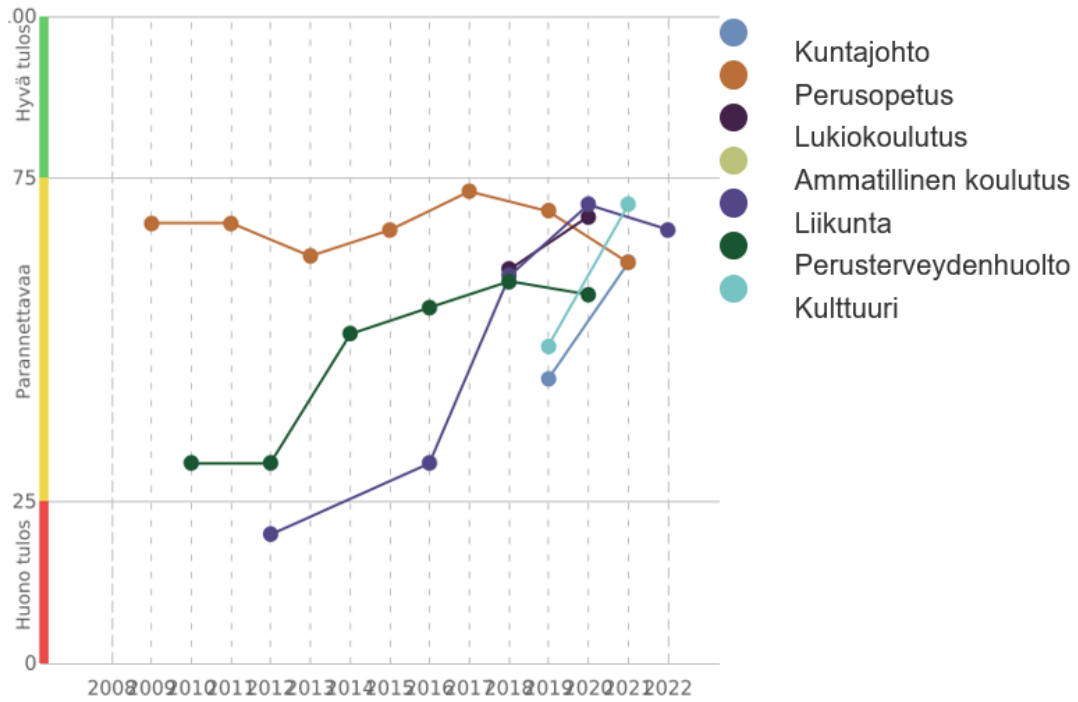
Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitseminen vaatii, että hyvinvointia ja terveyttä edistetään laajalti ihmisten arkiympäristöissä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannustin on kirjattu kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 15 §:ssä "Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa".

Vuoden 2021 tiedon mukaan Paraisten kaupungin valtionosuuden lisäosan eli hyte-kertoimen suuruus on 274 600 euroa.

TEAvisari

TEAvisari on työväline kunnille. Tiedot kuvaavat terveydenedistämiseksi eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Alla kuva, joka kertoo, miten terveydenedistämiseksi on muuttunut Paraisilla vuodesta 2009 alkaen.

Kaikki sektorit : Parainen

PARAISTEN KAUPUNGIN TALOUSNÄKYMÄT

Kuluva vuosi

Kaupungin talouskehitys oli negatiivista vuosina 2017–2019. Seuraavat kaksi vuotta eli vuodet 2021–2022 ovat olleet kuntataloudessa poikkeukselliset. Käyttöön otettiin taloudellisia tukitoimia, jotta kunnat saisivat katettua koronapandemian niille aiheuttamat suuret ja äkilliset kustannukset sekä tulojen menetykset. Kaupungin vuoden 2021 tilinpäätös oli 2,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Vuoden 2022 alussa sekä talous, tuotanto että työllisyys ovat olleet ennustettua selvästi vahvempia. Kotitaloudet ovat kuluttaneet ja käyttäneet palveluja, joita ne eivät voineet käyttää koronapandemian vuoksi vallinneiden rajoitusten aikana. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on kuitenkin vaikuttanut sekä maailmantalouteen että oman maamme talouteen ja ennusteiden mukaan talouskasvu hidastuu merkittävästi vuotta 2023 kohti. Epävarmuus, energiapula, nopea inflaatio, ostovoiman heikkeneminen ja korkojen nousu hillitsevät kulutuksen ja investointien kasvua.

Tammi-syyskuun tulos osoittaa +2 526 000 euron vuositulosta (ylimääräistä valtion koronatukea ei ole otettu huomioon).

Ylitysriskejä on usealla kaupungin osastolla ja yksiköllä. Valtuuston kokouksessa 7.11.2022 hyväksyttiin 490 000 euron lisämääräraha teknisille tukipalveluille, 721 000 euron lisämääräraha sivistysosastolle ja 1,5 miljoonan euron lisämääräraha sosiaali- ja terveysosastolle. Sekä henkilöstökuluihin että ostopalveluihin kohdistuu suuri paine. Ostopalvelut, kuten materiaalien, polttoaineiden ja energian hinnat ovat nousseet Venäjän Ukrainaa vastaan käymän sodan seurauksena.

Sekä valtionosuuksia että verotuloja koskevat ennusteet ovat positiivisempia kuin minkä pohjalta alkuperäinen talousarvio on laadittu. Kuntaliitto on julkaissut vuoden 2022 aikana uudet verotuloennusteet 20.4. ja 26.9. ja ne molemmat viittaavat budjetoitua positiivisempaan verojen kehitykseen. Viimeisimmässä verotuloennusteessa verotulot ovat peräti 3,5 miljoonaa euroa suuremmat kuin alkuperäisessä talousarviossa ja valtionosuudetkin noin 500 000 euroa. Nämä muutokset on otettu huomioon kaupunginvaltuustolle 7.11.2022 viedyssä talousarviomuutoksessa.

Marraskuussa kaupunki haki myös kustannuskorvaustukea sille vuoden 2022 aikana aiheutuneisiin koronakustannuksiin. Syyskuun 2022 viimeisenä päivänä kaupungin budjetoimattomat koronakustannukset olivat 825 000 euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toiminnan järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen, jolloin sosiaali- ja terveyslautakunnan vastuualueet sekä palo- ja pelastustoimen vastuualue lakkaavat kaupungissa. Uudistuksen seurauksena kuntien tulot ja menot lähes puolittuvat. Kun sosiaali- ja pelastuspalvelut siirtyvät hyvinvointialueille, kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan menoja sopeuttamalla vähenevät. Samaan aikaan kuntien muuttoliikkeestä ja rakennuskannan iästä johtuvat investointipaineet säilyvät ennallaan. Tulevina vuosina uuden kasvatus- ja koulutustoimialan henkilöstöresursseihin kohdistuu suuri paine samaan aikaan kun uusi tilanne kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien suhteen supistaa tulonsaantimahdollisuuksia.

Kaupungin asukkaat

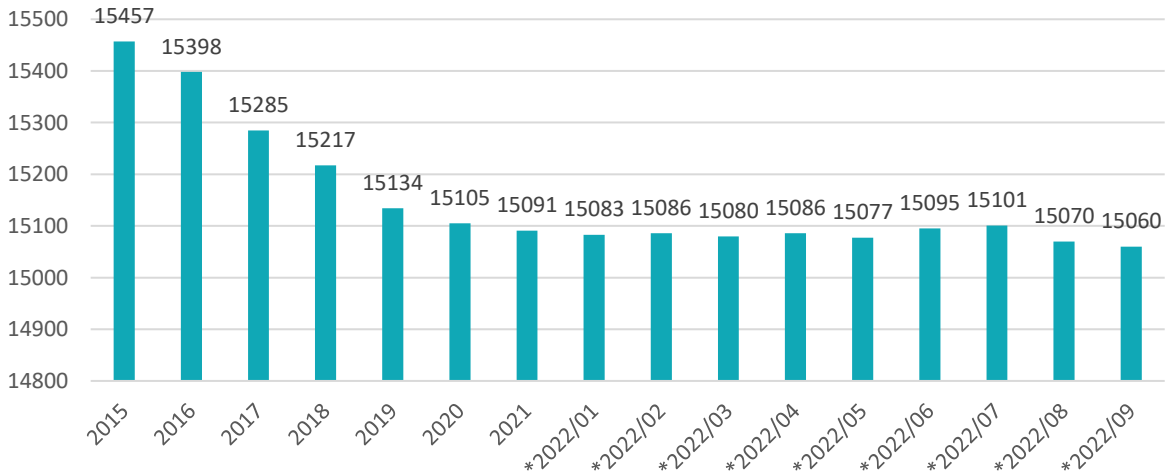
Kaupungin väestönkehitys vuosina 2008–2021

Vuosi	Syntyneet	Kuolleet	Tulomuutto (netto)	Asukasluku 31.12.	Muutos	Kumulatiivinen muutos
2011	138	169	41	15 505	10	143
2012	165	159	51	15 561	57	200
2013	151	167	-42	15 507	-58	142
2014	121	165	29	15 494	-15	127
2015	115	161	14	15 457	-32	95
2016	131	171	-19	15 398	-59	36
2017	111	198	-27	15 285	-114	-78
2018	99	153	-18	15 217	-72	-150
2019	95	187	9	15 132	-85	-235
2020	89	186	78	15 105	-27	-262
2021	102	167	45	15 091	-19	-281

Lähde: Tilastokeskus / Väestömuutokset

Kaupungin väestönkehitys on ollut usean vuoden ajan negatiivista. Negatiivinen kehitys on hieman vaimentunut ja asukasluku on keväällä 2022 kasvanut. Syyskuun 2022 lopussa Paraisten kaupungin asukasluku oli 15 060.

Asukasluvun kehitys

Lähde: Tilastokeskus / Väestömuutokset

Kaupungin ikääntyneen väestön määrä kasvaa edelleen, kun taas alle 15-vuotiaiden määrä on vähentynyt, samoin 15–64-vuotiaiden osuus Paraisten kaupungissa vähenee. Tämä kehityssuunta on jatkunut jo muutaman vuoden ajan.

Yli puolet, 56,6 % kaupungin asukkaista oli syyskuun lopussa 15–64-vuotiaita ja 29 % asukkaista oli 65-vuotiaita tai sitä vanhempia. Tulevien vuosien 2023–2025 ennusteen mukaan toteuma näyttää olevan melko samanlainen, yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa ja alle 65-vuotiaiden määrä vähenee.

Väestönkehitys	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Ennuste						
									2023	2024	2025	2026	2030	2035	2040
Yhteensä	15457	15398	15285	15217	15132	15105	15086	15001	14932	14725	14800	14679	14443	14162	13972
Väkiluvun muutos, %	-0,2	-0,4	-0,7	-0,4	-0,6	-0,2	-2,2	-0,6							
Alle 15-vuotiaiden osuus, %	16,2	16,1	16	15,7	16,5	15,1	14,9	14,6							
15-64 vuotiaiden osuus, %	59	58,2	57,5	57,1	55,7	56,8	56,3	56,0							
65 vuotta täyttäneiden osuus, %	24,8	25,6	26,5	27,2	27,7	28,1	28,8	29,4							

Lähde: Tilastokeskus/Väestöennuste

Kaupungin työllisyys

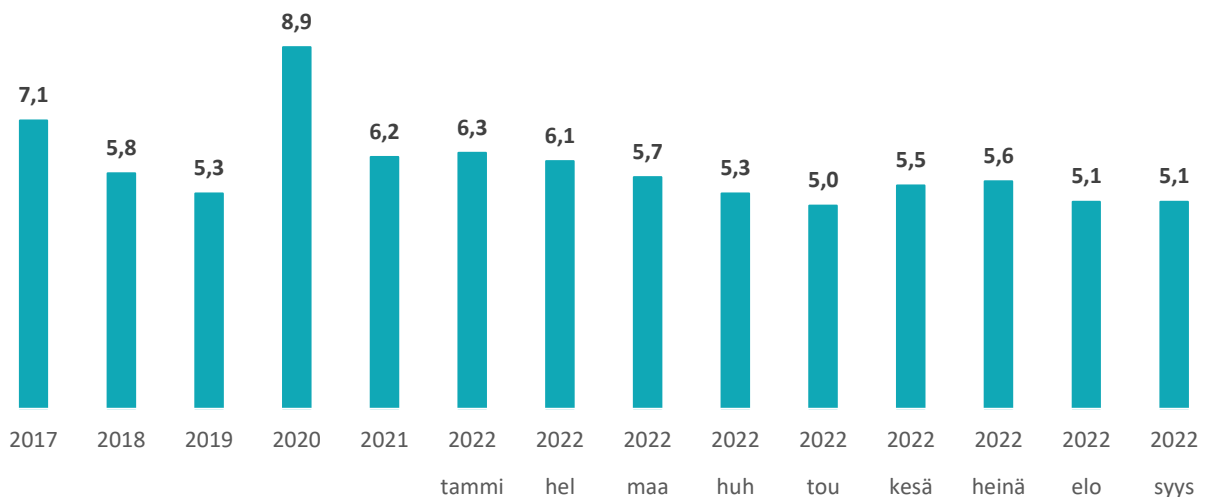
Varsinais-Suomen TE-toimistossa oli syyskuun lopussa 19 800 työtöntä työnhakijaa. Paraisilla työttömien työnhakijoiden osuus oli 344 henkilöä (379 henkilöä syyskuussa 2021) eli 5,1 % kunnan koko työvoimasta. Työttömistä työnhakijoista 58 % on miehiä ja 41 % naisia. Noin 12 % työttömistä työnhakijoista on alle 25-vuotiaita ja 44 % yli 50-vuotiaita. Kaupungissa oli syyskuun viimeisenä päivänä 97 avointa työpaikkaa. 34 % työttömistä työnhakijoista on pitkäaikaistyöttömiä.

Edellisvuoteen verrattuna työttömien määrä on laskenut koko alueella 8 %, vauhti on ollut alueellamme hitaampaa kuin koko maassa yleisesti (12 %). Alin työttömyysaste on edelleen Turunmaan saaristossa (5,7 %) ja Paraisilla työttömyys on vuonna 2022 laskenut tasaisesti.

Koronapandemian seurauksena lomautettujen määrä oli huhti-toukokuun vaihteessa korkein koko 2020-luvulla koko maassa.

Tällä hetkellä lomautettujen määrä on lähes sama kuin ennen pandemiaa. Pitkäaikaistyöttömien eli yli vuoden työttömänä olleiden määrä on vähentynyt edellisvuodesta noin 7 %. Myös yli kaksi vuotta työttömänä olleiden pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut ensimmäisen kerran 2,5 vuoteen.

Työttömyys %

Lähde: ELY-keskus / Työllisyyskatsaus

Verotulot ja valtionosuudet

Talousarvioerä verotulot koostuu kunnallisesta tuloverosta, kiinteistöverosta ja yhteisöverosta. Kaupungilla on oikeus päättää veroprosenttien suuruudesta tuloveron ja kiinteistöveron osalta. Verorahoitukseen luetaan myös valtionosuudet.

Verotulo- ja valtionosuusrahoituksen rakenne tulee sote-uudistuksen myötä muuttumaan aikaisemmista vuosista.

Vuoden 2023 talousarvio ja vuosien 2024–2025 taloussuunnitelma perustuu tuloveroprosentin pysymiseen ennallaan. Epätietoisuus vuosien 2024–2025 taloussuunnitelman osalta on suuri, koska sote-uudistuksen lopulliset vaikutukset verotuloihin ja valtionosuuksiin eivät ole vielä tiedossa.

Tuloveroprosentti

Paraisten kaupungin tuloveroprosentti on 20,5 % vuonna 2022. Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta (616/2021, 55 §) velvoittaa kaupunginvaltuuston määrittämään vuoden 2023 tuloveroprosentiksi vuoden 2022 tuloveroprosentin. Vuoden 2023 tuloveroprosentti on siten sama kuin vuonna 2022 vähennettynä 12,64 prosenttiyksiköllä. Paraisten kaupungin tuloveroprosentti vuonna 2023 on 7,86 %.

Verotuloja ennustetaan vuonna 2023 kertyvän 42 438 000 euroa asukasluvun ollessa 14 932. (Lähde: Kuntaliitto 26.9.2022)

Kiinteistöveroprosentit

Kiinteistöjä tietyllä kunta-alueella omistavat ovat vuosittain velvollisia maksamaan kiinteistövero kiinteistönsä sijaintikunnalle. Kiinteistövero lasketaan kiinteistön verotusarvosta. Paraisten kaupungin vuoden 2023 kiinteistöveroprosentit pysyvät samalla tasolla kuin vuonna 2022.

Yleinen kiinteistövero	1,50 %
Vakituisten asuinrakennusten veroprosentti	0,47 %
Muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,50 %
Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	3,00 %
Voimalaitosten veroprosentti	3,10 %

Kiinteistöveron ennakoidaan vuonna 2023 tuottavan kaupungille 9 725 000 euroa.

Sote-uudistus ei vaikuta kiinteistöveroon.

Yhteisövero

Osakeyhtiöt ja muut yhteisöt maksavat tuloveroa yhteisöveron muodossa. Yhteisövero ennakoidaan vuonna 2023 kertyvän 2 758 000 euroa.

Verotulojen kehitys

	Tilinpäätös 2016	Tilinpäätös 2017	Tilinpäätös 2018	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022	Ennuste 2022	Talousarvio 2023
Tulovero	54 746	54 787	54 276	55 114	57 437	59 976	61 460	63 200	29 955
Kiinteistövero	9 156	9 190	9 109	9 399	8 673	9 542	9 470	3 932	9 725
Yhteisövero	2 014	2 254	2 304	2 534	2 600	3 735	2 742	10 034	2 758
Verotulot yhteensä	65 916	66 231	65 689	67 047	68 710	73 253	73 672	77 166	42 438

Vuoden 2023 talousarvion lähtökohtana on, että kaupunki saa verotuloja yhteensä 42 438 000 euroa. Ennuste perustuu Kuntaliiton 26.9.2022 antamaan ennusteeseen.

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja.

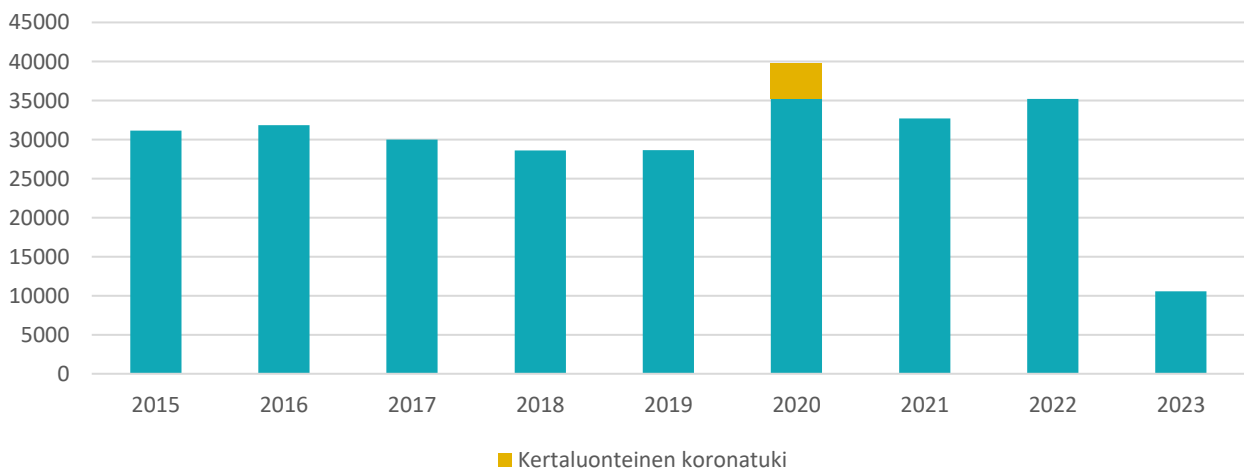
Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtionosuudet ovat kunnille tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan kunta itse päättää valtionosuusrahoituksensa käytöstä. Poikkeuksen tähän sääntöön tekevät eräät opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet, joita maksetaan esimerkiksi teatteri- ja orkesteritoimintaan sekä taiteiden perusopetukseen.

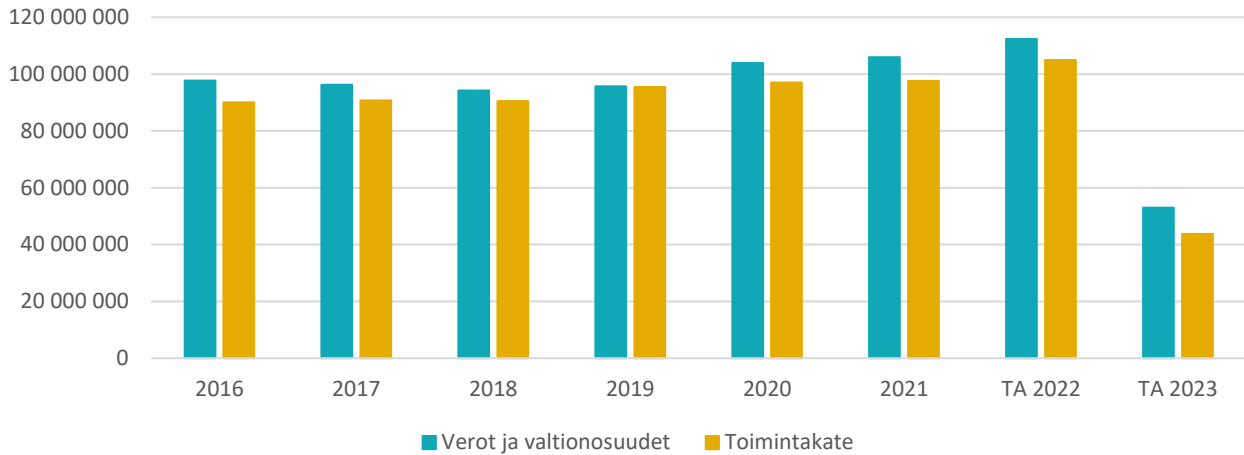
Sote-uudistuksen myötä myös valtionosuusjärjestelmä muuttuu. Vuoden 2023 valtionosuuksien suuruus perustuu aikaisempien vuosien keskiarvoon, eli valtionosuuksien maksamisen perusteena vuonna 2023 on vuosien 2021 ja 2022 todellinen toteuma. Vuoden 2023 valtionosuuden taso määräytyy lopullisesti syksyllä 2023 kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua.

Paraisten kaupunki saa vuonna 2023 valtionosuuksia 10 554 000 euroa. Ennuste perustuu Kuntaliiton 20.9.2022 antamaan ennusteeseen.

Valtionosuuksien kehitys

Verot ja valtionosuudet suhteessa toimintakatteeseen

Kaupungin toimintatuotot ja toimintamenot

Kaupungin vuoden 2023 toimintatuottoihin ja -menoihin on vaikuttanut moni asia. Itse rakenne ei ole verrannollinen aikaisempiin vuosiin, koska myös organisaatiomalli on rakennettu kaupungin taloushallintojärjestelmään uudelleen siten, että se kuvastaa uutta, 1.1.2023 lukien toimintansa aloittavaa organisaatiota. Tämä voi tarkoittaa sitä, että aikaisemmat vastuualueet ja niiden kustannuspaikat ovat vaihtaneet paikkaa uudessa rakenteessa. Lisäksi sote-uudistuksen myötä useat vastuualueet ovat muuttuneet ja saaneet muita tehtäviä.

Tulopuolella on tapahtunut suuri muutos, koska sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöistä saadaan nyt ulkoisia vuokratuloja aikaisempien vuosien sisäisten vuokratulojen sijaan. Varhaiskasvatuksen osalta tulot tulevat toimintavuoden aikana vähemmän päivähoitomaksujen valtakunnallisten muutosten myötä.

Talousarvioon sisältyy myyntivoittoja 250 000 euroa, mikä on hieman vähemmän kuin vuonna 2022. Myyntivoittojen osalta on lähdetty siitä, että otamme hieman varovaisemman näkökannan myyntivoittoihin, koska taloudellinen tilanne maassamme saattaa aiheuttaa ihmisissä tiettyä varovaisuutta sen suhteen, uskaltavatko he aloittaa uudisrakentamista.

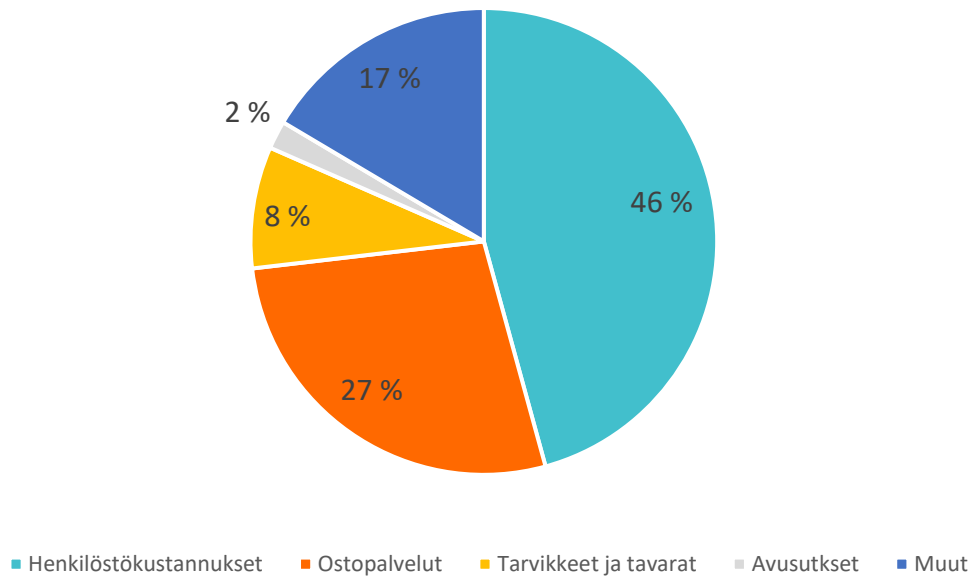
Kokonaistoimintatuotot vuoden 2023 talousarviossa ovat 27 342 000 euroa (34 507 000 euroa vuonna 2022).

Käyttötalouden kustannuksiksi arvioidaan 71 238 642 euroa, joka jakautuu suurimmaksi osaksi henkilöstökuluihin, 32 972 642 euroa, ostopalveluihin, 18 759 987 euroa, ja tarvikkeisiin, 6 074 857 euroa.

Ostopalvelujen ja tarvikkeiden kustannukset ovat vuoden 2023 talousarviossa merkittävästi suuremmat vallitsevasta maailmantilanteesta johtuen.

Toimintakate, joka kuvaa sitä, kuinka paljon kaupungin toiminta maksaa yhden vuoden aikana, on 43 896 412 euroa (netto) vuonna 2023. Se on peräti 58,2 % vähemmän kuin vuonna 2022, jolloin kaupunki vastasi myös sosiaali- ja terveydenhuollosta.

Kaupungin toimintakulut

Henkilöstörakenne ja henkilöstökulut vuonna 2023

Sote-uudistus vaikuttaa Paraisten kaupungin henkilöstörakenteeseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyy Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle. Sosiaali- ja terveydenhuollon koko henkilöstö siirtyy hyvinvointialueen palvelukseen. Lisäksi hyvinvointialueen palvelukseen siirtyvät opiskeluhuollon kuraattorit ja koulupsykologit sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvissä tukipalveluissa työskentelevä henkilöstö. Paraisten kaupungin henkilöstöstä, joka 31.12.2021 vastasi 1 066 henkilötyövuotta, arviolta 460 henkilötyövuotta siirtyy vanhoina työntekijöinä Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen.

Vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon toiminta ja henkilöstö siirtyvät yhtenä kokonaisuutena, on eräitä toimintoja, jotka erityisesti siirtymävaiheessa edellyttävät henkilöresurssien lisäämistä Paraisten kaupungissa. Resurssien kohdentaminen toimivan yhdyspinnan ja rajapinnan kehittämiseen ja ylläpitämiseen Paraisten kaupungin ja hyvinvointialueen välillä tulee olemaan jatkossakin tarpeen. Toimintamalli näiden yhdyspintojen suhteen tulee edellyttämään luovia ratkaisuja organisaation eri tasoilla. Uudet tavat työskennellä sekä sisäisesti että verkostoissa tulevat asettamaan vaatimuksia henkilöstön koulutukselle ja kyvyille työskennellä uudella tavalla. Aluksi voidaan tarvita tiettyjä lisäresursseja ennen kuin luonnollisen poistuman yhteydessä palkataan henkilöstöä, jolla on uudenlaista osaamista perinteisen osaamisen sijaan. Yhdessä uusien teknisten ratkaisujen ja verkostoyhteistyön kanssa henkilöresurssien käyttöä on mahdollista tehostaa ja sitä kautta vähentää kustannuksia.

Kunnalliset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa sopimuskauden 1.5.2022–30.4.2025. Työvoimakustannusten arvioidaan nousevan 3,05 % vuonna 2023.

Omaan sosiaali- ja terveydenhuollon työ- ja virkaehtosopimukseen siirtynyt sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö siirtyy hyvinvointialueen palvelukseen, mutta KVTES:n piirissä olevan muun henkilöstön palkkakustannuksiin vaikuttavat 1,5 %:n yleiskorotus ja 0,4 %:n paikallinen järjestelyerä 1.6.2023. Myös opetushenkilöstön palkkoja korotetaan tuolloin 1,32 %:n yleiskorotuksen ja 0,4 % paikallisen järjestelyerän verran. Lääkisopimuksen yleiskorotus on 1,5 % ja paikallinen järjestelyerä 0,4 %. Sama koskee teknisten sopimusta.

Työterveyshuoltolaki velvoittaa työnantajan järjestämään ehkäisevän työterveyshuollon kaikille työntekijöille. Ehkäisevällä työterveyshuollolla tarkoitetaan muun muassa työpaikalla tehtäviä työpaikkaselvityksiä sekä työntekijöiden säännöllisiä terveystarkastuksia. Tämän lisäksi työnantaja voi järjestää työntekijöilleen yleislääkäritasoista sairaanhoitoa ja muita terveydenhuollon palveluja. Parainen kaupunki on 31.12.2022 asti järjestänyt työntekijöidensä työterveyshuollon omana toimintanaan ja tarjonnut sekä lakisääteistä työterveyshuoltoa että pienimuotoista yleislääkäritasoista sairaanhoitoa. Terveystarkastajien ja lääkäreiden siirtyessä hyvinvointialueen palvelukseen työterveyshuolto on järjestettävä muulla tavoin.

Kuntien eläkevakuutusyhtiö Keva on laskenut talousarviovuodelle 2023 arvon palkkaperusteisesta eläkemaksusta. Siihen sisältyy työkyvyttömyyseläkemaksu. Arvio vuodelle 2023 on 23,50 %.

Työttömyysvakuutusmaksu on 1,42 %.

Kaupungin investoinnit

Kaupungin tuloslaskelman vuosikate kuvastaa karkeasti ottaen kaupungin investointirahoituksen kantokykyä. Jos vuosikate ei riitä investointien rahoittamiseen, syntyy rahoitusaliijäämä. Kaupungilla on ollut vuosittain rahoitusaliijäämää vuodesta 2005 vuoteen 2012 asti ja se on näin ollen elänyt yli varojensa sillä seurauksella, että kaupungin lainakanta on jatkuvasti kasvanut. Toteumat olivat paremmat vuosina 2014–2016, mutta vuosina 2018 ja 2019 syntyi jälleen yhteensä noin 7 miljoonan euron rahoitusaliijäämä. Vuosina 2020 ja 2021 kaupunki pystyi lyhentämään lainakantaansa noin 4,4 miljoonalla eurolla. Jos talous on tilikaudella tasapainossa, rahoitusaliijäämää ei synny tai sitä syntyy hyvin vähän; veroihin perustuva rahoitus riittää sekä käyttötalouden että investointien rahoittamiseen.

Vuoden 2023 talousarvion suunnitellut investoinnit ja taloussuunnitelmavuosien 2024–2025 investointitaulukoihin sisältyvät arvioidut investoinnit sisältyvät rahoitustarvelaskelmiin ja niiden voidaan todeta ylittävän kaupungin tavoitetasoa.

Vuonna 2023 suurin yksittäinen investointi on edelleen luovuuskeskus. Hanke valmistuu toimintavuoden aikana. Korppoon jätevedenpuhdistamon kapasiteetin lisäämiseen tehdään suuri investointi. Muita suuria investointeja ovat kaupungin strategian mukaisesti panostaminen uusien asuinalueiden rakentamiseen sekä erityyppisiin energiaratkaisuihin ja energiasaneeraushankkeisiin.

Kaupungin investointitalousarvio vuonna 2023 on 12 392 000 euroa (netto).

Kaupungin lainakanta tulee vuonna 2023 kasvamaan 3,9 miljoonalla eurolla yhteensä 52,4 miljoonaan euroon. Lainakanta asukasta kohden on siis noin 3 512 euroa/asukas (3 221 euroa/asukas vuonna 2022, ennuste).

Korkotaso on ollut usean vuoden ajan hyvin matala, lyhyet korot ovat olleet miinuksella. Tämä kehityssuunta on vuonna 2022 katkennut ja korot ovat nousseet tasolle, jossa sekä lyhyet että pitkät korot ovat plussalla. Kaupunki suojaa lainansa mahdolliselta korkojen nousulta.

Talousarvion sitovuus ja raportointi

Valtuusto päättää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja kaupungin muita toimielimiä. Talousarvio koostuu toiminta-alueen määrärahoista, rahoitustuotoista ja toiminnan tavoitteista, talousarvion yleisistä perusteluista, tunnusluvuista ja tuloslaskelmista.

Käyttötaloussosassa asetetaan tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat kaupungin varsinaiselle toiminnalle. Valtuusto päättää kokonaisuuksista, joille tavoitteet, talousarviomäärärahat ja tulo-odotukset asetetaan. Käyttötaloussosa hyväksytään vastuualueittain.

Myönnettyjä talousarviomäärärahoja ei saa ylittää. Jos jollakin vastuualueella on ylitysriski, koko toimialan talousarviotilanne on analysoitava ja kyseisellä toimialalla on tehtävä tarvittavat määrärahasiirrot ennen lisämäärärahan anomista yksittäiselle vastuualueelle. Talousarvionmuutoksen yhteydessä tulee myös osoittaa,

miten rahoitus hoidetaan. Toisaalta koko määrärahaa ei ole velvollisuutta käyttää, jos asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa pienemmillä määrärahoilla.

Investointiosassa eri hankkeiden määrärahat ovat valtuustoa sitovia.

Kaupungin vastualueet seuraavat talousarvion toteutumista kolmen kuukauden välein.

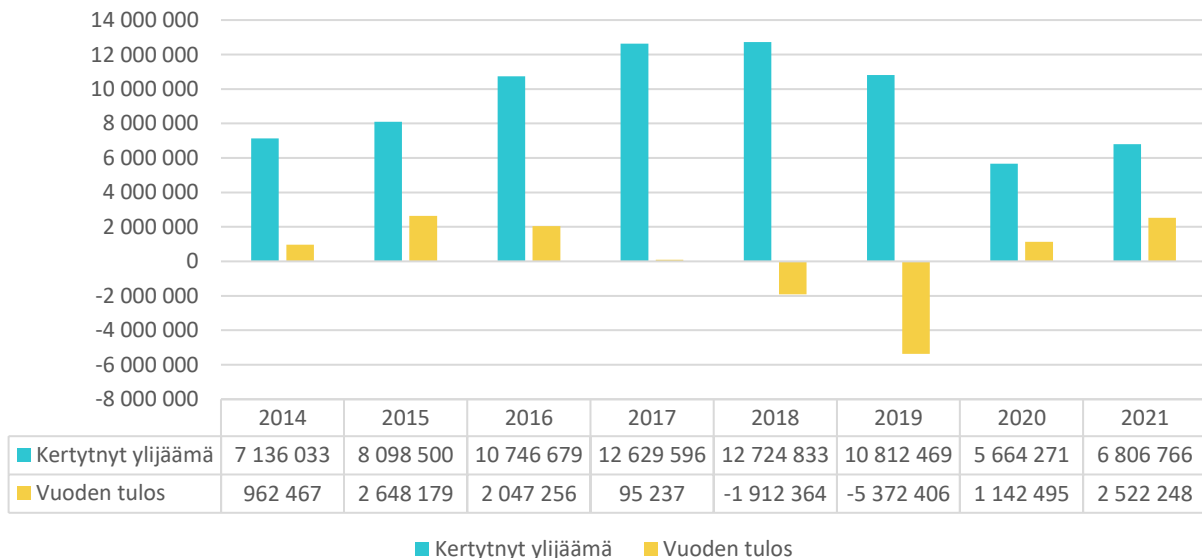
30.6. laaditaan puolivuotisraportti, joka käsittää sekä toiminnan että talouden seurannan vastuualuetasolla.

Talouden seuranta 31.3. ja 30.9. sekä toiminta- ja talousraportti 30.6. annetaan tiedoksi sekä kaupunginhallitukselle että kaupunginvaltuustolle.

Vuoden 2023 talousarvio merkitsee seuraavaa:

- Tulokseksi muodostuu 1 661 858 euroa.
- Toimintakatteeksi muodostuu –43 896 412 euroa.
- Nettorahoituskulut ovat 850 000 euroa.
- Nettoinvestointien summaksi arvioidaan 12,4 miljoonaa euroa.
- Talousarvion myötä kaupungin on lisättävä nettolainanottoaan 3,9 miljoonalla eurolla.
- Kaupungin omavaraisuusasteeksi muodostuu 55,3 prosenttia (48,8) ja suhteelliseksi velkaantuneisuusasteeksi 82,1 prosenttia (47,0) (ilman tytäryhteisöjen vaikutusta).

Kertynyt ylijäämä / Vuoden tulos

■ Kertynyt ylijäämä ■ Vuoden tulos

TULOSLASKELMA

	Tilinpäätös 2021	Muutettu ta 2022	Ennuste 2022	Raami 2022	Lautakunta 2023	Kaupungin- johtaja 2023	Kaupungin- hallitus 2023	Kaupungin- valtuusto 2023	Muutos 2023/ TA2022	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
TOIMINTATUOTOT											
MYYNTITUOTOT	8 794	7 864	7 812		6 440	6 443	6 443	6 443	-18,1	6 443	6 443
MAKSUTUOTOT	6 782	6 435	6 289		1 684	1 684	1 684	1 684	-73,8	1 684	1 684
TUET JA AVUSTUKSET	3 944	2 282	2 388		1 406	1 431	1 431	1 431	-37,3	1 431	1 431
MUUT TOIMINTATUOTOT	15 800	17 501	17 454		17 778	17 784	17 784	17 784	1,6	17 950	18 119
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	35 320	34 082	33 943	26 618	27 309	27 342	27 342	27 342	-19,8	27 508	27 677
TOIMINTAKULUT											
HENKILÖSTÖKULUT	-52 569	-54 303	-54 038		-33 313	-32 973	-32 973	-32 973	-39,3	-33 797	-34 473
PALKAT JA PALKKIOT	-42 176	-43 650	-43 431		-26 571	-26 377	-26 377	-26 377	-39,6	-27 036	-27 577
HENKILÖSIVUKULUT	-10 392	-10 653	-10 607		-6 743	-6 596	-6 596	-6 596	-38,1	-6 761	-6 896
ELÄKEKULUT	-8 911	-8 946	-8 910		-5 605	-5 468	-5 468	-5 468	-38,9	-5 605	-5 717
MUUT	-1 481	-1 708	-1 697		-1 137	-1 128	-1 128	-1 128	-33,9	-1 156	-1 179
PALVELUJEN OSTOT	-56 026	-58 569	-58 266		-18 723	-18 760	-18 760	-18 760	-68,0	-19 179	-19 609
AINEET, TARVIKKEET JA AVUSTUKSET	-7 106 -3 136	-6 760 -3 149	-7 075 -3 136		-6 111 -1 411	-6 075 -1 406	-6 075 -1 406	-6 075 -1 556	-10,1 -50,6	-6 227 -1 406	-6 382 -1 406
MUUT TOIMINTAKULUT	-14 131	-16 263	-16 260		-11 872	-11 876	-11 876	-11 876	-27,0	-11 876	-11 876
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-132 967	-139 044	-138 775	-67 455	-71 430	-71 089	-71 089	-71 239	-48,8	-72 484	-73 745
TOIMINTAKATE	-97 647	-104 962	-104 832	-40 837	-44 121	-43 746	-43 746	-43 896	-58,2	-44 976	-46 068
VEROTULOT	73 253	77 166	77 166	39 284	42 438	42 438	42 438	42 438	-45,0	40 138	40 616
VALTIONOSUUEDET	32 723	35 208	35 208	9 643	10 554	10 554	10 554	10 554	-70,0	10 359	10 426
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT											
KORKOTUOTOT	1	0	0	0	0	0	0	0		0	0
MUUT RAHOITUSTUOTOT	129	100	234	100	100	100	100	100	0,0	100	100
KORKOKULUT	-813	-940	-916	-920	-940	-940	-940	-940	0,0	-940	-940
MUUT RAHOITUSKULUT	-17	-10	-16	0	-10	-10	-10	-10	0,0	-10	-10
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-700	-850	-699	-820	-850	-850	-850	-850	0,0	-850	-850
VUOSIKATE	7 629	6 562	6 844	7 270	8 021	8 396	8 396	8 246	25,7	4 671	4 124
POISTOT JA ARVONALENTUMISET											
SUUNNITELMAN MUKAISET	-5 149	-5 000	-5 000	-5 300	-17	-6 584	-6 584	-6 584	31,7	-6 239	-5 238
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-5 149	-5 000	-5 000	-5 300	-17	-6 584	-6 584	-6 584	31,7	-6 239	-5 238
TILIKAUDEN TULOS	2 481	1 562	1 844	1 970	8 004	1 812	1 812	1 662	6,4	-1 568	-1 114
POISTOERON MUUTOS	42	42	42		0	41	41	41	-1,3	39	39
TILIKAUDEN	2 522	1 603	1 885	1 970	8 004	1 853	1 853	1 703	6,2	-1 529	-1 075

RAHOITUSLASKELMA

	Tilinpäättös 2021	Muutettu ta 2022	Ennuste 2022	Lautakunta 2023	Kaupungin- johtaja 2023	Kaupungin- hallitus 2023	Kaupungin- valtuusto 2023	Muutos 2023/ TA2022 %	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
TOIMINNAN RAHAVIRTA										
VUOSIKATE	7 629	6 562	6 844	8 021	8 396	8 396	8 246	25,7	4 671	4 124
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-333	-269	-300	-250	-250	-250	-250	-7,1	-255	-260
	7 296	6 293	6 544	7 771	8 146	8 146	7 996	27,1	4 416	3 864
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA										
INVESTOINTIMENOT	-7 447	-13 490	-13 056	-12 457	-12 457	-12 557	-12 587	-6,7	-8 163	-2 939
RAHOITUSOSUUKSET INVESTOINTIMENOIHIIN	204	203	140	135	135	135	135	-33,5	0	0
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUS	2 102	336	490	310	310	310	310	-7,7	315	320
	-5 140	-12 951	-12 426	-12 012	-12 012	-12 112	-12 142	-6,2	-7 848	-2 619
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2 156	-6 658	-5 882	-4 241	-3 866	-3 966	-4 146	-37,7	-3 432	1 245
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA										
ANTOLAINAUKSEN MUUTOS										
ANTOLAINAUKSEN VÄHENNYS	0	0	8 828	0	0	0	0		0	0
LAINAKANNAN MUUTOKSET										
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	0	10 000	10 000	6 500	6 500	6 500	6 500	-35,0	6 000	0
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-2 224	-2 175	-2 175	-2 619	-2 619	-2 619	-2 619	20,4	-2 618	-2 618
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	155	0	0	0	0	0	0		0	1 400
	-2 069	7 825	7 825	3 881	3 881	3 881	3 881	-50,4	3 383	-1 218
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET										
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUU	-227	0	0	0	0	0	0		0	0
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	25	0	0	0	0	0	0		0	0
SAAMISTEN MUUTOS	-1 764	0	0	0	0	0	0		0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	2 905	0	0	0	0	0	0		0	0
	939	0	0	0	0	0	0		0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-1 131	7 825	7 834	3 881	3 881	3 881	3 881	-50,4	3 383	-1 218
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 025	1 167	1 952	-360	15	-85	-265	-122,7	-49	27
RAHAVARAT KAUDEN LOPUSSA	5 698									
KAUDEN ALUSSA	4 673	1 025								
LAINAKANTA	40 733	54 903	48 567	52 448	52 448	52 448	52 448			
LAINAKANTA/ASUKAS, €	2 699	3 676	3 221	3 512	3 512	3 512	3 512			
ASUKASMÄÄRÄ	15 091	14 937	15 078	14 932	14 932	14 932	14 932			
OMAVARAISUUSASTE >50%	52,4 %	48,8 %	53,9 %	55,3 %	55,3 %	55,3 %	55,3 %			
SUHTEELLINEN VELKAANTUNEISUUS <50%	46,4 %	47,0 %	43,7 %	82,1 %	82,1 %	82,1 %	82,1 %			

Omavaraisuusaste %

100 x (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

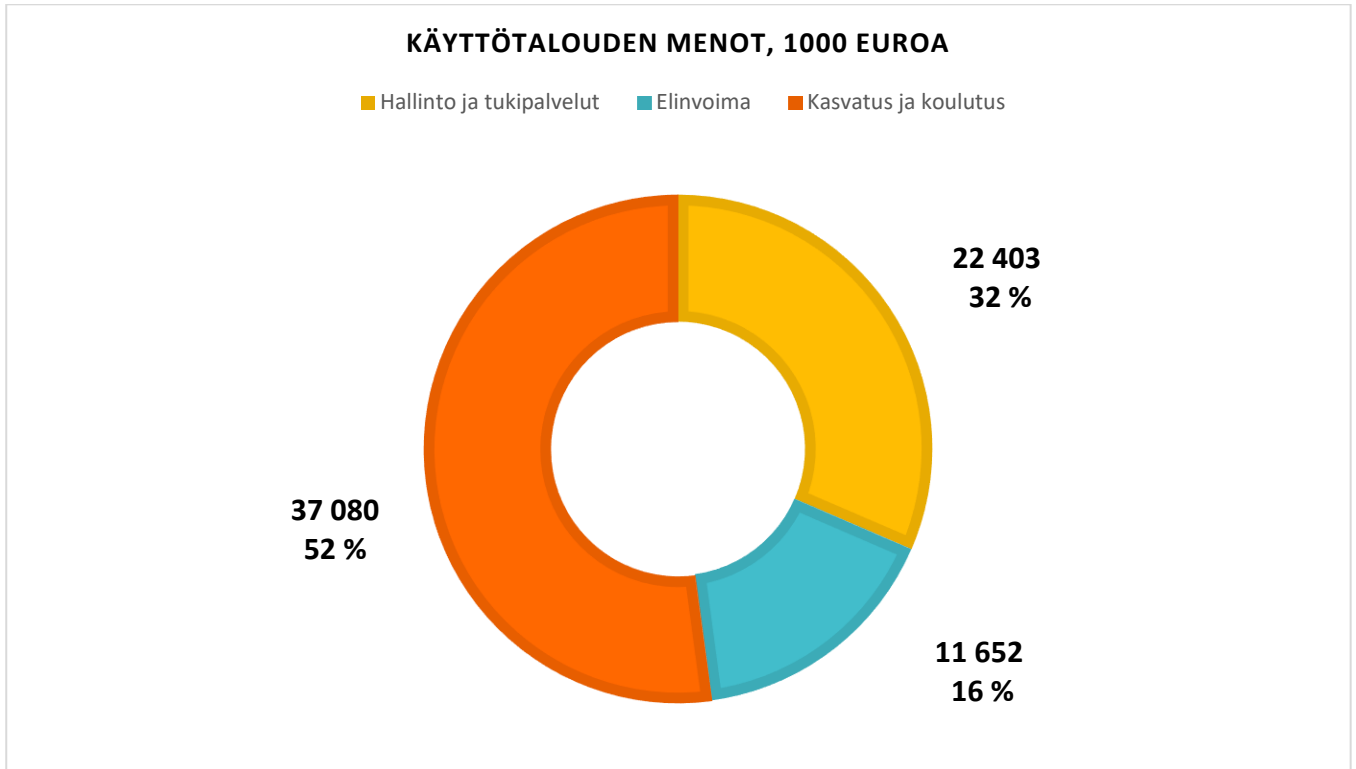
100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

NETTOMÄÄRÄRAHAT VASTUUALUEITTAIN JA TOIMIALOITTAIN

Kunkin vastuualueen sitovuustas on sen toimintakate.

	Tilinpäättös 2021	Muutettu ta 2022	Lautakunta 2023	Kaupungin- johtaja 2023	Kaupungin- hallitus 2023	Kaupungin- hallitus 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
1000 VAALIT	-51 520	-58 630	-9 156	-9 156	-9 156	-9 156	-10 035	-10 808
1200 TILINTARKASTUS	-49 932	-53 604	-65 581	-67 781	-67 781	-67 781	-69 475	-71 140
2010 HALLINTO	-1 319 235	-1 382 629	-1 535 399	-1 571 070	-1 571 070	-1 571 070	-1 604 538	-1 634 702
2011 VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI	-453 516	-465 848	-572 777	-576 621	-576 621	-576 621	-589 067	-600 455
2012 IKT JA DIGITALISOINTI	-51 942	-88 589	-257 771	-257 771	-257 771	-257 771	-279 523	-300 413
2013 HENKILÖSTÖ	-933 982	-879 677	-726 462	-746 462	-746 462	-746 462	-765 698	-783 322
2014 TALOUS	-607 305	-811 194	-659 694	-664 694	-664 694	-664 694	-678 818	-691 508
2015 HANKKEET	-255 705	-356 209	-457 803	-457 803	-457 803	-457 803	-488 230	-515 423
2020 TEKNIikka JA INFRA	-2 815 064	-2 951 339	-3 147 193	-3 127 859	-3 127 859	-3 277 859	-3 202 847	-3 273 064
2021 TILAPALVELUT	6 253 087	8 065 687	7 557 048	7 599 559	7 599 559	7 599 559	7 504 415	7 413 767
2022 VESIHUOLTO	1 395 906	1 251 394	1 199 933	1 204 933	1 204 933	1 204 933	1 163 744	1 126 078
HALLINTO JA TUKIPALVELUT	1 212 245	2 381 596	1 399 882	1 402 212	1 402 212	1 252 212	1 059 438	740 958
2050 HYVINVOINTI	-798 752	-761 379	-924 952	-1 115 014	-1 115 014	-1 115 014	-1 137 940	-1 157 379
2052 ELINKEINO JA MATKAILU	-955 618	-917 702	-1 020 100	-1 018 053	-1 018 053	-1 018 053	-1 033 354	-1 046 986
2053 YHTEYDET JA JOUKKOLIKENNE	-576 682	-542 000	-643 808	-651 552	-651 552	-651 552	-667 841	-684 426
2054 KANSALAIsoPISTO	-513 596	-589 892	-610 470	-609 523	-609 523	-609 523	-623 156	-634 675
2055 KULTTUURI JA VAPAA-AIKA	-1 913 214	-2 246 974	-2 396 916	-2 383 662	-2 383 662	-2 383 662	-2 407 618	-2 428 893
2056 KIRJASTO	-1 167 807	-1 299 852	-1 404 345	-1 402 564	-1 402 564	-1 402 564	-1 421 580	-1 438 271
2060 LUPAPALVELUT	-469 964	-833 565	-1 087 401	-1 051 089	-1 051 089	-1 051 089	-1 086 647	-1 117 389
2061 MITTAUS	-512 591	-551 075	-563 643	-557 362	-557 362	-557 362	-573 832	-586 728
2062 KAAVOITUS	-403 043	-516 755	-668 742	-650 680	-650 680	-650 680	-666 869	-681 014
ELINVOIMA	-7 311 266	-8 259 194	-9 320 377	-9 439 499	-9 439 499	-9 439 499	-9 618 837	-9 775 761
5500 VARHAISKASVATUS	-9 308 502	-10 224 422	-11 400 822	-11 132 099	-11 132 099	-11 132 099	-11 370 710	-11 581 596
5501 RUOTSINKIELINEN KOULUTUS	-14 065 814	-14 340 696	-15 820 490	-15 736 676	-15 736 676	-15 736 676	-16 022 556	-16 268 891
5502 SUOMENKIELINEN KOULUTUS	-8 109 499	-8 273 780	-8 904 806	-8 763 413	-8 763 413	-8 763 413	-8 943 670	-9 100 677
KASVATUS JA KOULUTUS	-31 483 815	-32 838 898	-36 126 118	-35 632 188	-35 632 188	-35 632 188	-36 336 936	-36 951 164
KAUPUNKI YHTEENSÄ	-37 684 287	-38 828 730	-44 121 350	-43 746 412	-43 746 412	-43 896 412	-44 975 845	-46 067 915

KÄYTTÖTALOUS

VAALIT

Keskusvaalilautakunta

Toiminta-alue

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on luoda edellytykset turvallisten vaalien järjestämiselle niin, että kaikilla kunta-alueilla on riittävästi esteettömiä äänestyspaikkoja.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta Kaupunginjohtaja Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto				Suunnitelma	Suunnitelma
	2021	2022	2023	2023	2023	2023	2024	2025
Toimintatuotot	21 975	0	26 000	26 000	26 000	26 000	26 000	26 000
Toimintakulut	-73 495	-58 630	-35 156	-35 156	-35 156	-35 156	-36 035	-36 808
Toimintakate	-51 520	-58 630	-9 156	-9 156	-9 156	-9 156	-10 035	-10 808

Toiminta 2023

Eduskuntavaalit toimitetaan sunnuntaina 2.4.2023.

Valtio maksaa valtiollisista vaaleista äänioikeutettujen määrään perustuvan korvauksen.

Koronaepidemia ei ole vielä ohi ja se voi lisätä kustannuksia lähinnä suuremman henkilöstötarpeen ja materiaalikustannusten kasvun vuoksi.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Presidentinvaali toimitetaan 28.1.2024 ja europarlamenttivaalit 9.4.2024.

Aluevaalit ja kuntavaalit toimitetaan 13.4.2025.

TILINTARKASTUS

Tarkastuslautakunta

Toiminta-alue

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten kuntalain 121 §:n mukaisesti.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintakulut	-49 932	-53 604	-65 581	-67 781	-67 781	-67 781	-69 475	-71 140
Toimintakate	-49 932	-53 604	-65 581	-67 781	-67 781	-67 781	-69 475	-71 140

Toiminta 2023

Ammattitilintarkastajat suorittavat kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen.

Tarkastuslautakunta arvioi valtuuston asettamat tavoitteet ja valmistelee valtuustolle kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksia koskevat asiat.

Suunniteltu tarkastuspäivien määrä on 40. Talousarvioon on varattu varat tarkastuslautakunnan jäsenten koulutukseen. Tarkastuslautakunta kokoontuu tarvittavaan määrään kokouksia.

TAVOITTEET TARKASTUSLAUTAKUNTA 2023		
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso
VUODEN 2022 ARVIOINTIKERTOMUKSEN LAATIMINEN		
Arviointikertomuksen laatiminen	Vuoden aikana kuultujen painopistealueen vastuhenkilöiden määrä	Painopistealueen palveluista vastaavista viranhaltijoista kuultu 75 %:a
SIDONNAISUUSREKISTERIN YLLÄPITO		
Kaikki ilmoitusvelvolliset ovat toimittaneet oikeanlaisen sidonnaisuusilmoituksen.	Niiden luottamushenkilöiden määrä, jotka eivät ole toimittaneet ilmoitusta sidonnaisuusrekisteriin, ja sidonnaisuuksien tarkastaminen pistokokein Asiakastiedolta	100 % jättänyt ilmoituksen.
ARVIOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN		
Toimintaa on toteutettu arviointisuunnitelman mukaisesti.	Arviointisuunnitelma toteutettu	100 % arviointisuunnitelman tavoitteista toteutetaan.

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Tarkastuspäivien määrä	40	40	40
Lautakunnan kokousten määrä		7	7
€ / Asukas		3,60	4,50

HALLINTO JA TUKIPALVELUT

HALLINTO JA TUKIPALVELUT	Tilinpäätös 2021	Muutettu ta 2022	Lautakunta 2023	Kaupungin- johtaja 2023	Kaupungin- hallitus 2023	Kaupungin- valtuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025	Muutos 2023/TA 2022 %
Myyntituotot	6 362 395	6 029 733	5 717 245	5 717 245	5 717 245	5 717 245	5 717 245	5 717 245	-5,2
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	
Tuet ja avustukset	871 065	838 450	897 847	897 847	897 847	897 847	897 847	897 847	7,1
Muut toimintatuotot	14 493 736	16 161 306	17 040 265	17 040 265	17 040 265	17 040 265	17 191 351	17 345 457	5,4
Toimintatuotot	21 727 196	23 029 489	23 655 357	23 655 357	23 655 357	23 655 357	23 806 443	23 960 549	2,7
Henkilöstökulut	-6 405 150	-6 555 310	-6 553 571	-6 561 741	-6 561 741	-6 561 741	-6 725 808	-6 860 325	0,1
Palvelujen ostot	-8 241 831	-8 694 438	-8 382 036	-8 386 536	-8 386 536	-8 386 536	-8 589 941	-8 798 463	-3,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 030 684	-3 747 757	-5 074 807	-5 054 807	-5 054 807	-5 054 807	-5 181 195	-5 310 742	34,9
Avustukset	-210 200	-218 500	-130 000	-130 000	-130 000	-280 000	-130 000	-130 000	28,1
Muut toimintakulut	-1 627 086	-1 921 888	-2 115 061	-2 120 061	-2 120 061	-2 120 061	-2 120 061	-2 120 061	10,3
Toimintakulut	-20 514 951	-21 137 893	-22 255 475	-22 253 145	-22 253 145	-22 403 145	-22 747 005	-23 219 591	6,0
Toimintakate	1 212 245	1 891 596	1 399 882	1 402 212	1 402 212	1 252 212	1 059 438	740 958	-33,8
Poistot ja arvonalentumiset	-2 841 216	-2 851 214	-7 000	-3 550 743	-3 550 743	-3 550 743	-3 550 743	-3 550 743	24,5
Netto	-1 628 971	-959 618	1 392 882	-2 148 531	-2 148 531	-2 298 531	-2 491 305	-2 809 785	139,5

Hallinto

Hallinto- ja tukipalvelut
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Yksikkö toimii johdon apuna kaupungin johtamis-, kehittämis- ja edunvalvontatehtävissä. Yksikkö tukee ja luo edellytyksiä toimialojen tulokselliselle toiminnalle ja seuraa asetettujen tavoitteiden toteuttamista.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta Kaupunginjohtaja Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto				Suunnitelma	Suunnitelma
	2021	2022	2023	2023	2023	2023	2024	2025
Toimintatuotot	9 163	4 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 050	5 101
Toimintakulut	-1 328 399	-1 386 629	-1 540 399	-1 576 070	-1 576 070	-1 576 070	-1 609 588	-1 639 803
Toimintakate	-1 319 235	-1 382 629	-1 535 399	-1 571 070	-1 571 070	-1 571 070	-1 604 538	-1 634 702
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 575	-1 404	0	-1 404	-1 404	-1 404	-1 404	-1 404
Netto	-1 325 810	-1 384 033	-1 535 399	-1 572 474	-1 572 474	-1 572 474	-1 605 942	-1 636 106

Toiminta 2023

Paraisten kaupungin uusi strategia on hyväksytty ja ohjaa vahvasti uuden toimialan toimintoja tulevalle vuodelle. Uutta hallintosääntöä on valmisteltu tiiviisti poikkihallinnollisena yhteistyönä ja se ohjaa uuden organisaation toimintaa 1.1.2023 lukien.

Luottamushenkilöorganisaation puolella muutos näkyy siinä, että toimintansa aloittaa uusi saaristolautakunta sekä kokeiluluontoisesti elinvoimavaliokunta. Samassa yhteydessä lakkautetaan saariston erilliset lautakunnat sekä kulttuuri- ja liikuntalautakunta.

Hallinnon osalta tulevana vuonna käynnistetään kaupungin toimielinten esityslistojen, pöytäkirjojen, täytäntöönpanon, viranhaltijapäätösten, kirjaamotoimintojen sekä asiahallinnan keskittäminen. Tämä on kaupunkistrategian mukainen malli, joka onnistuessaan tuo tehokkuutta ja vähentää ohuen hallinnon haavoittuvuutta esimerkiksi poissaolojen varalle. Poikkihallinnollista yhteistyötä tiivistetään valmistelun osalta. Hallintoprosessien kehittämisessä huomioidaan mahdollisuudet erilaisten digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoon, jotka ovat mahdollisia uuden asiantuntijajärjestelmän ja kokousportaalin päivittämisen myötä. Myös sähköinen allekirjoitus otetaan kattavasti käyttöön.

Ensi vuoden tavoitteena on valmistella kaupungin päätöksentekojärjestelmän sähköisen säilytys- ja arkistointijärjestelmän käyttöönottoa. Pidemmällä aikavälillä kaupungin pitkäaikaista ja pysyvää säilyttämistä vaativia asiakirjoja ja muuta tietoaainestoa ryhdytään säilyttämään sähköisessä arkistossa. On kuitenkin huomioitava, että kaupungin arkistotiloissa on edelleen runsaasti asiakirjoja, joita tulee edelleen käsitellä manuaalisesti. Sähköisen arkiston käyttöönotto edellyttää myös sitä, että asiakirjoihin liittyvät kuvailutiedot eli metatiedot on määritelty tiedonohjaussuunnitelmissa. Tämä työ on aikaa vievää ja jatkuvaa ja edellyttää tiivistä yhteistyötä hallintopalveluiden ja muiden toimialojen kanssa.

Vuoden 2023 aikana jalkautetaan sähköinen allekirjoitus laajasti koko kaupungin organisaatioon. Kaupunki on ottanut käyttöön Visma Sign -nimisen sovelluksen, joka nopeuttaa mm. pöytäkirjojen hyväksymistä, samoin sopimusten hyväksymistä sähköisesti.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Kaupungin uuden strategian soveltaminen kaikessa toiminnassa konkretisoituu tämän valtuustokauden aikana. Samoin uuden valtuustokauden laajan hyvinvointisuunnitelman toteutus ja seuranta tulee painottumaan kaupungin toiminnassa sosiaali- ja terveydenhuollon siirryttyä hyvinvointialueille.

Hallinto ja tukipalvelut kehittää toimintaansa ja lisää poikkihallinnollista yhteistyötä kaupungin muiden toimialojen ja erilaisten sidosryhmien kanssa. Toiminnan tulee vastata kaupungin muuttuneeseen tilaan, kun osa tehtävistä on poistunut. Toisaalta laissa on säädetty uusista yhteistyömuodoista hyvinvointialueiden kanssa. Erityisesti yhteistyö koskee kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, joka tulee huomioida kaupungin johtamis- ja yhteistyörakenteissa. Vuodelle 2024 on suunniteltu merkittävä muutos työvoimapalvelujen siirtymisestä kunnille työ- ja elinkeinotoimistoilta. Näin suuresta uudesta kokonaisuudesta vastaaminen vaatii tulevana vuonna hyvää suunnittelua ja toiminnan organisointia. Odotukset palvelujen kasvavasta digitalisoitumisesta sekä muuttuvat taloudelliset lähtökohdat vaativat prosessien kehittämistä mm. hallintopoolia kehittämällä, digitalisaatiota edistämällä, toimintatapoja tarkistamalla ja mm. sähköisen arkistoinnin käyttöönotolla.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	7,9	9,1	9,1	9,1
Määräaikaiset	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	8,9	9,1	9,1	9,1

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Kaupunginvaltuuston kokoukset	7	7	8
Kaupunginhallituksen kokoukset	17	12	15
Jaoston kokoukset	10	9	8
€ / Asukas		92,56	104,34

Viestintä ja markkinointi

Hallinto- ja tukipalvelut
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Viestintä ja markkinointi vastaa sekä sisäisestä että ulkoisesta viestinnästä sekä kaupungin markkinoinnista, johon sisältyy sekä kaupungin brändäys että asukasmarkkinointi.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta Kaupunginjohtaja Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto				Suunnitelma	Suunnitelma
	2021	2022	2023	2023	2023	2023	2024	2025
Toimintatuotot	17 399	6 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Toimintakulut	-470 915	-471 848	-576 777	-580 621	-580 621	-580 621	-593 067	-604 455
Toimintakate	-453 516	-465 848	-572 777	-576 621	-576 621	-576 621	-589 067	-600 455

Toiminta 2023

Toimintavuoden aikana vahvistamme kaupungin brändiä näkyvyyskampanjoilla yhteistyössä asukasmarkkinoinnin kanssa. Osana asukasmarkkinointia päivitämme "Ihan oikea pieni kaupunki" -konseptia. Osana kaupungin brändin näkyvyyden lisäämistä päivitämme kaupungin graafista ilmettä, osallistumme valitsemillemme messuille ja teemme yhteistyötä Visit Paraisen kanssa. Visiona on, että kaupunki on näkyvämpi kentällä, "siellä missä tapahtuu". Vuodeksi 2023 on suunnitteilla yksi laajempi markkinointikampanja.

Parannamme parainen.fi-sivuston käyttäjäystävällisyyttä, Nytt-tiedotuslehti nostaa esiin yrittäjiä ja kaupungin uuden strategian ja panostamme siihen, että asukkaat saavat enemmän tietoa ja paremman käsityksen kaupungin päätöksenteosta. Kaupungin viestintäsuunnitelma päivitetään vuoden 2023 aikana. Sisäisen viestinnän vahvistamiseksi panostamme uuteen intranetiin.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Laadimme uuden viestintäsuunnitelman, joka vahvistaa ja selkeyttää kaupungin ulkoista viestintää, ja seuraamme aikaamme viestintäkanavien osalta. Otamme huomioon sote-uudistuksen ja viestinnän "rajapinnan" Varsinais-Suomen hyvinvointialueen Varhan ja Paraisten kaupungin välillä. Uusien verkkosivujen suunnittelu aloitetaan vuoden 2025 aikana.

Intranetin käytön arvioidaan lisääntyvän uuden intran myötä, ja parannamme sen myötä kaupungin sisäistä viestintää.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	5,0	5,5	5,5	5,5
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	5,0	5,5	5,5	5,5

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Mediaseuranta: Maininnat Paraisten kaupungista mediassa (Meltwater)		11 300	12 000
Sivuston oikeapienikaupunki.fi kävijämäärä		2 361	5 000
Some-seuranta: FB-/Twitter-seuraajien määrä		6 776/962	7 000/1100
€ / Asukas		31,20	38,26

IKT ja digitalisointi

IKT ja digitalisaatio
Hallinto- ja tukipalvelut
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

IT-yksikkö tarjoaa kaupungin toimialoille tietoteknisiä asiantuntija- ja infrapalveluita. Visiona on toimivan ja tietoturvallisen IT-ympäristön tuottaminen ja ylläpitäminen sekä työtehtävien tehokkaan hoitamisen mahdollistavien välineiden tarjoaminen työntekijöille.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	769 165	805 500	678 515	678 515	678 515	678 515	678 515	678 515
Toimintakulut	-821 107	-894 089	-936 286	-936 286	-936 286	-936 286	-958 038	-978 928
Toimintakate	-51 942	-88 589	-257 771	-257 771	-257 771	-257 771	-279 523	-300 413
Suunnitelman mukaiset poistot	-87 120	-94 341	0	-86 401	-86 401	-86 401	-86 401	-86 401
Netto	-139 062	-182 930	-257 771	-344 172	-344 172	-344 172	-365 924	-386 814

Toiminta 2023

Tietohallinto mahdollistaa toimialojen palvelutuotannon kuntalaisille ja sisäisille asiakkaille. Erityisenä kehityskohteena tulee olemaan digitaalisten palveluiden kehittäminen. Digitalisaation edistämiseen tarvittavat resurssit tullaan arvioimaan vuoden 2023 aikana.

Toimintaympäristö tulee muuttumaan merkittävästi sote-toimintojen siirtyessä hyvinvointialueelle ja kaupungin uuden organisaation astuessa voimaan. Mahdollisesta laajemmasta yhteistyöstä Kuntien Tiera Oy:n kanssa tehdään päätös kevään aikana.

Tietoturvan ja -suojan haasteet tulevat kasvamaan merkittävästi. Käytettävissä olevat resurssit ja osaaminen huomioiden pitää palvelutuotannon malleja uudistaa jatkossa.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Toiminta tullaan sopeuttamaan vastaamaan käytettävissä olevia resursseja ja tarpeita vuoden 2023 antaman ymmärryksen perusteella. Digitalisaation merkitys tulee jatkossakin olemaan toiminnan keskiössä. Uusien haasteiden johdosta ulkoisten palvelujen hyödyntämistä tultaneen lisäämään. Toiminnan prioriteetteina tulevat olemaan digitalisaation edistäminen sekä tietoturvallisen toimintaympäristön turvaaminen.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	5,2	5,2	5,2	5,2
Määräaikaiset	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	6,2	5,2	5,2	5,2

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Service deskissä luotujen tapahtumien määrä	793	1 000	800
Service deskissä ratkaistujen tapahtumien määrä	1295	800	650
Asiakastyytyväisyysindeksi (1 - 5)	3,64	3,8	3,8
€ / Asukas		5,93	17,10

Henkilöstö

Hallinto- ja tukipalvelut
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Henkilöstöpalvelujen vastuualue vastaa palkanmaksusta, henkilöstökoulutuksesta, työkyvyn ylläpitämisestä ja työsuojeluasioista. Jotta Paraisten kaupunki voisi kehittää ja ylläpitää hyvää henkilöstöpolitiikkaa, tarvitaan kaupungin johtoa selkeästi ohjaavia henkilöstöpoliittisia linjauksia.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	100 820	108 540	108 000	108 000	108 000	108 000	108 120	108 242
Toimintakulut	-1 034 801	-988 217	-834 462	-854 462	-854 462	-854 462	-873 818	-891 564
Toimintakate	-933 982	-879 677	-726 462	-746 462	-746 462	-746 462	-765 698	-783 322
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 587	-7 587	-7 000	-7 587	-7 587	-7 587	-7 587	-7 587
Netto	-941 568	-887 264	-733 462	-754 049	-754 049	-754 049	-773 285	-790 909

Toiminta 2023

Henkilöstöpalvelut tarjoaa esimiehille jatkuvaa tukea johtamiseen, sopimuksiin ja työlaissäädäntöön liittyvissä asioissa. Avoimilla, johdonmukaisilla ja ammattimaisilla rekrytointiprosesseilla kaupunki ylläpitää mainettaan hyvänä työnantajana ja pystyy varmistamaan sen, että kaupungin palveluja johtavat ammattimaiset esimiehet. Strategisten tavoitteiden jalkauttaminen työyhteisöön vaatii hyvää johtamista ja avointa viestintää, jossa kaikilla on mahdollisuus olla osallisina. Vaikka koko organisaation henkilöstömäärä vähenee lähes 60 % koko sosiaali- ja terveydenhuollon siirtyessä hyvinvointialueelle, henkilöstöpalvelut ei voi vähentää henkilöstöään suoraan samassa suhteessa; suuren osan kevästä 2023 osa henkilöstöresursseista tullaan käyttämään hyvinvointialueen HR-toiminnan tukemiseen.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

1.1.2023 alkaen uudella organisaatiomallilla käynnistyneen organisaatiomuutoksen tavoitteena on pitkällä aikavälillä tehostaa toimintaa ja luoda nykyistä matalampi organisaatio, jossa on vähemmän esimiehiä ja enemmän asiantuntijoille siirrettyä vastuuta. Tämä asettaa vaatimuksia selkeille, läpinäkyville henkilöstöprosesseille ja tehokkaille henkilöstöohjelmille, jotka tukevat johtamista useilla tasoilla. Moniammatillinen työ edellyttää jatkuvaa arviointia ja henkilöstön osaamisen kehittämistä sekä jatkuvaa panostusta työhyvinvointiin ja viihtyvyyteen.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	7,7	6,6	6,6	6,6
Määräaikaiset	0,0	1,1	0,5	0,5	0,5
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	8,8	7,1	7,1	7,1

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Teemapäivät esimiehille ja muulle henkilöstölle (työsuojelu, henkilöstöpolitiikka, sopimustulkinnat, toimintamallit ym.)	4	4	12
€ / Asukas	-46	-55	-53

Talous

Hallinto- ja tukipalvelut
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Talouden vastuualueeseen kuuluvat kaupungin taloustoiminnot, rahoitus ja hankintojen koordinointi. Vastuualue tarjoaa tukea kaupungin koko taloushallinnossa ja siihen liittyvien tietoteknisten taloustyökalujen käytössä.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	446 538	269 000	250 000	250 000	250 000	250 000	255 000	260 100
Toimintakulut	-1 053 843	-1 080 194	-909 694	-914 694	-914 694	-914 694	-933 818	-951 608
Toimintakate	-607 305	-811 194	-659 694	-664 694	-664 694	-664 694	-678 818	-691 508
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 533	-1 533	0	-1 533	-1 533	-1 533	-1 533	-1 533
Netto	-608 838	-812 727	-659 694	-666 227	-666 227	-666 227	-680 351	-693 041

Toiminta 2023

Sote-uudistus tulee vuonna 2023 edelleen vaikuttamaan kaupungin taloustoimintoihin ja toiminta on sopeutettava uuteen organisaatioon. Hyvinvointialueen suunnalta odotetaan, että kaupunki auttaa erilaisissa talousasioissa kesään 2023 saakka. Yksiköstä siirtyy toimintavuoden aikana eläkkeelle yksi henkilö eikä paikkaa täytetä uudelleen. Tästä aiheutuu työprosessien uudelleenjärjestelyjä yksikön sisällä ja tämän vuoksi tullaan tarvitsemaan koulutusta.

Kaupungin taloustoimintojen kehittämistä jatketaan toimintavuoden aikana. Sekä kaupungin henkilöstön että luottamushenkilöiden käyttöön otetaan uusi tietotekninen tiedolla johtamisen järjestelmä.

Kaupungin sisäisen valvonnan ohje päivitetään toimintavuoden aikana.

Osastojen hankintatoiminnan kehittämistä ja tehostamista parannetaan järjestämällä sisäisiä koulutustilaisuuksia ja muodostamalla tiimejä.

Kaupungin uuden hankintastrategian on määrä toimia kaupungin hankintaprosessien ohjausdokumenttina, ja hankintaprosessin koordinointia hoidetaan talousyksiköstä käsin.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Koska talousyksikkö on tukitoiminto, sen toiminta on sovitettava yhteen kulloisenkin organisaation laajuuden kanssa. Työ kaupungin kiinteistömassan parissa sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen osalta aloitetaan näiden vuosien aikana.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	7,0	6,3	6,3	6,3
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	7,0	6,3	6,3	6,3

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Ostolaskut	29 535	29 800	14 200
Myyntilaskut	64 013	59 000	29 500
Sähköisten myyntilaskujen osuus (%)			36
€ / Asukas		54,31	44,11

Hankkeet

Hallinto- ja tukipalvelut
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Kaikki kaupungin yksiköt tekevät hankehakemuksia kehittämistarpeiden ja toimintasuunnitelmien sekä käytettävissä olevien rahoitusmahdollisuuksien pohjalta.

Yksiköt toteuttavat ulkoista rahoitusta saavia hankkeita hankekoordinaattorin hallinnollisella tuella.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta Kaupunginjohtaja Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto				Suunnitelma	Suunnitelma
	2021	2022	2023	2023	2023	2023	2024	2025
Toimintatuotot	848 614	786 943	865 847	865 847	865 847	865 847	865 847	865 847
Toimintakulut	-1 104 319	-1 143 152	-1 323 650	-1 323 650	-1 323 650	-1 323 650	-1 354 077	-1 381 270
Toimintakate	-255 705	-356 209	-457 803	-457 803	-457 803	-457 803	-488 230	-515 423

Toiminta 2023

Kaupungin omarahoitusosuus ulkoisesti rahoitettavissa hankkeissa vaihtelee suuresti aihealueesta ja rahoittajasta riippuen ollen yleensä 20–50 %. Viime vuosina ulkoisesti rahoitetuissa hankkeissa on tapahtunut siirtymää kohti suurempaa omarahoitusosuutta.

Myös hankkeiden kokonaisbudjetit ovat kasvaneet ja omarahoituksen osuus on senkin myötä suurentunut.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Hakuprosessin painopiste on viime vuosina siirtynyt siihen suuntaan, että hankkeen toteutussuunnitteluun ja huolellisesti tehtyyn hankesuunnitelmaan kiinnitetään enemmän huomiota. Tämä merkitsee sitä, että hankkeiden suunnitteluun on käytettävä enemmän aikaa ennen hakemusten jättämistä.

Myös toimialarajat ylittävän ja erityisesti muiden hankekumppaneiden kanssa tehtävän yhteistyön ja verkostoitumisen merkitys on lisääntynyt ja niitä tullaan priorisoimaan.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	0,0	2,4	2,4	2,4
Määräaikaiset	0,0	2,8	8,6	8,6	8,6
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	2,8	11,0	11,0	11,0

Tekniikka ja infra

Hallinto- ja tukipalvelut
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Tekniikan ja infran vastuulle ja tehtäviin kuuluvat yleiset viheralueet ja puistot, liikuntapaikkojen kunnossapito, Parfix, kadut ja yleiset alueet, vuokralaiturit ja vierasvenesatamien laiturit, sulku, katuvalaistus, hulevesien hallinta ja uimarannat.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta Kaupunginjohtaja Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto				Suunnitelma	Suunnitelma
	2021	2022	2023	2023	2023	2023	2024	2025
Toimintatuotot	598 760	568 953	461 795	461 795	461 795	461 795	461 825	461 855
Toimintakulut	-3 413 823	-3 520 292	-3 608 988	-3 589 654	-3 589 654	-3 739 654	-3 664 672	-3 734 919
Toimintakate	-2 815 064	-2 951 339	-3 147 193	-3 127 859	-3 127 859	-3 277 859	-3 202 847	-3 273 064
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 503 421	-1 541 204	0	-1 606 159	-1 606 159	-1 606 159	-1 606 159	-1 606 159
Netto	-4 318 485	-4 492 543	-3 147 193	-4 734 018	-4 734 018	-4 884 018	-4 809 006	-4 879 223

Toiminta 2023

Toimintaan sisältyy katujen ja liikennealueiden kunnossapito ja rakentaminen, katuvalot, hulevesi, satamat ja vesiväylät, sulku, yleiset puisto- ja viheralueet, uimarannat, kentät ja liikuntapaikat sekä Parfixin toiminta. Myös jätehuolto sisältyy toimintaan siltä osin kuin tehtäviä ei ole siirretty Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:lle tai tehtävät eivät kuulu kaupungin valvontaviranomaiselle. Vastuualue, joka on kaupungin kasvot ulospäin, toteuttaa suunnitelmia ja pitää kunnossa yleisiä alueita, jotka tuottavat kuntalaiselle ja kävijälle viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Toimintamme on harkittua ja suunnitelmallista ja se tukee kaupungin visioita kaupungin kehittämisestä, elinvoimaisuudesta ja hyvän asumisen edellytyksistä. Käymme myös avointa vuoropuhelua asukkaiden kanssa.

Yhteistyötä yhdistysten, yksityishenkilöiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa jatketaan, jotta voimme tarjota toimintamme kautta mahdollisuuksia laadukkaisiin aktiviteetteihin ja palveluihin yleisillä alueillamme.

Nykyinen käyttömäärärahojen taso ei riitä pitämään olemassa olevaa omaisuutta asianmukaisessa kunnossa eivätkä määrärahat kata vuonna 2023 käyttöön otettavien alueiden ja infran kunnossapitoa. Vastuu kaupungin yleisen omaisuuden hallinnoinnista ja sen toimivuuden varmistamisesta on suuri. Talouden heikkeneminen asettaa suuria haasteita näiden palvelujen ylläpitämiselle ja tarjoamiselle, ja arvioidaan, että on olemassa suuri ja välitön riski, että riittämättömät talousarviomäärärahat muodostavat uhan näille palveluille. Kustannusten nousu ja korkea inflaatioaste (8 % syyskuussa 2022) sekä korkeat polttoaine-, energia- ja materiaalikustannukset aiheuttavat erityisen haasteellisen tilanteen vuodelle 2023, vaikka nämä kustannusten nousut onkin jossain määrin otettu huomioon talousarviossa. Samaan aikaan kun kaupunki pyrkii kasvamaan laajentamalla asuinalueita ja toteuttamalla uusia asuinalueita niiden kunnossapitoon ei ole määrärahoja.

Teknisten tukipalvelujen organisaatiomuutos merkitsee sitä, että aikaisempi tekninen hallinto ja sen henkilöstö on nyt jaettu kolmen vastuualueen kesken. Palo- ja pelastuspalvelut siirtyvät vuodesta 2023 lukien hyvinvointialueelle.

Tekniikan ja infran vastuualueelle on annettu koordinointi- ja budjetointivastuu strategian painopistealueesta "Lisäämme tekemämme ympäristötyön näkyvyyttä ulospäin". Käyttötalousarvioon on varattu tätä varten 10 000 euroa.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Palvelutaso on vuosina 2024–2025 sopeutettava talouden kantokykyyn ja priorisointien painopiste on asetettava vastualueen ydintoimintaan ja vastuisiin, jotta voimme hallinnoida kaupungin omaisuutta vastuullisesti ja kestävästi tuleville sukupolville. Katujen korjausvelasta vuonna 2020 tehdyssä selvityksessä todettiin, että korjausvelka oli vuonna 2020 noin 5 miljoonaa euroa ja että se nousee nykyisillä talousarviovaroilla vuoteen 2024 mennessä noin 9 miljoonaan euroon ja vuoteen 2025 mennessä runsaaseen 10 miljoonaan euroon. Uusien alueiden kunnossapitoon ja hoitoon ei ole käyttömäärärahoja, joten kunnossapito ja hoitoresurssit kohdennetaan ainoastaan kaikkein tärkeimmän ja perustavanlaatuisimman palvelutason ylläpitämiseen.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	25,3	21,5	21,5	21,5
Määräaikaiset	0,0	3,9	3,3	3,3	3,3
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	29,2	24,8	24,8	24,8

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Henkilövahinkoihin johtaneiden onnettomuuksien määrä	0	0	0
Käyttöhäiriöiden määrä, sulku	0	0	0
Vuokralaiturit, vuokrausaste	98%	90%	5%
€ / Asukas	157,23	167,73	207,55

Tilapalvelut

Hallinto- ja tukipalvelut
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Kiinteistöt

Tulosyksikkö kiinteistöt vastaa kaupungin omien rakennettujen kiinteistöjen (95 815 m²) sekä niiden piha-alueiden hoidosta ja korjaamisesta sekä rakennustoiminnasta. Poikkeuksen muodostavat vesihuoltolaitoksen ja jätehuollon rakennukset, jäähalli, PUNT ja Skyttalan museo.

Kaupungin palvelutuotannolle luodaan toimintaedellytykset toimitilojen osalta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä täydennetään paikallisesti. Tilat ovat tarkoituksenmukaisia, tehokkaita ja joustavia. Muita prioriteetteja ovat monikäyttöisyys ja terveellisyys. Sisäilman haasteet muokkaavat prioriteetteja terveellisyyden suuntaan, jolloin tarvitaan resursseja ja määrärahaa rakennusten säilyttämiseksi käytössä.

Tilapankki

Tilapankin näkyvyyttä pyritään lisäämään, jotta tiloja tarvitsevat tiedostavat vapaat tilat.

Tilojen tehostamisen tuloksena tilapankkiin tuodaan enemmän kohteita, mutta aktiivinen myyntityö pitää rajallisen kokoisena onnistuneen realisoinnin tuloksena.

Tilat rasittavat kaupungin taloutta siihen asti, kunnes ne on myyty ja pankin sisällön analysoinnin aktiivisuutta lisätään.

Siivous

Siivous vastaa kaupungin siivouspalvelujen tuottamisesta.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	14 664 718	16 180 503	16 858 600	16 858 600	16 858 600	16 858 600	16 982 414	17 108 705
Toimintakulut	-8 411 630	-8 114 816	-9 301 552	-9 259 041	-9 259 041	-9 259 041	-9 477 999	-9 694 938
Toimintakate	6 253 087	8 065 687	7 557 048	7 599 559	7 599 559	7 599 559	7 504 415	7 413 767
Suunnitelman mukaiset poistot	-380 691	-355 145	0	-1 010 812	-1 010 812	-1 010 812	-1 010 812	-1 010 812
Netto	5 872 396	7 710 542	7 557 048	6 588 747	6 588 747	6 588 747	6 493 603	6 402 955

Toiminta 2023

Kiinteistöt

Sote-kiinteistöjen toimivuuden ja talouden vakiinnuttaminen uudessa tilanteessa on aikataulullisesti budjettivuoden akuutti tavoite. Vuokrasopimusten seuranta ja mahdolliset käyttäjäpalvelut aktivoidaan.

Kiinteistömässän tehostaminen on ensiarvoinen prioriteetti tavoitteena pienentää menoja, jolloin voidaan kohdistaa käytettävät määrärahat tehokkaasti oikeisiin kohteisiin. Kohdekohtaisen korjausbudjetin suuruus valittuihin kohteisiin on kattavampi kiinteistömässän ollessa rajallinen. Luovuuskeskuksen väistötiloina käytettyjä ja tätä tarkoitusta varten hankittuja tiloja pitää arvioida uudelleen ja tehdä ratkaisut niiden tulevaisuuden käytöstä.

Korjauksia voidaan suunnitella kiinteistötoiminnan eri kategorioiden mukaisesti ja kiinteistöjen elinkaaren perusteella.

Luovuuskeskuksen vaiheistuksesta saavutetaan tärkein tavoite, jolloin rakennukset ovat valmiina 5/2023. Vuoden 2023 kesällä suoritetaan kalustaminen ja elokuussa koulu alkaa uudessa rakennuksessa.

Hyvinvointikeskus (sote-keskus) toiminta alkaa kokonaisvaltaisesti 2023 alusta, jolloin uudet tilat ovat kunnostettu hallinnon käyttöön ja toiminnalliset muutokset ovat valmiina muualla rakennuksessa. Tilat vuokrataan pääosin sote-organisaatiolle poikkeuksena päivähoidon tilat.

Laaditun energian säästöohjelman mukainen toiminta tasapainottaa sähköenergian korkeaa hintaa. Sähköenergian hinta on kokonaisvaltainen riski kiinteistötoiminnalle.

Automaattiset ratkaisut ovat keskeisiä energian säästössä ja sisältyvät investointihankkeisiin ja kiinteistövalvontaan kohdistuen pääosin luovuskeskushankkeeseen.

Kaupungin aikaisemmin ulkoisille asiakkaille vuokraamat vuokra-asunnot vuokrataan Länsi-Turunmaan Vuokratalot Oy:n avulla.

Markkinatilanteen ollessa aktiivinen on mahdollisuuksia toimintojen ja tilojen tehostamiseen kiinteistöjä realisoimalla nopealla aikataululla.

Matalan korjausvastuurahoituksen vuoksi korjaustoiminta on rajallisella tasolla, mutta se kohdistetaan suunnitelmallisesti kuntokartoitusten mukaisesti.

Tulokertymä kasvaa sisäisten vuokrien päivityksen perusteella, jolloin uusi ja kattava rakennus nostaa vuokran määrää. Sotekiinteistöjen sisältämät muutokset nostavat osaltaan kertymää. Kokonaisuutena tulokertymä on tasolla 15,8 M€.

Menokertymä kasvaa energian hinnan ja palvelujen oston kallistumisen mukaisesti. Kiinteistökustannusten arvioidaan pysyvän kokonaisuutena korkealla tasolla. Menokertymä on suuruusluokkana 8,1M€.

Toimintakate on 7,6 M€, joka on edellistä budjettivuotta suuruusluokkana 0,8 M€ pienempi.

Tilapankki

Tilapankin uusia kohteita ovat Perhetalo Ankkuri, Teollisuushalli Pargas Ax, Axxell-tilat, Vapparintie, Paraistenseudun koulu, jolloin väistötilan tarpeen poistuttua ja tilatehostusten toimittua tilapankin kulukertymälle muodostuu arvo 0,16 M€. Tilapankin kulut kasvavat suuruusluokkana 20 % ja muutoksen suuruus on suuruusluokkaa 26 000 €.

Vuoden 2023 aikana myytävät kiinteistöt/käyttöbudjetti -180 000 €, myyntitulokertymä +1,76 M€.

Siivous

Siivoustoiminta toteutetaan Paraisten keskusta-alueella ostopalveluna ja saariston osuudella omalla resurssilla, jota tarvittaessa täydennetään ostopalvelulla.

Hyvinvointialueelle siirtyy omasta resurssista 2,5 henkilöä ja 15,6 % siivousalasta.

Paraisten luovuskeskuksen valmistuttua 8/2023 siivoustoiminta sopeutetaan rakennuksen monipuoliseen käyttöön ja mahdollisena toimintamallin osana suunnitellaan automatisoituja menetelmiä.

Sähköisen palautejärjestelmän avulla esiintyvät puutteet informoidaan nopeasti ja korjataan optimoidussa aikataulussa.

Toiminta suoritetaan palvelukuvausten mukaisesti, mutta käyttäjätahon mahdolliset muuttuvat tarpeet huomioidaan toiminnassa.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Kiinteistöt

Sähköenergian kallistuminen ja hintojen korkea taso vuosina 2024–2025 rajoittavat toiminnan mahdollisuuksia. Kiinteistöjen ylläpito on hoidettava, mutta korjaaminen on rajallista talouden raamissa, joka johtaa palvelutuotannon tilojen kunnon heikentymiseen ja toimintojen edellytysten rajoittumiseen.

Kiinteistöjen käytön tehostaminen määrällisesti ja toimintamallien muutosten mukaiset tilat ovat tavoitteita suunnitteluvuosille.

Korjaaminen suoritetaan kohdistetusti kuntotutkimusraporttien mukaisesti huomioiden rakennusten luokitus, jolloin saadaan elinkaarta pidemmäksi.

Nykyisellä korjaus- ja investointirahoituksella korjausvelka kasvaa ja on tutkittava sekä tehostettava kiinteistömässä, jolloin voidaan paremmin turvata palvelutoiminnan edellytykset.

Tilapankki

Tilapankin käyttöä kiinteistömässän tehostamisen välineenä lisätään tuomalla pankkiin entistä helpommin lisää kohteita.

Tilapankin näkyvyyttä lisätään ja toimivuutta myös tilatarpeen tyydyttämiseksi parannetaan.

Riskianalyysi:

- 1) Sisäilmakokonaisuus on akuutti haaste kiinteistöissä. Palvelutuotannon edellytykset on pystyttävä pitämään tasolla, jossa rakennuksissa voidaan työskennellä ilman haittaa.
- 2) Kustannuksia syntyy nopean korjaustarpeen takia, jolloin voidaan vastaavasti nopealla aikataululla jatkaa toimintaa kiinteistöissä.
- 3) Kiinteistöjen myynti on ollut haasteellista ja kiinteistöt rasittavat kaupungin taloutta, ellei niitä pureta tai myydä.
- 4) Taloustilanteen takia joudutaan korjaamaan rakennuksia segmentoidusti osissa, mutta korjaustarvetta esiintyy kattavasti koko kiinteistömässässä, jolloin korjausvelan näkökulmasta tilanne on erittäin vakava. Kiinteistömässän tiivistäminen on täten ehdottoman tärkeää. Sisäilmaongelmat lisääntyvät korkean korjausvelan mukaisesti.

Siivous

Kaupungin tilapalveluiden tilat siivotaan yksilöllisesti kiinteistön käyttäjien tarpeen, sovitun laatutason ja tarkoituksenmukaisen mitoituksen mukaan.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	18,4	23,7	23,7	23,7
Määräaikaiset	0,0	4,8	0,9	0,9	0,9
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	23,2	24,6	24,6	24,6

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Pääomavuokra, €/m ²	5,52	6,79	7,32
Korjausvastuu, €/m ²	0,64	0,40	0,44
Käyttövuokra, €/m ²	4,90	5,67	5,83
Volyymi, m ³	96 559	96 559	95 815
Siivottavat neliöt	52.229 m ²	52.229 m ²	42.769 m ²
Siivous €/m ² /kk	2,25 €/m ² /kk	2,51 €/m ² /kk	1,97 €/m ² /kk
Siivous, oma resurssi			2,73 €/m ² /kk
Siivous, ostopalvelu			1,70 €/m ² /kk
Siivous, €/asukas	93,49	105,21	67,03
€ / Asukas	455,10	437,96	547,37

Vesihuolto

Hallinto- ja tukipalvelut
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Vesihuoltolaitoksella on toimintaa Paraisten, Nauvon, Korppoon ja Houtskarın kunta-alueilla ja kaikilla näillä on vaikutusalueellaan omat vesilaitokset ja jätevedenpuhdistamot, sekä verkostot. Kanta-Paraisten alueelle talousveden toimittaa Turun Seudun Vesi Oy.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	4 272 020	4 300 050	4 423 600	4 423 600	4 423 600	4 423 600	4 445 672	4 468 184
Toimintakulut	-2 876 114	-3 048 656	-3 223 667	-3 218 667	-3 218 667	-3 218 667	-3 281 928	-3 342 106
Toimintakate	1 395 906	1 251 394	1 199 933	1 204 933	1 204 933	1 204 933	1 163 744	1 126 078
Suunnitelman mukaiset poistot	-854 290	-850 000	0	-836 847	-836 847	-836 847	-836 847	-836 847
Netto	541 617	401 394	1 199 933	368 086	368 086	368 086	326 897	289 231

Toiminta 2023

Vesihuollon henkilöstömäärä pysyy sinänsä ennallaan, mutta teknisten tukipalvelujen organisaatiomuutos merkitsee sitä, että aikaisempi tekninen hallinto ja sen henkilöstö on nyt jaettu kolmen vastuualueen kesken.

Kustannusten nousu ja korkea inflaatioaste (8 % syyskuussa 2022) sekä korkeat polttoaine-, energia- ja materiaalikustannukset aiheuttavat erityisen haasteellisen tilanteen vuodelle 2023 ja nostavat veden ja lietteen vastaanoton hintoja vuonna 2023.

Laitosten digitalisointi, automatisointi ja etäohjaus ottavat ison harppauksen eteenpäin, kun Korppoon jätevedenpuhdistamo saneerataan toimintavuoden aikana.

Vuoden 2023 suurpanostus (noin 0,75 miljoonaa euroa) on Korppoon jätevedenpuhdistamon kapasiteetin lisäyksen toteuttaminen. Rakentaminen tapahtuu vuonna 2023 ja laitoksen tulee olla käytössä 1.1.2024 silloin voimaan tulevien ympäristölupavaatimusten vuoksi. Korppoon jätevedenpuhdistamon kapasiteettilaajennuksen ja LSJH Oy:n lietteenvastaanottoaseman yhteiskoordinaatio on erittäin tärkeää näille investointihankkeille, koska ne vaikuttavat toisiinsa ja ovat käytön osalta kytköksissä. Muita merkittäviä toisiinsa kytkeytyviä töitä toimintavuoden aikana ovat putkiverkkojen siirto ja uusiminen Hessundinsalmen sillan rakentamisen yhteydessä.

Vuoden 2023 käyttötalousarvio merkitsee vesihuollon toiminnan tehostamista ja palvelutason alenemista, eli korjausvelka kasvaa riittämättömien käyttövarojen vuoksi. Tämä lisää merkittävästi investointipaineita tulevaisuudessa.

Tilanne on haastava, sillä korjausvelkaa voidaan kuvailla esimerkiksi niin, että nykyisellä saneeraus-/investointivauhdilla viemäriverkoston uudistamiseen kuluu 1 854 vuotta (vesijohtoverkoston uudistamiseen menee 310 vuotta). Viemäriverkoston saneeraustahti on hitaampi kuin koko maassa keskimäärin (myös koko maan keskimääräinen saneeraustahti on riittämätön) ja viemäriverkoston päätyy vuosittain turhaan puhdistettavaksi noin miljoona kuutiota hulevettä. Saneeraus tuo säästöjä. Näillä talousarviovaroilla käyttötaloudessa ei ole määrärahoja uusien asunto-/teollisuusalueiden kunnossapitoon.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on toimittaa kuluttajille hyvälaatuista talousvettä häiriöttä sekä puhdistaa jätevettä lupaehtojen mukaisesti. Rahoituksellisesti vesihuoltolaitos pyrkii siihen, että se on itsensä kannattava ja että kunkin yksittäisen toiminta-alueen käyttötalous osoittaa poistojen ja rahoituskulujen jälkeen voittoa.

Vesihuoltolaitos tukee kaupungin uutta kestävästä kehityksen strategiaa esimerkiksi parantamalla puhdistamojen puhdistustuloksia vähentämällä pintavesivuotoja viemäriverkostoihin sekä rakentamalla talousvesi- ja viemäriverkoston uusille asuinalueille toiminta-alueellaan.

Laitosten digitalisointia, automatisointia ja etäohjausta on jatkettava. Asiakkaiden e-palveluportaali on käytössä ja tätä e-palvelua kehitetään jatkuvasti.

Liikevaihdon jakaumassa vesihuoltolaitos pyrkii siihen, että vähintään 2/5 liikevaihdosta muodostuu perusmaksuista ja 3/5 käyttömaksuista. Vesihuoltolaitos pyrkii pitkällä aikavälillä ylläpitämään laitoksensa ja putkiverkkonsa teknisesti sellaisella tasolla, että toiminnan jatkuvuus voidaan turvata. Lähivuosina on suurena haasteena riittävän rahoituksen saaminen laitosten ja putkiverkkojen nykyisen kunnan ylläpitämiseksi.

Pidemmällä aikavälillä on tarpeen parantaa Nauvon ja Houtskarinn jätteenpuhdistamojen kapasiteettia.

Kunnossapito- ja korjausvelan kasvu aiheuttaa yleisesti ottaen haasteita vesihuollon toiminnalle. Matalat investointitasot voivat nostaa käyttökustannuksia ja haasteet näkyvät häiriöinä asukkaiden saamista palveluista.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	12,1	14,2	14,2	14,2
Määräaikaiset	0,0	2,3	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	14,4	14,2	14,2	14,2

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Fosforin puhdistusprosentti (Norrby)	95	95	95
Typen puhdistusprosentti (Norrby)	70	70	70
Laskuttamaton talousvesi prosentteina	22	22	20
Viemäriverkoston vuotava vesi prosentteina	70	70	60
Verkostosta vuotava talousvesi (Parainen), m ³ /km	1400	1400	1400
Parainen	23	22	20
Laskuttamaton vesi prosentteina	62	70	60
Viemäriverkoston vuotava vesi prosentteina			
Saaristo	6	6	6
Laskuttamaton vesi prosentteina	35	35	32
Viemäriverkoston vuotava vesi prosentteina			
€ / Asukas	96	83,9	87,91

ELINVOIMA

ELINVOIMA	Tilinpäätös 2021	Muutettu ta 2022	Lautakunta 2023	Kaupungin- johtaja 2023	Kaupungin- hallitus 2023	Kaupungin- valtuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025	Muutos 2023/TA 2022 %
Myyntituotot	144 054	162 450	113 500	116 000	116 000	116 000	116 000	116 000	-28,6
Maksutuotot	1 180 393	1 066 500	956 500	956 500	956 500	956 500	956 500	956 500	-10,3
Tuet ja avustukset	322 389	477 080	433 883	458 883	458 883	458 883	458 883	458 883	-3,8
Muut toimintatuotot	615 888	650 600	675 600	681 600	681 600	681 600	695 232	709 136	4,8
Toimintatuotot	2 262 725	2 356 630	2 179 483	2 212 983	2 212 983	2 212 983	2 226 615	2 240 519	-6,1
Henkilöstökulut	-4 385 961	-5 006 954	-5 146 723	-5 265 845	-5 265 845	-5 265 845	-5 397 496	-5 505 458	5,2
Palvelujen ostot	-2 208 667	-2 418 322	-2 753 124	-2 788 624	-2 788 624	-2 788 624	-2 843 659	-2 900 072	15,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-209 521	-250 120	-252 420	-251 420	-251 420	-251 420	-257 704	-264 157	0,5
Avustukset	-833 271	-640 275	-813 275	-813 275	-813 275	-813 275	-813 275	-813 275	27,0
Muut toimintakulut	-1 936 571	-2 300 153	-2 534 318	-2 533 318	-2 533 318	-2 533 318	-2 533 318	-2 533 318	10,1
Toimintakulut	-9 573 990	-10 615 824	-11 499 860	-11 652 482	-11 652 482	-11 652 482	-11 845 452	-12 016 280	9,8
Toimintakate	-7 311 266	-8 259 194	-9 320 377	-9 439 499	-9 439 499	-9 439 499	-9 618 837	-9 775 761	14,3
Poistot ja arvonalentumiset	-379 625	-341 823	-9 860	-348 850	-348 850	-348 850	-348 850	-348 850	2,1
Netto	-379 625	-341 823	-9 860	-348 850	-348 850	-348 850	-348 850	-348 850	14,5

Hyvinvointi

Elinvoima
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Toiminta-alue koostuu hyvinvointiasioihin liittyvästä työstä ja sen yhdyspinnasta hyvinvointialueeseen sekä työllistymiseen ja kotoutumiseen liittyvästä toiminnasta.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	261 914	361 000	376 500	376 500	376 500	376 500	376 700	376 904
Toimintakulut	-1 060 666	-1 122 379	-1 301 452	-1 491 514	-1 491 514	-1 491 514	-1 514 640	-1 534 283
Toimintakate	-798 752	-761 379	-924 952	-1 115 014	-1 115 014	-1 115 014	-1 137 940	-1 157 379

Toiminta 2023

Paraisten kaupunki jatkaa asukkaidensa kanssa hyvinvointiin keskittyvän toiminnan rakentamista ja kehittämistä kaikilla toimialoilla. Tämä tarkoittaa muun muassa toimivien yhteistyömuotojen ja prosessien luomista yhdessä hyvinvointialueen kanssa niin, että asukas on keskiössä. Tämän lisäksi kehitetään erilaisia toiminnan muotoja ja kanavia, jotka tukevat asukkaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Kaupungilla tulee edelleen olemaan työllistämiseen liittyviä toimia ja toimintaa. Tähän osa-alueeseen kuuluvat kaupungin nuorten työpaja Aktiva ja työllistämistuki.

Aktiva on tarkoitettu opastamaan alle 29-vuotiaita nuoria, jotka eivät opiskele tai ole töissä ja/tai jotka tarvitsevat tukea erilaisissa asioissa. Aktivan ohjaavassa pajassa annetaan yksilöohjausta sekä neuvoja ja tukea kaikkiin koulutukseen ja työhön liittyvissä kysymyksissä sekä erilaisissa työllistymiseen ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Toiminta on matalan kynnyksen toimintaa, johon voi tulla ilman viranomaiskontaktia.

Etsivä nuorisotyöntekijä pyrkii tavoittamaan nuoret, jotka tarvitsevat tukea ja apua erilaisissa elämäntilanteissa. Työ perustuu vapaaehtoisuuteen eikä siihen liity vaatimuksia.

Luova starttipaja tarjoaa päivittäistä toimintaa/työllistymismahdollisuuksia erilaisten sopimusten, kuten työkokeilun, kuntouttavan työn, työssä oppimisen, työharjoittelun jne. kautta. Starttipaja toimii neljänä päivänä viikossa kuusi tuntia päivässä ja sen sisältö on kaikkea käsitöistä elämänhallintaan liittyviin asioihin.

Kotoutumislakia on uudistettu ja uusi laki kotoutumisen edistämisestä tulee voimaan 1.1.2023. Kotoutumisaika lyhenee nykyisestä neljästä vuodesta kolmeen vuoteen. Kunnilla tulee olemaan mahdollisuus järjestää kotoutumiskoulutuksia ja saada niistä korvausta valtiolta. Yhteistyö oppilaitosten ja naapurikuntien kanssa tulee olemaan ensiarvoisen tärkeää.

Parainen vastaanottaa vuosittain 1–2 kiintiöpakolaisperhettä. Lisäksi Paraisille on vuonna 2022 saapunut runsaat sata Ukrainan pakolaista, jotka ovat asettuneet asumaan kunnan eri osiin. Ukrainalaisten pakolaisten määrän odotetaan kasvavan vuonna 2023.

Parainen selvittää mahdollisuutta hakea erityis lupaa toimia omana TE-alueena johtuen saariston erityisalueena.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

TE-toimiston toiminta muuttuu ja siirtyy kunnille vuodesta 2025 alkaen.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	6,3	6,0	6,0	6,0
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	6,3	6,5	6,5	6,5

Kulttuuri ja Vapaa-aika

Elinvoima
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Toiminta-alueeseen kuuluvat seuraavat toiminnot: kulttuuri, museo- ja kotiseututoiminta, liikunta ja nuorisotyö.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	57 503	212 000	186 883	190 383	190 383	190 383	191 155	191 942
Toimintakulut	-1 970 717	-2 458 974	-2 583 799	-2 574 045	-2 574 045	-2 574 045	-2 598 773	-2 620 835
Toimintakate	-1 913 214	-2 246 974	-2 396 916	-2 383 662	-2 383 662	-2 383 662	-2 407 618	-2 428 893
Suunnitelman mukaiset poistot	-111 169	-83 660	0	-88 901	-88 901	-88 901	-88 901	-88 901
Netto	-2 024 383	-2 330 634	-2 396 916	-2 472 563	-2 472 563	-2 472 563	-2 496 519	-2 517 794

Toiminta 2023

Toiminta-alue tekee tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Tarjoamalla tiloja ja tukemalla yhdistyksiä ja tapahtumia Parainen on paikkakunta, jossa on aktiivinen ja vilkas kulttuuri- ja liikuntaelämä. Kansalaisten osallistuminen on tärkeää; vuonna 2023 tullaan tekemään yhteisötaidetta, eli taiteilijat työskentelevät yhdessä kansalaisten kanssa useissa paikoissa Paraisilla. Toimintavuoden aikana tehdään selvitys lasten ja nuorten taideopetuksesta sekä koulutuksessa että vapaa-ajalla ja sen merkityksestä lasten ja nuorten voinnille ja kehitykselle. Selvityksen on tarkoitus antaa evästyksiä jatkotyöhön. Paraisten Suomen malli tarjoaa lapsille ja nuorille 30–40 maksutonta kerhoa. Kulttuurikasvatussuunnitelman tarkoituksena on antaa kaikille lapsille ja nuorille mahdollisuus tutustua useimpiin taide- ja kulttuurimuotoihin kouluaikanaan Paraisilla. Nuorille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua kansainväliseen toimintaan Erasmus+-ohjelman kautta. Kaksikielisen nuorisoshown ensi-ilta on tammikuussa. Muita laajoja muiden toimijoiden kanssa toteutettavia ohjelmakokonaisuuksia ovat Musiikkia maaliskuussa ja Kulttuuriparlamentti elo-syyskuussa. Kuntalaisten hyvinvointi on toiminnassa johtotähtenä ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on vakiinnutettava. Liikuntaneuvonnan toiminnan jatkuminen turvataan. Palvelutaloissa asuville ja kotipalvelun piirissä oleville senioreille tarjotaan kulttuuria aktiviteettien ja kulttuurikassien kautta.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Toiminta-alueen merkitys paikkakunnan imagon ja kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta tulee kasvamaan. Kansalaisten osallistamiseksi tullaan kokeilemaan erilaisia toimintamalleja, mikä saattaa tarkoittaa sitä, että perinteiset toimintamuodot saavat haastajia. Tarvitaan joustavuutta ja mahdollisuutta toimia nopeasti. Kolmannen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön tulee samaan aikaan olla strukturoidumpaa. Haasteena on toiminta-alueen pieni henkilöstömäärä; yhteistyö ja verkostoituminen vaativat aikaa ja henkilöstöä.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	7,7	9,9	9,9	9,9
Määräaikaiset	0,0	6,6	4,5	4,5	4,5
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	14,3	14,5	14,5	14,5

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Nuorisotilojen kävijämäärä	4 580	6 000	6 000
Liikuntapaikkojen kävijämäärä	130 000	160 000	165 000
Kulttuuritapahtumien osallistujamäärä	7 100	14 000	14 000
€ / Asukas		150,43	158,17

Kirjasto

Elinvoima
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Paraisten kaupungissa on kuusi kirjastoa: Paraisilla, Nauvossa, Korppoossa, Houtskarissa, Iniössä ja Utössä. Nauvon, Korppoon, Houtskarlin ja Iniön kirjastot ovat avoimia päivittäin klo 8–21 itsepalveluperiaatteella. Kirjastotoimintaa säätelee kirjastolaki (1492/2016). Yleisten kirjastojen tehtävänä on tarjota pääsy tietoon, ylläpitää monipuolista ja ajantasaista kokoelmaa sekä edistää lukemista, monipuolista lukutaitoa ja yhteiskunnallista vuoropuhelua. Kirjasto edistää yhteisöllisyyttä, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta Kaupunginjohtaja Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto				Suunnitelma	Suunnitelma
	2021	2022	2023	2023	2023	2023	2024	2025
Toimintatuotot	12 121	16 000	12 600	12 600	12 600	12 600	12 760	12 923
Toimintakulut	-1 179 928	-1 315 852	-1 416 945	-1 415 164	-1 415 164	-1 415 164	-1 434 340	-1 451 194
Toimintakate	-1 167 807	-1 299 852	-1 404 345	-1 402 564	-1 402 564	-1 402 564	-1 421 580	-1 438 271
Suunnitelman mukaiset poistot	-29 944	-24 813	0	-24 435	-24 435	-24 435	-24 435	-24 435
Netto	-1 197 751	-1 324 665	-1 404 345	-1 426 999	-1 426 999	-1 426 999	-1 446 015	-1 462 706

Toiminta 2023

Sosiaali- ja terveystoimen siirtyessä hyvinvointialueille ennaltaehkäisevä työ jää kuntien vastuulle. Kirjasto tuottaa ja ylläpitää hyvinvointia tukemalla lukemiskulttuuria ja varmistamalla kansalaisille tasavertaisen pääsyn tietoon, koulutukseen ja kulttuuriin sekä uusiin kansalaistaitoihin. Tässä onnistuminen edellyttää monipuolista osaamista ja yhteistyötä muiden toimialojen kanssa. Toimintavuoden aikana selvitetään mahdollisuutta lisätä yhteistyötä kaupungin asiointipisteen kanssa ja ottaa Paraisten kirjastossa käyttöön omatoimikirjastopalvelu. Selvitystä varten on saatu valtion avustusta.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Kirjastotoiminnan kehittämistä jatketaan kirjastotoimintaa ohjaavien kansallisten suositusten ja lain mukaisesti. Kirjaston toimintaympäristö muuttuu ympäröivän yhteiskunnan mukana. Yhä monimutkaisemmassa maailmassa kirjasto toimii edelleen tasa-arvoisesti, vastuullisesti, yhteisöllisesti ja sananvapauden edistämiseksi. Yleisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Sivistyksellä on laajassa merkityksessä keskeinen rooli sekä yksittäisen kansalaisen että yhteiskunnan resilienssin vahvistamisessa. Kirjasto edistää osaltaan henkistä huoltovarmuutta.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	10,9	11,5	11,5	11,5
Määräaikaiset	0,0	1,1	0,1	0,1	0,1
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	11,9	11,6	11,6	11,6

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Fyysiset käynnit	90 531	140 000	95 000
Fyysiset käynnit / asukas	5,9	9,3	6,3
Lainojen kokonaismäärä	169 229	150 000	160 000
Lainojen kokonaismäärä / asukas	11,2	10,0	10,6
Käynnit blanka.fi-sivustolla	61 260	70 000	75 000
€ / Asukas	77	87	93

Kansalaisopisto

Elinvoima
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Kansalaisopisto Kombi järjestää kaupungin kaikille asukkaille kursseja ja luentoja kaikilla kunta-alueilla. Toiminta perustuu kansalaisten toiveisiin ja sitä kehitetään jatkuvasti. Opisto järjestää vuosittain 450–550 kurssia ja 9 000 opetustuntia sekä palkkaa 150–200 opettajaa.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	96 598	134 000	132 500	132 500	132 500	132 500	132 500	132 500
Toimintakulut	-610 194	-723 892	-742 970	-742 023	-742 023	-742 023	-755 656	-767 175
Toimintakate	-513 596	-589 892	-610 470	-609 523	-609 523	-609 523	-623 156	-634 675
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 860	-9 860	-9 860	-9 860	-9 860	-9 860	-9 860	-9 860
Netto	-523 456	-599 752	-620 330	-619 383	-619 383	-619 383	-633 016	-644 535

Toiminta 2023

Toiminta käynnistyy normaalisti ja elpyy pandemian jäljiltä. Aikaisemmin suunniteltuja ja koronan vuoksi peruttuja kursseja yritetään nyt käynnistää uudelleen. Etsimme asiakasryhmämme uudelleen. Monet kansalaiset ovat vielä huolissaan tartunnoista eivätkä kurssit täyty entiseen tapaan. Opisto tulee lisäämään markkinointiaan ja henkilöstö tulee olemaan enemmän kentällä madaltaakseen kynnystä suoran palautteen antamiseen. Luentotapahtumia, jotka ovat olleet tauolla pandemian aikana ja jonkin aikaa sen jälkeen, järjestetään jälleen vuonna 2023. Yksinäisyyden ehkäisyyn tähännyt "Yksinäisyydestä yhteisöllisyyteen" -hankkeemme päättyy ja siitä tehdään arviointi. Tulemme käynnistämään kursseja, jotka on mahdollista lisätä valtakunnalliseen Koski-opintorekisteriin.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Kuuntelemme edelleen tarkasti kansalaisten toiveita ja seuraamme, mitä paikallisesti ja maailmanlaajuisesti tapahtuu, jotta voimme tarjota ajankohtaisimpia sisältöjä.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	3,4	3,4	3,4	3,4
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	3,4	3,4	3,4	3,4

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Kansalaisopiston osallistujat (netto)	2 012	2 100	2 200
Kansalaisopiston osallistujat (brutto)	4 500	4 700	4 800
€ / Asukas		39,49	29,81

Elinkeino ja matkailu

Elinvoima
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Elinkeinoelämän ja matkailun vastuualue toimii elinkeinoelämän kehittämiseksi Paraisten kaupungissa. Palvelemme kaupungin yrityksiä tarjoamalla sekä tuleville että olemassa oleville yrityksille maksutonta yritysneuvontaa. Kehitämme matkailuelinkeinon edellytyksiä ja markkinoimme matkailuelinkeinoa yhteistyössä yritysten ja alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Tuemme yhteistyötä ja verkostoitumista sekä paikallisesti että kuntarajojen ylitse. Olemme aktiivisesti mukana yrittäjyyttä ja matkailua tukevissa hankkeissa ja autamme yrityksiä löytämään sopivia toimitiloja. Teemme yrittäjyyskasvatusyhteistyötä koulujen kanssa.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	191 712	167 500	167 500	167 500	167 500	167 500	170 170	172 893
Toimintakulut	-1 147 330	-1 085 202	-1 187 600	-1 185 553	-1 185 553	-1 185 553	-1 203 524	-1 219 879
Toimintakate	-955 618	-917 702	-1 020 100	-1 018 053	-1 018 053	-1 018 053	-1 033 354	-1 046 986
Suunnitelman mukaiset poistot	-210 009	-204 846	0	-208 655	-208 655	-208 655	-208 655	-208 655
Netto	-1 165 627	-1 122 548	-1 020 100	-1 226 708	-1 226 708	-1 226 708	-1 242 009	-1 255 641

Toiminta 2023

Elinkeinoelämän puolella jatketaan työtä yritysilmapiirin parantamiseksi niin, että Parainen ajan mittaan olisi kuntabarometrissa yksi Varsinais-Suomen yritysystävällisimmistä kunnista.

Matkailuelinkeinoon vaikuttavat voimakkaasti käynnissä oleva inflaatio, levottomuudet lähialueillamme ja pandemiatilanne. Samaan aikaan matkailuelinkeino kuuluu alueemme kaikkein resilienteimpiin aloihin. Yhteistyötä Turun ja Naantalin kanssa syvennetään uuden Visit Turku Archipelago -yhtiön myötä, joka avaa uusia mahdollisuuksia ja resursseja esimerkiksi kansainväliseen markkinointiin.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Makrotasolla matkailuelinkeino on voimakkaasti kehittyvä ala ja saariston matkailijamäärän kehityksen odotetaan jatkuvan kasvavana. Tämän mahdollistaakseen kaupungin on tehtävä jatkuvasti työtä infran kehittämisen, saavutettavuuden ja markkinoinnin parissa sekä autettava matkailuelinkeinoa tuottamaan lisää laadukkaita, kohdennettuja tuotteita ja palveluja matkailijoille. Huomiota on kiinnitettävä hiljaisempiin sesonkeihin ja myös Rengasteiden ulkopuolisiin alueisiin.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	6,8	5,9	5,9	5,9
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	6,8	6,4	6,4	6,4

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Uusien/aloittavien yritysten määrä	95	100	115
Saariston Rengastien ja Pienen Rengastien matkailijamäärä	58 752	45 622	51 000
Kansallisessa Datahub-jakelutietokannassa olevien matkailutuotteiden määrä	0	123	145
€ / Asukas		61,44	67,55

Yhteydet ja joukkoliikenne

Elinvoima
Kaupunginhallitus

Toiminta-alue

Paraisten kaltaisessa saaristokunnassa hyvillä yhteyksillä on erittäin suuri merkitys. Yhteyksien ja joukkoliikenteen vastuualueen tehtävänä on kehittää sekä maaliikenteen yhteyksiä (linja-autot, kutsutaksit) että vesiliikenteen yhteyksiä (maantielautat, yhteysalusliikenne).

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	37 057	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-613 738	-542 000	-643 808	-651 552	-651 552	-651 552	-667 841	-684 426
Toimintakate	-576 682	-542 000	-643 808	-651 552	-651 552	-651 552	-667 841	-684 426

Toiminta 2023

Vuoden 2023 alusta voimaan tulevassa uudessa organisaatiossa yhteydet ja joukkoliikenne muodostaa oman vastuualueensa, joka toimii elinvoima- ja hyvinvointitoimialan alaisuudessa. Tämä mahdollistaa paremman keskittymisen toiminnan kehittämiseen. ELY-keskukselta hankittavan joukkoliikenteen lisäksi tarkastellaan kaupungin omia yhteyksiä eli sisäistä joukkoliikennettä ja kutsutaksiyhteyksiä.

Paraisten ja Turun väliselle linja-autoreitille saadaan toimintavuoden aikana sähköbusseja ja linja-autoliikenteen tuotevalikoimaa kehitetään. Käyttöön on mahdollista ottaa esimerkiksi erityisesti matkailijoille räätälöidyt liput, kuten 3 vuorokauden lippu.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Valtion budjettikehys yhteysalusliikenteen kehittämiseksi on erittäin tiukka, varsinkin kun samoja rahoja on käytettävä myös laitureiden kunnossapitoon. Nykyaikaisempien, nopeampien ja ympäristöystävällisempien lauttojen saaminen on tämän vuoksi erittäin vaikeaa.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	0,0	0,2	0,2	0,2
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	0,0	0,2	0,2	0,2

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Parainen–Turku-linja-autoliikenteen kokonaismatkamäärä vuodessa		265 000	280 000
€ / Asukas		36,29	43,24

Lupapalvelut

Elinvoima

Rakennus- ja ympäristölautakunta

Toiminta-alue

Lupa- ja valvontayksikössä huolehditaan rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun sekä ympäristöterveydenhuollon viranomaisasioista. Lisäksi huolehditaan muista tarvittavista tehtävistä hallintosäännön ja kaupungin strategian mukaisesti. Toiminnan sähköistämiseen ja digitalisaatioon panostetaan vuonna 2023.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta neuvoo, opastaa ja palvelee kaupunkilaisia ja rakentamisen ammattilaisia rakentamisasioissa. Rakennusvalvonnan viranomaistehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, rakennettua ympäristöä ja vaatimusten täyttymistä rakentamisessa. Tavoitteena on suositella laadukasta, elinkaareltaan pitkäikäistä ja energiatehokasta rakentamista. Rakennusvalvonnassa käsitellään rakennus-, toimenpide-, purkamis- ja maisematyölupahakemukset sekä käsitellään ilmoitukset ja purkamisilmoitukset. Lisäksi käsitellään muut rakennusvalvonnalle määrätyt tehtävät.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojeluviranomainen on kunnan lupa- ja valvontaviranomainen ympäristönsuojeluasioissa. Ympäristönsuojelutoimisto pyrkii tuottamaan tarvetta vastaavaa viranomaistoimintaa. Samanaikaisesti kasvaa kysyntä neuvonnalle ja sille, että yleisölle tarjotaan eri tavoin tietoa ja osallistutaan erilaisten ajankohtaisten teemojen pohjalta tehtävään työhön, kuten energiatehokkuus-, hiilineutraalius- ja ilmastotyöhön.

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuolto toteutetaan sopimuksin ympäristöterveydenhuollon, elintarvikehygienian ja eläinlääkintähuollon alueellisena ostopalveluna Liedon kunnalta. Tavoitteena on hyvän ympäristöterveydenhuollon, toimivan elintarvikehygienian valvonnan ja hyvän eläinlääkintähuollon tarjoaminen kuntalaisille ja yrittäjille heidän palvelutarvettaan vastaavasti.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	823 772	692 230	543 000	568 000	568 000	568 000	568 000	568 000
Toimintakulut	-1 293 735	-1 525 795	-1 630 401	-1 619 089	-1 619 089	-1 619 089	-1 654 647	-1 685 389
Toimintakate	-469 964	-833 565	-1 087 401	-1 051 089	-1 051 089	-1 051 089	-1 086 647	-1 117 389

Toiminta 2023

Rakennusvalvonta

Maankäyttö- ja rakennuslaki on uudistumassa, sen prosessin seuraaminen on tärkeää vuonna 2023. Sähköinen arkisto saadaan käyttöön kaikkien uusien hakemusten osalta sekä jo skannattujen tietojen osalta. Rakennus- ja huoneistorekisterin perusparannusprojekti jatkuu, samoin asiakirjojen sähköistämiprojekti. Projektiin on palkattu lisäväkeä. Tavoitteena on parantaa tiedonhakua. Vuonna 2023 keskitytään Nauvon ja Houtskarinkirkon arkiston digitoimiseen. Tavoitteena kaikessa neuvonnassa on antaa oikea tieto kohtuullisessa ajassa.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelutoimisto pyrkii osallistumaan aktiivisesti kaupungin strategiatyöhön tavoitteenaan kaupungin profiilin nostaminen kestäväan kehitykseen ja muihin ympäristökysymyksiin liittyvissä asioissa ja olemalla mukana erilaisissa hankkeissa.

Toiminnan rakenne perustuu täydennettyyn ja hyväksytyyn valvontasuunnitelmaan 2020–2025, johon yhdistyy vuosittain vahvistettava valvontaohjelma.

Ympäristöterveydenhuolto

Tavoite hyvien palvelujen tarjoamisesta on pystytty toteuttamaan, vaikka toinen Paraisille sijoitettu terveystarkastajan virka on tällä hetkellä täyttämättä ja hoidetaan alueellisesti. Tuetaan Liedon palvelumallia toimittamaan Paraisille kaksikielistä palvelua.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Rakennusvalvonta

Paraisten kaupungin rakennusvalvonta on asiakaslähtöinen, perinteistä rakennustekniikkaa arvostava ja nykyaikaa seuraava rakennusvalvonta, jolla on helposti lähestyttävä, teknisesti ammattitaitoinen henkilökunta. Toiminnassa keskitytään perustyöhön eli oikea-aikaiseen ja oikeanlaatuisen neuvontaan laadukkaan rakentamisen ja ympäristön turvaamiseksi. Strategiakaudella keskitytään ohjaamaan ja kouluttamaan uudistuneiden määräysten osalta sidosryhmiä sekä opastamaan asiakkaita sähköisessä luvan hakemisessa. Lisäksi pyritään osallistumaan sähköisten järjestelmien kehittämiseen tehokkaammiksi työvälineiksi. Sähköisen arkistoinnin käyttöönoton myötä asiakaspalvelu paranee entisestään. Maankäyttö- ja rakennuslakia uudistetaan ja siitä tulee todennäköisesti vaatimuksia myös rakennusvalvonnan henkilöstölle. Tavoitteena on, että rakennusvalvonta pystyy jatkossakin toimimaan itsenäisesti kunnan omana rakennusvalvontayksikkönä. Tähän päästään kouluttamalla henkilöstöä tarpeen mukaan.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelutoimisto pyrkii myös jatkossa tuottamaan tarvetta vastaavaa viranomaistoimintaa. Samalla haluamme vastata kasvavaan kysyntään, joka kohdistuu neuvontaan ja erilaisiin tapoihin tarjota kaikille tietoa ajankohtaisista teemoista ja hyvästä ympäristönsuojelusta. Suuntaus, jossa lupa- ja valvontatehtäviä siirretään jatkuvasti edelleen valtion viranomaisilta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille näyttää jatkuvan, minkä myötä viranomaispuoli vaatii entistä enemmän resursseja.

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollon palvelut tulevat sisällymään uuden hyvinvointialueen tuottamiin palveluihin.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	13,2	13,4	13,4	13,4
Määräaikaiset	0,0	4,6	7,5	7,5	7,5
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	17,8	20,9	20,9	20,9

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Myönnetyt rakennusluvut, ilmoitukset		1 300	1 200
Myönnetyt kerrosneliöt		30 000	25 000
Ympäristölupa- ja maa-ainesten ottamislupahakemuksia koskevien päätösten tai lausuntojen määrä		11	12
€ / Asukas		55,81	69,75

Mittaus

Elinvoima

Rakennus- ja ympäristölautakunta

Toiminta-alue

Vastuualueeseen kuuluvat maapolitiikka, kaupungin rakentamattomien maa- ja vesialueiden hallinnointi, mittaustoiminta ja kiinteistönmuodostus sekä rakennus- ja ympäristölautakunnan hallinnolliset asiat ja henkilöstöasiat.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	694 344	706 900	693 500	698 500	698 500	698 500	708 330	718 357
Toimintakulut	-1 206 935	-1 257 975	-1 257 143	-1 255 862	-1 255 862	-1 255 862	-1 282 162	-1 305 085
Toimintakate	-512 591	-551 075	-563 643	-557 362	-557 362	-557 362	-573 832	-586 728
Suunnitelman mukaiset poistot	-18 644	-18 644	0	-16 999	-16 999	-16 999	-16 999	-16 999
Netto	-531 235	-569 719	-563 643	-574 361	-574 361	-574 361	-590 831	-603 727

Toiminta 2023

Yksikkö vastaa kaupungin maapolitiikasta, asemakaava- ja rakennusprosesseja varten tarvittavien karttojen sekä yleisölle tarkoitettujen opaskarttojen ylläpidosta, kiinteistö-, rakennus- ja osoiterekisteristä, kiinteistönmuodostuksesta asemakaava-alueilla ja kaupungin rakentamattomien kiinteistöjen hallinnoinnista. Toimintaan sisältyy myös mittautöiden suorittaminen sisäisille ja ulkoisille asiakkaille, tonttien ja rakennettujen kiinteistöjen markkinointi ja myynti sekä raakamaan osto. Tämän lisäksi yksikön henkilöstö tarjoaa neuvontaa myös maa-asioissa. Entinen ympäristöosaston hallinto on siirretty mittausyksikön alaisuuteen ja se jatkaa mittausyksikön, valvontayksikön ja kaavoitusyksikön lautakunta-, laskutus- ja henkilöstöasioiden hoitamista.

Työ uudessa organisaatiossa alkaa 1.1.2023, mutta uusien käytäntöjen ja toimintatapojen löytäminen uudella toimialalla tulee viemään aikaa. Yksiköt tarvitsevat aikaa uusien yhteistyömahdollisuuksien ja synergiaetujen löytämiseen, ja myös uudelle elinvoimapäällikölle on annettava aikaa jättää kädenjälkensä siihen, miten työtä toimialalla ja toimialarajojen ylitse kehitetään.

Mittaustoimisto pyrkii vastaamaan asiakasystävällisesti asiakkaiden tarpeisiin sekä etänä että paikan päällä. Sähköistä asiointia on kehitetty viime vuosina ja vuonna 2023 saavutetaan taso, jossa useimmat asiat voidaan hoitaa etänä. Vuonna 2023 panostetaan markkinoinnin kehittämiseen ja hallinnollisten prosessien parantamiseen. Markkinoinnin näkökulmasta tullaan painottamaan sivustoja kuten Know your hoods ja ”Ihan oikea pieni kaupunki”, jotka välittävät tunnetta asumisesta ja elämisestä eri kaupunginosissa. Know your hoodsin kanssa tehtävää yhteistyötä kehitetään, kuten myös ”Ihan oikea pieni kaupunki” -sivustoa. Sitä pidetään ajan tasalla ja se toimii yhtenä Paraisilla asumisen markkinointipaikoista. Tavoitteena on saada aikaan hyvä asiakaskokemus yksityishenkilöille ja rakentamisen ammattilaisille. Pientalotonttien luovutusmäärät ovat olleet hyvällä tasolla vuonna 2021 ja alkuvuodesta 2022.

Vuoden 2022 jälkimmäisellä puoliskolla tonttivaraukset ovat vähentyneet epävarmasta korkotilanteesta, korkeista rakentamiskustannuksista ja Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan aiheuttamista yleisistä taloudellisista epävarmuustekijöistä johtuen. Kirjalansalmen sillan ja Hessundinsalmen sillan rakennushankkeet alkavat vuonna 2023 ja ne tulevat vaikuttamaan toimintaan.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Yksikkö tulee jatkossakin painottamaan voimakkaasti toiminnan digitalisointia ja tehostamista. Tällä vastataan siihen, että asiakkaiden sähköisten yhteydenottojen määrä lisääntyi pandemian aikana.

Kaupungilla tulee olemaan valmiina useita uusia tonttialueita ja uusi koulukeskus ja käynnissä on myös muita, yksityisiä hankkeita, kuten esimerkiksi Pargas Havis. Nämä tekijät tulevat herättämään kiinnostusta kaupunkia ja kaupungin tontteja kohtaan.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	14,4	13,3	13,3	13,3
Määräaikaiset	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	14,4	13,6	13,6	13,6

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Myydyt pientalotontit	14	15	15
Rakennuspaikkojen paalutukset ja sijaintikatselmukset	136+211	125+225	125+225
Tonttijaot	6	5	5
€ / Asukas		36,57	36,98

Kaavoitus

Elinvoima

Rakennus- ja ympäristölautakunta

Toiminta-alue

Yksikkö vastaa kaavoitusasioista, alueellisesta edunvalvonnasta maankäyttöön liittyvissä asioissa sekä neuvonnasta, ohjauksesta ja asiakaspalvelusta kaava-, elinympäristö- ja rakennusuojeluasioissa. Yksikkö pyrkii muovaamaan ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurillisesti kestävää ympäristöä tavoitteenaan tehdä kuntalaisten ja yritysten arjesta mahdollisimman hyvää ja joustavaa. Yksikkö tarjoaa informaatiota, dataa, ideoita ja neuvontaa sekä sisäisille että ulkoisille asiakkaille. Toimintaan sisältyy myös edunvalvontatehtäviä liikenteeseen liittyvissä asioissa.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta Kaupunginjohtaja Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto				Suunnitelma	Suunnitelma
	2021	2022	2023	2023	2023	2023	2024	2025
Toimintatuotot	87 704	67 000	67 000	67 000	67 000	67 000	67 000	67 000
Toimintakulut	-490 747	-583 755	-735 742	-717 680	-717 680	-717 680	-733 869	-748 014
Toimintakate	-403 043	-516 755	-668 742	-650 680	-650 680	-650 680	-666 869	-681 014

Toiminta 2023

Vuoden 2023 toimintaa leimaavat laajat suunnitteluhankkeet, kuten Pargas Havis, Isoniityn uusi asuinalue ja Kirkkosalmenrannan asemakaavan uudistaminen. Suunnittelussa priorisoidaan tonttutuotanto. Toimintaa leimaa myös edunvalvonta muun muassa liikenteeseen liittyvissä asioissa. Organisaatiomuutos tulee vaatimaan panostusta sekä mahdollistamaan toimialarajat ylittävän työskentelyn esimerkiksi osallisuuden osalta. Lupavalmistelu jatkuu vuoden 2022 tapaan pyrkimyksenä ottaa käyttöön sähköinen lupakäsittelyohjelma.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Vuonna 2023 käynnistyvät suuret hankkeet ulottuvat vuosille 2024–2025. Tehtävänä ja haasteena on edistää tulomuuton lisääntymistä, varata yrityksille ja palveluille uusia sijoittumismahdollisuuksia sekä lisätä asuntotonttutuotantoa uusien asukkaiden houkuttelemiseksi. Yksiköllä on jatkossakin keskeinen rooli maankäyttö- ja liikenneasioiden edunvalvonnassa alueellisesti ja valtakunnallisesti. Yksikkö pyrkii entistä tiiviimpään ja tehokkaampaan yhteistyöhön yrittäjien ja elinkeinoelämän kanssa. Käynnissä olevat lainsäädäntöuudistukset tulevat edellyttämään edunvalvontatoimenpiteitä sen turvaamiseksi, että saaristo-olosuhteet otetaan niissä huomioon.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	5,8	6,3	6,3	6,3
Määräaikaiset	0,0	0,4	0,5	0,5	0,5
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	6,3	6,8	6,8	6,8

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Asemakaavat	3	3	3
Osayleiskaavat, muutokset, täydennykset	1	1	1
Luvat, lausunnot ja ratkaisut	89	60	60

€ / Asukas

35,94

43,18

KASVATUS JA KOULUTUS

KASVATUS JA KOULUTUS	Tilinpäätös 2021	Muutettu ta 2022	Lautakunta 2023	Kaupungin- johtaja 2023	Kaupungin- hallitus 2023	Kaupungin- valtuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025	Muutos 2023/TA 2022 %
Myyntituotot	636 809	532 599	609 690	609 690	609 690	609 690	609 690	609 690	14,5
Maksutuotot	1 030 917	928 300	727 800	727 800	727 800	727 800	727 800	727 800	-21,6
Tuet ja avustukset	258 706	49 800	48 100	48 100	48 100	48 100	48 100	48 100	-3,4
Muut toimintatuotot	103 913	98 900	62 300	62 300	62 300	62 300	63 546	64 814	-37,0
Toimintatuotot	2 030 345	1 609 599	1 447 890	1 447 890	1 447 890	1 447 890	1 449 136	1 450 404	-10,0
Henkilöstökulut	-19 009 371	-19 523 150	-21 573 702	-21 105 772	-21 105 772	-21 105 772	-21 633 428	-22 066 103	8,1
Palvelujen ostot	-7 270 587	-7 065 785	-7 527 368	-7 521 868	-7 521 868	-7 521 868	-7 681 002	-7 844 132	6,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-724 898	-739 790	-783 480	-767 980	-767 980	-767 980	-787 184	-806 875	3,8
Avustukset	-437 075	-454 000	-467 300	-462 300	-462 300	-462 300	-462 300	-462 300	1,8
Muut toimintakulut	-6 072 227	-6 665 772	-7 222 158	-7 222 158	-7 222 158	-7 222 158	-7 222 158	-7 222 158	8,3
Toimintakulut	-33 514 159	-34 448 497	-37 574 008	-37 080 078	-37 080 078	-37 080 078	-37 786 072	-38 401 568	7,6
Toimintakate	-31 483 815	-32 838 898	-36 126 118	-35 632 188	-35 632 188	-35 632 188	-36 336 936	-36 951 164	8,5
Poistot ja arvonalentumiset	-1 320 054	-1 204 620	0	-2 684 407	-2 684 407	-2 684 407	-2 339 174	-1 338 284	122,8
Netto	-32 803 868	-34 043 518	-36 126 118	-38 316 595	-38 316 595	-38 316 595	-38 676 110	-38 289 448	13,0

Varhaiskasvatus

Kasvatus ja koulutus
Kasvatus- ja koulutuslautakunta

Toiminta-alue

Paraisten kunta-alueella varhaiskasvatustoimintaa järjestetään päiväkodeissa, perhepäiväkodeissa ja perhepäivähoitajien luona, Nauvon, Korppoon, Houtskarın ja Iniön kunta-alueilla toimintaa järjestetään päiväkodeissa. Utössä toimintaa järjestetään perhepäivähoitajan luona.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	1 198 896	1 000 408	647 000	647 000	647 000	647 000	647 008	647 016
Toimintakulut	-10 507 398	-11 224 830	-12 046 322	-11 779 099	-11 779 099	-11 779 099	-12 017 718	-12 228 612
Toimintakate	-9 308 502	-10 224 422	-11 399 322	-11 132 099	-11 132 099	-11 132 099	-11 370 710	-11 581 596
Suunnitelman mukaiset poistot	-232 250	-235 044	0	-230 838	-230 838	-230 838	-230 838	-230 838
Netto	-9 540 752	-10 459 466	-11 399 322	-11 362 937	-11 362 937	-11 362 937	-11 601 548	-11 812 434

Toiminta 2023

Seuraavat strategiset painopistealueet ovat voimassa varhaiskasvatuksen vastuualueella vuonna 2023:

Luomme joustavia päivähoitoratkaisuja.

Tuomme esiin psykologisen turvallisuuden ja työskentelemme psykologisen turvallisuuden vahvistamiseksi.

Kehitämme perhekeskusmallia yhdessä hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa.

Lisäämme tekemämme ympäristötyön näkyvyyttä ulospäin.

Teemme varhaiskasvatuksessa nyt töitä toimintaympäristön ja -kulttuurin muovaamiseksi niin, että jokainen lapsi saa hyvän päivän ja kehityksensä, oppimisensä ja hyvinvointinsa kannalta tarvitsemansa tuen. Tämän työn tukemiseksi olemme Paraisten varhaiskasvatuksessa laatineet Laadukkaan varhaiskasvatuksen/esiopetuksen avaimet -materiaalin. Ns. laadun avaimet tukevat henkilöstöä kaikille lapsille yhdenvertaisen ja osallistavan toimintaympäristön kehittämisprosessissa. Toimintaympäristössä, jossa lapsi saa muun muassa olla osallisena toiminnan suunnittelussa, jossa ratkaisuja etsitään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta ympäristöstä, jossa toimintaa mukautetaan joustavasti ja jossa painotetaan ulkopedagogiikkaa, lapsi saa mahdollisuuden kehittyä ja oppia.

Varhaiskasvatus panostaa vuonna 2023 edelleen lasten ja henkilöstön liikkumisen iloon. Varhaiskasvatuksessa on vuosina 2021 ja 2022 toteutettu ”Vauhtia töppösiin – Liikunnan iloa saaristossa” -hanketta. Hankkeen kautta henkilöstöä on inspiroitu ja motivoitu suunnittelemaan enemmän liikkumista arkeen. Toimipaikkojemme yhteydessä tullaan myös vuonna 2023 järjestämään koulutustilaisuuksia, joissa henkilöstö ja lapset pääsevät liikkumaan yhdessä asiantuntijan johdolla. Yhteistyötä kaupungin liikunnanohjaajan kanssa tullaan jatkamaan.

Kaikki esiopetusryhmät saavat Åbolands naturskolanin luontokouluopettajien johdolla osallistua neljään luontokoulupäivään vuoden 2023 aikana. Satujen, leikin, liikkeen ja taiteen kautta lapset ja henkilöstö saavat seurata vuodenaikojen vaihtelua luonnossa samalla kun ekologiset ilmiöt tulevat tutuiksi käytännössä.

Monet huoltajat tarvitsevat tukea vanhemmuudessa, jotta perheen arki toimisi paremmin. Varhaiskasvatuksen kuraattori ohjaa henkilöstöä ja työskentelee niiden lasten ja perheiden parissa, joilla on haasteita arjessa. Kuraattori tukee ja ohjaa huoltajia vanhemmuudessa, jotta perheiden arki toimisi paremmin.

Laadukas varhaiskasvatus, jossa on selkeät rakenteet ja jossa panostamme sekä lasten että henkilöstön hyvinvointiin, houkuttelee kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Varhaiskasvatus jatkaa panostusta laadukkaaseen, kestävään ja luovaan toimintaan uusien lapsiperheiden houkuttelemiseksi paikkakunnalle ja siten kaupungin asukasluvun lisäämiseksi.

Kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilöstön rekrytointi kaikkiin tehtäviin tulee olemaan haastavampaa.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	142,4	113,8	113,8	113,8
Määräaikaiset	0,0	4,0	34,7	34,7	34,7
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	146,4	148,9	148,9	148,9

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Lasten määrä	814	796	772
Tehostetun ja erityisen tuen piirissä			60
Kunnallisessa päivähoitossa, %-osuus 0–6-vuotiaista	77 %	78 %	82 %
€ / Asukas	564	630	749

Ruotsinkielinen koulutus

Kasvatus ja koulutus
Kasvatus- ja koulutuslautakunta

Toiminta-alue

Ruotsinkielisen koulutuksen yksikkö tarjoaa laadukasta, ruotsinkielistä perusopetusta ja lukiokoulutusta sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa. Perusopetuksessa toimii yhdeksän yksikköä ja toisella asteella Pargas svenska gymnasium.

	Tilinpäätös	Muutettu TA	Lautakunta	Kaupunginjohtaja	Kaupunginhallitus	Kaupunginvaltuusto	Suunnitelma	Suunnitelma
	2021	2022	2023	2023	2023	2023	2024	2025
Toimintatuotot	420 130	299 214	188 400	188 400	188 400	188 400	189 244	190 103
Toimintakulut	-14 485 944	-14 639 910	-16 008 890	-15 925 076	-15 925 076	-15 925 076	-16 211 800	-16 458 994
Toimintakate	-14 065 814	-14 340 696	-15 820 490	-15 736 676	-15 736 676	-15 736 676	-16 022 556	-16 268 891
Suunnitelman mukaiset poistot	-861 345	-684 487	0	-2 121 345	-2 121 345	-2 121 345	-688 834	-688 834
Netto	-14 927 159	-15 025 183	-15 820 490	-17 858 021	-17 858 021	-17 858 021	-16 711 390	-16 957 725

Toiminta 2023

Panostusta oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointiin jatketaan. Kouluissa halutaan ennen kaikkea vahvistaa sosiaalista yhdessäoloa ja yhteisöllisyyttä koronapandemian jälkeen. Psykologisen turvallisuuden lisääminen koulun arjessa on tärkeää. Kielirajan ylitse tehtävää yhteistyötä jatketaan juurruttamalla käyttöön Kielipolku, joka on strukturoitu ja opetussuunnitelmaan perustuva keino lisätä oppilaiden kiinnostusta toista kotimaista kieltä kohtaan. Kouluissa jatketaan kestävyystyötä, ja koulut saavat siihen apua yhteistyössä biosfäärialueen kanssa kehitetyn ns. kestävyyspolun kautta. Muuttoa uuteen luovuuskeskukseen valmistellaan intensiivisesti, kaikki neljä koulua yhteisesti. Toimialarajojen ylitse tehtävää yhteistyötä kaupungin uudessa organisaatiossa vahvistetaan ja kehitetään, kuten myös yhteistyötä uuden hyvinvointialueen kanssa.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Panostusta laadukkaaseen opetukseen ja hyvinvointiin kouluihin jatketaan uusien lapsiperheiden houkuttelemiseksi Paraisille ja siten oppilasmäärän negatiivisen kehityksen kääntämiseksi. Perusopetusta koskenut selvitys, johon sisältyi myös kouluverkko selvitys, on päättynyt ja nykyinen kouluverkko säilyy tämän ajanjakson ajan. Uuden luovuuskeskuksen toimintojen ja yhteistoiminnan kehittäminen jatkuu.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	131,5	128,5	128,5	128,5
Määräaikaiset	0,0	25,8	40,2	40,2	40,2
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	157,3	168,7	168,7	168,7

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Perusopetus:			
Oppilaiden määrä	980	972	942
Erityisen tuen piirissä olevat oppilaat	9 %	9 %	9 %
Vuosiviikkotunnit/oppilas	2,3	2,3	2,4
Lukiokoulutus:			
Opiskelijoiden määrä	184	185	180
Vuosiviikkotunnit/opiskelija	1,8	1,8	1,8
€ / Asukas	964	993	1 052

Suomenkielinen koulutus

Kasvatus ja koulutus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta

Toiminta-alue

Suomenkielinen koulutus tarjoaa laadukasta esi- ja perusopetusta sekä lukiokoulutusta paraislaisille lapsille ja nuorille. Toiminta kattaa Paraisten kunta-alueen kolme peruskoulua ja lukion sekä Korppoon kunta-alueella kaksi peruskoulua. Kaikki koulut tekevät yhteistyötä Turun ympäristökuntien kanssa opetuksen ja oppimisen kehittämisessä. Koivuhaan koulussa on vahva osaaminen erityisopetuksessa, Nilsbyn koulu on toimiva lähikoulu Pohjois-Paraisten oppilaille. Paraistenseudun koululla, kaupungin ainoana suomenkielisenä vuosiluokkien 7–9 kouluna, on toimiva yhteistyö Paraisten lukion kanssa, jonka mahdollistavat lukuisat yhteiset opettajat, tulevaisuudessa myös yhteiset oppimistilat. Saariston koulut ovat tärkeä osa alueiden elinvoimaisuutta.

	Tilinpäätös 2021	Muutettu TA 2022	Lautakunta 2023	Kaupunginjohtaja 2023	Kaupunginhallitus 2023	Kaupunginvaltuusto 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Toimintatuotot	411 319	309 977	612 490	612 490	612 490	612 490	612 884	613 285
Toimintakulut	-8 520 818	-8 583 757	-9 518 796	-9 375 903	-9 375 903	-9 375 903	-9 556 554	-9 713 962
Toimintakate	-8 109 499	-8 273 780	-8 904 806	-8 763 413	-8 763 413	-8 763 413	-8 943 670	-9 100 677
Suunnitelman mukaiset poistot	-226 459	-285 089	0	-332 224	-332 224	-332 224	-1 419 502	-418 612
Netto	-8 335 958	-8 558 869	-8 904 806	-9 095 637	-9 095 637	-9 095 637	-10 363 172	-9 519 289

Toiminta 2023

Laadukkaan opetuksen lisäksi, koulut toimivat myös harrastamisen paikkona. Riittävä opettajien ja muun henkilökunnan määrä varmistaa erilaisten oppijoiden oppimispolun ja yksilölliset opetusjärjestelyt. Myös oppimisympäristöjen tulee olla kunnossa, jotta opetus ja oppiminen on laadukasta.

Lukuvuonna 2023 suurin muutos kohdistuu vuosiluokkien 7–9 perusopetuksen ja lukiokoulutuksen uusiin oppimisympäristöihin. Uusi oppimisympäristö edellyttää toimijoilta uudenlaista pedagogista ajattelua, monimuotoista vuorovaikutusta erilaisten toimijoiden kanssa sekä sopeutumista muutokseen. Vuosiluokkien 1–6 ja esiopetuksessa ei toiminnassa tapahdu merkittäviä muutoksia ja opetusta keskeisesti ohjaava opetussuunnitelma ei tule juurikaan muuttumaan, joskin oppimisen arvioinnin muutosprosessi on vielä normiohjauksen tasolla kesken.

Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kaupungin muiden toimijoiden kuten esim. yrittäjien kanssa ja korostetaan toiminnassa verkostotyön merkitystä. Osana opetusta ja kasvatusta rakentuu monimuotoinen yrittäjyyskasvatuksen polku ja muodostetaan yrittäjämäisen osaamisen ekosysteemi esiopetuksesta lukiokoulutukseen asti.

Tulevaisuusanalyysi 2024–2025

Kehittyminen ja muutoksen haasteet kohdistuvat siihen, miten oppilasmäärän lasku onnistutaan sopeuttamaan vallitseviin olosuhteisiin. Toisaalta Parainen muuttovoittokuntana saattaa hyvinkin kääntää oppilasmäärän laskun toiseen suuntaan. Lukiokoulutuksessa tulee keskittyä oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyviin haasteisiin sekä varmistaa lukiokoulutuksen laatu ja siirtää käytäntöön uudet lukiokoulutuksen laatukriteerit.

Tulevina vuosina priorisoidaan kaikissa kouluissa inklusion toteuttamiseen, opetusjärjestelyjen ja opetusryhmien järkevään rakentamiseen. Henkilökunnan täydennyskoulutus ja hyvinvointi varmistavat laadukkaan opetuksen ja oppilaan oppimisen turvallisessa oppimisympäristössä.

Henkilötyövuodet	2021	TA2022	TA2023	2024	2025
Vakituiset	0,0	83,3	82,1	82,1	82,1
Määräaikaiset	0,0	7,4	14,4	14,4	14,4
Henkilötyövuodet yhteensä	0,0	90,7	96,5	96,5	96,5

Tunnusluku	2021	TA2022	TA2023
Perusopetus:			
Oppilaiden määrä	629	606	579
E erityisen tuen piirissä olevat oppilaat	12 %	10 %	12 %
Vuosiviikkotunnit/oppilas	2,1	2,2	2,3
Lukiokoulutus:			
Opiskelijoiden määrä	69	70	70
Vuosiviikkotunnit/opiskelija	2,8	2,8	2,8
€ / Asukas	558	576	591

TASEYKSIKKÖ VESIHUOLTO

TASEYKSIKKÖ VESIHUOLLON TULOSLASKELMA

	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022	Talousarvio 2023
Liikevaihto	3 116 483	3 225 650	3 320 000
Liiketoiminnan muut tuotot	1 155 537	1 074 400	1 103 600
Aineet ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-642 411	-683 732	-825 828
Palvelujen ostot	-725 257	-764 211	-794 999
Muut toimintakulut	-682 399	-701 000	-688 354
Aineet ja palvelut	-2 050 067	-2 148 943	-2 309 181
Henkilöstökulut	-826 047	-899 713	-909 486
Poistot			
Suunnitelman mukaiset poistot	-854 290	-850 000	-836 847
Poistot	-854 290	-850 000	-836 847
LIIKEVOITTO	541 617	401 394	368 086
Rahoitustuotot ja -kulut			
Muut korko- ja rahoitustulot	0		
Muille maksetut korkokulut	-96 310	-85 000	-85 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-96 310	-85 000	-85 000
Poistoerojen lisäys/vähennys	2 860	2 860	2 860
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	448 167	319 254	285 946

TASEYKSIKÖ VESIHUOLLON TASE

VASTAAVAA	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022	Talousarvio 2023
PYSYVÄT VASTAAVAT			
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	0	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	0	0	0
AINEELLISET HYÖDYKKEET	11 203 489	12 170 148	13 423 301
Maa- ja vesialueet	158 473	156 344	158 473
Rakennukset	1 810 104	1 585 172	1 492 786
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 104 920	10 314 496	11 625 643
Koneet ja kalusto	69 186	49 136	81 399
Keskeneräiset hankkeet	60 805	65 000	65 000
VAIHTO-OMAISUUS			
LYHYTAIKAISET SAAMISET	914 255	900 000	900 000
Myyntisaamiset	914 255	900 000	900 000
VASTAAVAA	12 117 743	13 070 148	14 323 301
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	8 203 438	8 474 653	8 760 599
Jäänöspääoma	11 082 786	11 082 786	11 082 786
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-3 327 515	-2 927 387	-2 608 133
Tilikauden yli- / alijäämä	448 167	319 254	285 946
POISTOERO	51 152	48 292	45 432
VIERAS PÄÄOMA			
PITKÄAIKAINEN	3 281 167	3 897 203	4 867 270
Pitkäaikainen laina (sisäinen täsmätyserä)	3 208 524	3 824 560	4 794 627
Liittymismaksut	72 643	72 643	72 643
LYHYTAIKAINEN	581 985	650 000	650 000
Ostovelat	411 623	500 000	500 000
Siirtovelat	170 363	150 000	150 000
VASTATTAVAA	12 117 743	13 070 148	14 323 301

TASEYKSIKKÖ VESIHUOLLON RAHOTUSLASKELMA

	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022	Talousarvio 2023
Tulorahoitus			
Liikelyjäämä (-alijäämä)	541 617	401 394	368 086
Poistot ja arvonalentumiset	854 290	850 000	836 847
Rahoitustuotot ja -kulut	-96 310	-85 000	-85 000
	<u>1 299 597</u>	<u>1 166 394</u>	<u>1 119 933</u>
Investoinnit			
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-659 754	-830 000	-2 090 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 225 957	0	0
	<u>1 566 203</u>	<u>-830 000</u>	<u>-2 090 000</u>
Tulorahoitus ja investoinnit, netto	2 865 800	336 394	-970 067
Rahoitustoiminta			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-2 781 601	-336 394	970 067
	<u>-2 781 601</u>	<u>-336 394</u>	<u>970 067</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Lyhytaikaisten saamisten muutos	8 096	0	0
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	-92 295	0	0
	<u>-84 199</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Rahoitustoiminta netto	-2 865 800	-336 394	970 067

INVESTOINTIEN TALOUSARVIO

Investointeihin myönnettävät määrärahat sidotaan investointiosassa erikseen kullekin investointikohteelle merkittyyntä nettomäärään. Investointimäärärahoja tulee ja saa käyttää ainoastaan talousarviokirjasta ja kulloisenkin hankkeen hankelomakkeesta ilmenevään käyttötarkoitukseen.

KAUPUNGINHALLITUS		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
HALLINTO JA TUKIPALVELUT					
7201	Maa- ja vesialueiden myynti				
Tulot		60 000	60 000	60 000	60 000
ELINVOIMA					
3327	Solliden				
Menot		-70 000	-70 000	0	0
KAUPUNGINHALLITUS YHTEENSÄ					
Menot		-70 000	-70 000	0	0
Tulot		60 000	60 000	60 000	60 000
Netto		-10 000	-10 000	60 000	60 000

TEKNINEN JAOSTO		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
4004	Kaupungintalo				
Menot		-18 000	-18 000	0	0
4017	Väestönsuoja Luola				
Menot		-200 000	-200 000	0	0
4018	Energiasaneeraukset				
Menot		-200 000	-200 000	0	0
4019	Korppoon koulukeskus, maalämpö				
Menot		-320 000	-320 000	0	0
Tulot		120 000	120 000	0	0
Netto		-200 000	-200 000	0	0
4020	Sähkölatausasemat, kiinteistö				
Menot		-50 000	-50 000	0	0

TEKNINEN JAOSTO		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
7106	Katujen perussaneeraus				
Menot		-2 150 000	-350 000	-450 000	-550 000
7108	Kalkholmen, suunnittelu				
Menot		-15 000	0	-15 000	0
7408	Hulevesi				
Menot		-225 000	-50 000	-50 000	-50 000
7410	Kirkkosalmenranta, muutostyöt				
Menot		-30 000	-30 000	0	0
7424	Skräbböle, hulevesijärjestelmä				
Menot		-1 100 000	-400 000	-110 000	-390 000
7426	Liikenteen ohjaus ja liikenneturvallisuus				
Menot		-60 000	-15 000	-15 000	-15 000
7427	Norra Famnen, asuinalue				
Menot		-80 000	-20 000	-30 000	-15 000
7429	Klockarberget II, asuinalue				
Menot		-485 000	-300 000	-150 000	-15 000
7430	Norrgårds, Bläsnäs, rivitalotontti				
Menot		-60 000	-60 000	0	0
7431	Isoniitty II, asuinalue				
Menot		-1 560 000	-45 000	-1 000 000	-500 000
7433	Koulukatu, hulevesisaneeraus				
Menot		-315 000	-15 000	-300 000	0
7434	Kirkkosalmenranta, asuntokadut				
Menot		-50 000	0	-50 000	0
7435	Ranta-ahde, uudet asuntokadut				
Menot		-50 000	0	0	-50 000
7436	Nauvon Eteläsatama, pysäköintialue				
Menot		-100 000	-100 000	0	0
7437	Lehtiniemi, uusi asuinalue, suunnitelma				
Menot		-20 000	-20 000	0	0

TEKNINEN JAOSTO		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
7438	Snäckvikenin pienvenesatama, kehittäminen				
Menot		-20 000	-20 000	0	0
7461	Katuvalaistuksen uusiminen				
Menot		-90 000	-30 000	-30 000	-30 000
7477	Sulku, perussaneeraus				
Menot		-535 000	-35 000	-500 000	0
7502	Frisbeegolf				
Menot		-15 000	-15 000	0	0
7519	Torisilta, saneeraus				
Menot		-800 000	-40 000	-760 000	0
7520	Keskuspuisto, kehittäminen				
Menot		-400 000	-100 000	-100 000	-100 000
7600	Koivuhaan koulu, liikennejärjestelyt				
Menot		-390 000	0	0	-390 000
7603	Nauvon Eteläsatama, jälkihoito				
Menot		-50 000	0	-50 000	0
7604	Pajpackan kivimuuri				
Menot		-30 000	0	-30 000	0
7606	Kirjalansalmen silta, uusiminen				
Menot		-202 800	0	-202 800	0
7607	Hessundinsalmen silta, uusiminen				
Menot		-203 750	0	0	-203 750
7608	Valoniemi, katujen asfaltointi				
Menot		-150 000	0	-150 000	0
7614	Koivuhaan kastelujärjestelmä				
Menot		-10 000	-10 000	0	0
7615	Teollisuuskadun jalankulku- ja pyöräilyväylä				
Menot		-344 000	-64 000	0	0
Tulot		155 000	15 000	0	0
Netto		-189 000	-49 000	0	0

TEKNINEN JAOSTO		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
7616	Valaistuksen saneeraus, Österbyntie				
Menot		-40 000	0	-40 000	0
7617	Rantatie, hulevesijärjestelmä				
Menot		-60 000	0	-60 000	0
7618	Riistatie, hulevesijärjestelmä				
Menot		-115 000	-15 000	-100 000	0

VESIHUOLTO		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
7701	VV-johtojen saneeraus ja täydennys				
Menot		-100 000	-50 000	-50 000	0
7720	Korppoon puhdistamon saneeraus				
Menot		-750 000	-750 000	0	0
7724	Puhdistamojen uusiminen				
Menot		-50 000	-50 000	0	0
7731	Hessund–Kärkulla, VV-johdot				
Menot		-50 000	0	-50 000	0
7740	Kirkkosalmenranta, suunnitelma + toteutus				
Menot		-50 000	-50 000	0	0
7742	Ersbyn kiertolinja				
Menot		-160 000	-160 000	0	0
7745	Paraisten viemäriverkosto, saneeraus				
Menot		-450 000	-250 000	-100 000	-100 000
7747	Saariston verkostot, saneeraus				
Menot		-100 000	-50 000	-50 000	0
7749	Saariston vesimittarit				
Menot		-20 000	-20 000	0	0
7750	Vesitorni				
Menot		-40 000	-40 000	0	0

VESIHUOLTO		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
7751	Uusi asuinalue				
Menot		-15 000	-15 000	0	0
7755	Skräbbölen aluesaneeraus, putket				
Menot		-80 000	-50 000	0	-30 000
7757	Varosäiliöt, PAX ja metanoli				
Menot		-20 000	-20 000	0	0
7758	Teollisuuskatu, vesilinjat				
Menot		-20 000	-20 000	0	0
7759	Suohaka, vesi ja viemäri				
Menot		-100 000	-100 000	0	0
7760	Norrgårds, Bläsnäs, vesi ja viemäri				
Menot		-20 000	-20 000	0	0
7763	Pumppaamojen saneeraus, 4 kpl				
Menot		-40 000	-40 000	0	0
7764	Pumppaamojen saneeraus, 3 kpl				
Menot		-60 000	-30 000	-30 000	0
7767	Riistatie, VV-verkoston laajennus				
Menot		-90 000	-10 000	-80 000	0
7768	Koulukatu, VV-saneeraus				
Menot		-315 000	-15 000	-300 000	0
7903	Puhdistamon automaatio				
Menot		-120 000	-20 000	-100 000	0
7904	Alavesisäiliö				
Menot		-70 000	-70 000	0	0
7905	Hessundinsalmen silta				
Menot		-370 000	-185 000	-185 000	0

VESIHUOLTO		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
7908	Vesijohtojen sukitus				
Menot		-150 000	0	-150 000	0
7909	Verkanin siirrettävä osmoosilaitos				
Menot		-115 000	-15 000	-100 000	0
7910	Isoniitty, vesi ja viemäri				
Menot		-610 000	-10 000	-400 000	-200 000
7911	Jätevedenpuhdistamorakennus				
Menot		-175 000	-50 000	-125 000	0
TEKNINEN JAOSTO YHTEENSÄ					
Menot		-14 683 550	-4 612 000	-5 912 800	-2 638 750
Tulot		275 000	135 000	0	0
Netto		-14 408 550	-4 477 000	-5 912 800	-2 638 750

KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
1810	Osakkeiden ja osuuksien osto, PUNT				
Menot		-1 200 000	-600 000	-600 000	0
5 300	Nilsbyn koulu				
Menot		-70 000	-70 000	0	0
5317	Paraisten luovutuskeskus				
Menot		-19 740 000	-6 500 000	-680 000	0
5339	Utön koulu, suunnittelu				
Menot		-63 030	-40 000	0	0

KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
5346	Vapparintien palloiluhalli, korjaus				
Menot		-1 338 183	0	-600 000	0
5348	Satuniitty, suunnittelu				
Menot		-15 000	-15 000	0	0
5322	Koulukeskus, aggregaatti				
Menot		-280 000	-280 000	0	0
5350	Aktivoiva tapaamispaikka, Korppoo				
Menot		-170 000	-100 000	-70 000	0
KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
Menot		-22 876 213	-7 605 000	-1 950 000	0
Tulot		0	0	0	0
Netto		-22 876 213	-7 605 000	-1 950 000	0

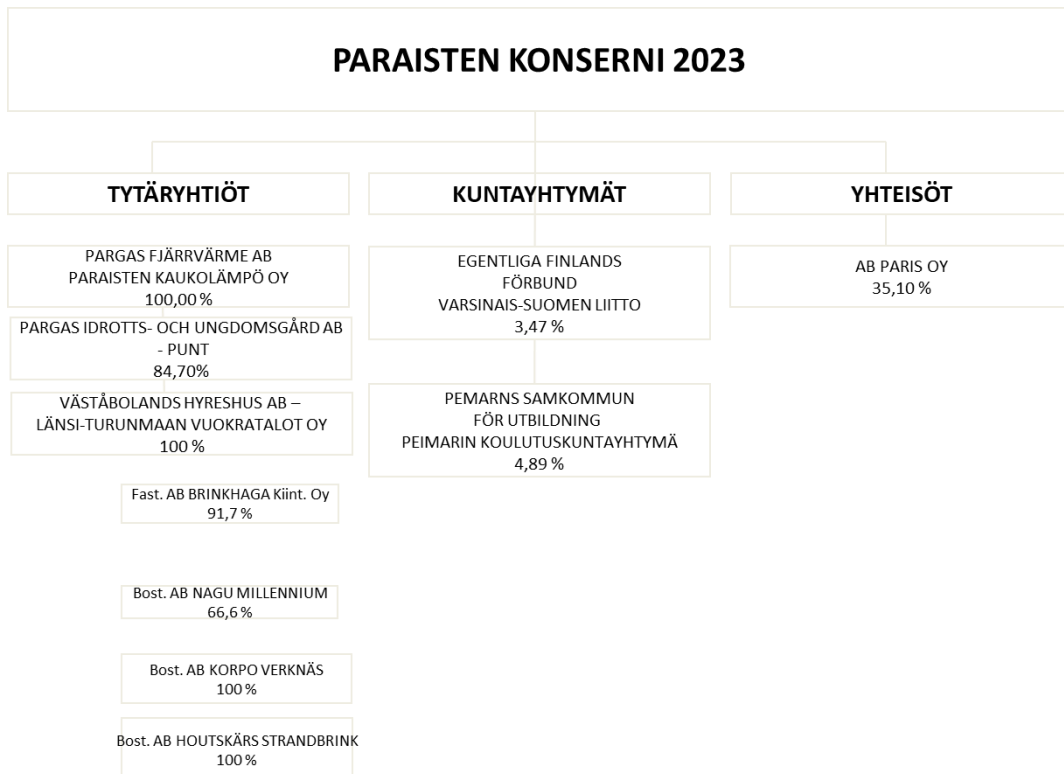
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
7200	Maa- ja vesialueiden osto				
Menot		-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
Menot		-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Tulot		0	0	0	0
Netto		-300 000	-300 000	-300 000	-300 000

KAUPUNKI YHTEENSÄ		KUSTANNUSARVIO	TALOUSARVIO 2023	Suunnitelma 2024	Suunnitelma 2025
Menot		-37 929 763	-12 587 000	-8 162 800	-2 938 750
Tulot		335 000	195 000	60 000	60 000
Netto		-37 594 763	-12 392 000	-8 102 800	-2 878 750

VUODEN 2023 KONSERNITAVOITTEET

Yleiset konsernitavoitteet

1. Tytäryhteisöjen toiminnan on tuettava kaupungin strategian toteutumista.
2. Kaupungin konserniohjeet otetaan kaikilta osin huomioon tytäryhteisöjen toiminnassa ja kaupungin toteuttamassa yhtiöiden ohjauksessa ja lisäksi varmistetaan, että ohjeet ovat tytäryhtiöiden ja niiden johdon käytettävissä.
3. Konserniyhteisöt ja kuntayhtymät toimivat taloudellisesti itsensä kannattavasti ja niiden tulee Paraisten kaupungin tavoin tehostaa toimintaansa jatkuvasti.
4. Paraisten kaupunki määrittelee ammattimaisuuden ja toimialaosaamisen kriteerit valittaessa kaupungin edustajia tytäryhtiöihin ja valittavien edustajien tulee täyttää nämä vaatimukset.
5. Tytäryhteisöt pyrkivät minimoimaan lainarahoituksen, ja kaupungin talouspalveluja konsultoidaan ryhdyttäessä mahdollisiin operaatioihin ulkoisen rahoituksen saamiseksi.
6. Kuntakonsernin tavoitteena on, että omavaraisuusaste on yli 50 % ja velkaantuneisuusaste alle 50 %.
7. Konserniohjeet päivitetään niin, että niissä otetaan huomioon kuntalain muutokset ja tarve pitää tytäryhtiöiden ja kaupungin taloudet läpinäkyvästi erillään toisistaan siitä huolimatta, että yhteistyötä samalla kehitetään.

Paraisten Kaukolämpö Oy

Toiminta

Paraisten Kaukolämpö Oy:n tavoitteena on toimittaa asiakkailleen ympäristöystävällistä lämpöä kilpailukykyiseen hintaan ja hyvällä toimitusvarmuudella tuotantoyksiköistään. Yhtiön toiminta-alue on Paraisten keskusta-alueilla, joilla on 31 kilometrin pituinen jakeluverkko. Yhtiön biolämpökeskus sijaitsee Lehtiniemen teollisuusalueella.

Lämmöntuotannossa käytetään lähinnä haketta ja suurteollisuuden prosessilämpöä. Hiilineutraalin tuotannon osuudeksi on budjetoitu 99 %.

Yhtiön seuraava merkittävä investointi tuotantokapasiteettiin toteutetaan lähivuosina osittain täydentämään nykyistä tuotantoa ja osittain korvaamaan tuotantoa polttamiseen perustuvalla tekniikalla. Vuonna 2021 fossiilisten osuus lämmöntuotannosta oli 2,3 %.

DNV auditoi yhtiön ISO-9001-sertifikaatin helmikuussa 2023.

Yhtiön henkilöstön muodostavat toimitusjohtaja Roald von Schoultz ja kaksi käyttöprosessinvalvojaa, Stefan Hermansson ja Jonas Holmén. Käyttöpäällikkönä toimii Mika Laaksonen Paraisten kaupungin vesihuoltolaitokselta. Sähköinsinööri Jonas Holmén toimii myös yhtiön sähkövastaavana. Varallaolo hoidetaan yhteistyössä Paraisten kaupungin vesihuoltolaitoksen kanssa. Kaikki muut yhtiön palvelut ovat ostopalveluja kaupungilta tai ulkopuolisilta toimijoilta.

Tuloslaskelma	Toteuma 2021	TA2022	TA2023
Liikevaihto	2 795 225	2 645 000	3 057 000
Liiketoiminnan muut tuotot	55 284	42 000	26 000
Kulut (materiaali- ja henkilöstökulut)	1 826 270	1 713 632	-2 185 714
Poistot	314 248	288 154	-300 000
Liiketoiminnan muut kulut	363 111	384 380	-327 150
Liikevoitto/-tappio	346 879	268 177	278 136
Rahoitustuotot ja -kulut	-6	- 400	10 500
Tilinpäätössiirrot ja tuloverot	-6 214	- 23 832	-92 000

Tunnusluku	Toteuma 2021	TA2022	TA2023
Omavaraisuusaste, %	78,6	N/A	N/A
Investoinnit, tuhatta €	0	2 200	2 500 0
Suhteellinen velkaantuneisuusaste, %	14 %	N/A	N/A
Yrityskohtainen tunnusluku: Fossiilisilla polttoaineilla tuotetun lämmön osuus, %	2,3 %	< 2.0 %	< 2,0 %

Paraisten Urheilu- ja Nuorisotalo Oy

Toiminta

Yhtiö pyrkii tukemaan ja kehittämään liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksia Paraisilla eikä sen tavoitteena ole tuottaa voittoa osakkeenomistajilleen. Yhtiö toteuttaa pyrkimyksiään hallinnoimalla urheilu-, nuoriso- ja kulttuuritaloa ja vuokraamalla talosta tiloja korvausta vastaan. PUNT:ssa käy vuosittain noin 50 000 kävijää.

Tuloslaskelma	Toteuma 2021	TA2022	TA2023
Liikevaihto	174 542	187 800	19 7800
Liiketoiminnan muut tuotot	45 000	45 000	45 000
Kulut (materiaali- ja henkilöstökulut)	23 163	26 700	27 500
Poistot	72 118		
Liiketoiminnan muut kulut	150 096	154 700	158 700
Liikevoitto/-tappio	-25 834	51 400	55 600
Rahoitustuotot ja -kulut	-679	-2 000	-2 000
Tilinpäätössiirrot ja tuloverot			

Tunnusluku	Toteuma 2021	TA2022	TA2023
Omavaraisuusaste, %	97,9		
Investoinnit, tuhatta €	20,1	0	0
Suhteellinen velkaantuneisuusaste, %	23,9		
Yrityskohtainen tunnusluku: Kävijämäärä	50 000	50 000	55 000

Länsi-Turunmaan Vuokratalot Oy -konserni

Toiminta

Länsi-Turunmaan Vuokratalot Oy:n tarkoituksena on omistaa, hallita ja ylläpitää kiinteistöjä ja rakennuksia, hankkia ja omistaa kiinteistöjen ja huoneistojen hallintaan oikeuttavia osakkeita ja vuokrata asuntoja asunnontarvitsijoille asuntotarpeen tyydyttämiseksi Paraisten kaupungin eri kunta-alueilla.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhtiö omistaa kiinteistöjä ja osakehuoneistoja sekä toimii tarvittaessa rakennuttajana ja tekee rakennuttamissopimuksia Paraisten kaupungin ja muiden rakennuttamista harjoittavien yhteisöjen kanssa.

Yhtiö investoi vuoden aikana yhteen osakehuoneistoon ainakin Nauvon keskustassa, mahdollisesti myös Paraisten keskustassa.

Tuloslaskelma	Toteuma 2021	TA2022	TA2023
Liikevaihto	622 613	650 743	702 180
Liiketoiminnan muut tuotot			
Kulut (materiaali- ja henkilöstökulut)	548 574	567 736	579 972
Poistot	72 049	70 085	70 049
Liiketoiminnan muut kulut			
Liikevoitto/-tappio	1 990	12 922	52 159
Rahoitustuotot ja -kulut	14 807	12 922	26 301
Tilinpäätössiirrot ja tuloverot			

Tunnusluku	Toteuma 2021	TA2022	TA2023
Omavaraisuusaste, %	76,94	78	78
Investoinnit, tuhatta €	185	300	300
Suhteellinen velkaantuneisuusaste, %	168	151	151
Yrityskohtainen tunnusluku: Omavaraisuusaste	76,94	77	77